

DEMOKRACIJA

Priče smo grobi zlorabi nekega v arhivu najdenega besedila, ki so ga razglasili za »Vovkovo pastirsko pismo«. Besedilo ni ne Vovkovo ne »pismo« in zato ni nikakršna referenca za obračunavanje s Cerkvijo ali škofom Rožmanom.

ZLORABA ŠKOFA VOVKA

INTERVJU

Dr. Dejan Jelovac

Ne potrebujemo instrumentaliziranih medijev

KOLUMNA

Dr. Hubert Požarnik
Igre z resnico

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedani naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 30. aprila 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9 % popusta)
 2 x letno (10 % popusta)
 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Mivka 25, Ljubljana

Populizem brez vsebine

Metod Berlec, foto: STA

Predsednik SD Borut Pahor je na sobotnem shodu stranke v Celju pompozno razlagal, da je razumel spremembo oblasti leta 2004, čeprav nad njo ni bil navdušen. Sprememba naj ne bi bila posledica padca življenjskega standarda, saj so bili ekonomsko-socialni kazalniki ugodni, temveč pomanjkanja navdiha takratne oblasti. Pred volitvami leta 2004 je bilo mogoče v »zraku« čutiti spremembe. Vladajoča politika »je šla v vse pore družbenega življenja«, kar so ljudje čutili kot nenormalno stanje. »Lojalnost je bila pred strokovnostjo, znanjem in talentom. Politika je postala omejujoča, razpoloženje pa ni bilo dobro. Opozicija je napovedala spremembe, umik politike od tam, kjer je omejujoča, in za hip se je zdelo, da je Slovenija jeseni leta 2004 odprla novo politično poglavje.« Danes Pahor, ki sedanji vladi sicer priznava nekatere pozitivne premike, meni, da spremembe in obljube pod Janševo vlado niso bile uresničene, da je politika ostala v vseh porah družbe, ostale so tudi socialne razlike. Naloga SD naj bi bila dati družbi za prihodnost nov optimizem in možnost, da imajo vsi ljudje enake možnosti. SD zato pripravlja strateški program sprememb, s katerim jim bo uspelo ali pa bodo pogoreli. Prvak SD ocenjuje, da je Slovenija na križišču, ljudje niso zadovoljni, v državi vlada apatija, nekateri se čutijo izločeni, »tej vladi pa na konceptualni ravni ni uspelo«. Pahor je tako prepričan, da so Socialni demokrati sposobnejši upravljati s potrebnimi socialnimi in gospodarskimi spremembami kot aktualna ekipa. Na njegove trditve sta se na POP TV pri soočenju s Pahorjem odzvala podpredsednik SDS Milan Zver in predsednik NSi Andrej Bajuk. Zver je prepričan, da je sedanja vlada pokazala svojo kompetentnost, »saj je neposredno dokazala, da lahko upravlja z viri, ki jih ima Slovenija ta hip na voljo«. V nasprotju s Pahorjem meni, da Ropova vlada ni imela takšnih rezultatov na gospodarskem in socialnem področju, kot jih ima sedanja. S tem se je strinjal tudi Bajuk in opozoril, da je vlada zmanjšala javnofinančni primanjkljaj in realno znižala davke. Ob tem je pripomnil, da »eni

gradijo na podlagi obljub, drugi pa bomo predstavili svojo lastno delo«. Zver pa je dejal, da se zaveda, da samo s temi rezultati ne bo mogoče zmagati na volitvah. »Pokazati bomo morali tudi neko vizijo za nadaljnji razvoj in verjamem, da imamo toliko energije in sposobnosti, da lahko prepričamo volivce.«

Nedvomno se bomo v tej predvolilni kampanji, ki so jo opozicijske stranke kljub predsedovanju Slovenije EU že začele, soočili z različnimi interpretacijama stanja v državi. Za opozicijske stranke je stanje v državi slabo, za vladne dobro. Po mnenju prvih so ljudje nezadovoljni in nesproščeni, po mnenju drugih so zadovoljni in sproščeni. No, če pogledamo podatke jesenskega nacionalnega poročila javnomnenjske raziskave Eurobarometer, nam podatki za Slovenijo povedo, da smo Slovenci še naprej zelo pozitivni in optimistični, čeprav je mogoče v vseh članicah EU zaznati manjše poslabšanje razpoloženja javnosti v primerjavi s pomladanskim poročilom. 87 odstotkov anketirancev je tako zadovoljnih s svojim življenjem, pri čemer so Slovenci na prvem mestu med desetimi novimi članicami, ki so se EU pridružile v krogu širitve leta 2004. Zadovoljstvo z življenjem se je v primerjavi z zadnjim Eurobarometrom spomladi lani sicer zmanjšalo za štiri odstotne točke, a se Slovenci po zadovoljstvu še vedno uvrščajo v zgornjo polovico med članicami unije, in sicer na 11. mesto. Povprečje v sedemindvajseterici držav EU je 80 odstotkov, najbolj pa so s svojim življenjem zadovoljni Danci, Nizozemci in Švedci (po 97 odstotkov). Skratka, podatki kažejo, da zadeve niso niti približno tako črne, kot jih prikazuje opozicija, da pa seveda obstajajo težave, med katerimi je prva neugodna inflacija.

Nastopi predsednika SD so tako bolj kot ne predstava za javnost, saj v praksi razen dobro naštudiranih retoričnih nastopov ne ponuja nič novega. Tudi v ekipi, ki jo predstavlja, je videti same stare obraze – od Mitje Gasparija do Toneta Ropa, kar niti približno ne spominja na tretjo pot, ampak kvečjemu na vrnitev v preteklost. **D**

Nastopi predsednika SD Boruta Pahorja so bolj kot ne predstava za javnost, saj v praksi razen dobro naštudiranih retoričnih nastopov ne ponuja nič novega. No, morda stare kadre LDS, kot sta Rop in Gaspari.

UVODNE STRANI

- 9 Konec borznih pretresov?
10 Pogledi: Stvari so preproste
11 Kolumna: Igre z resnico

POLITIKA

- 12 Reševanje mejnega vprašanja
15 Pretresi v političnih strankah
17 Pogovor z Jernejem Pavlinom
20 Utopija ali pogoj preživetja?

SLOVENIJA

- 22 Pokrajine za skladnejši razvoj
25 Neskončna lahkost blatenja
28 Bolniki vedno potegnejo kratko
30 Obletnica velikonočnega potresa

TUJINA

- 32 Društvo Sava – vez med Slovenci
34 Obisk papeža Benedikta XVI. v ZDA
36 **Globus:** Nafta, odkrita pred brazilsko obalo
37 **Tuji tisk:** Finančna kriza se širi po planetu

INTERVJU

- 38 Dr. Dejan Jelovac

DOMOZNANSTVO

- 42 Instrumentalizacija nekega »pisma«
46 **Osebnosti:** Josef Radetzky
53 Podobe in pesmi Slovenije
54 Globokarjev Angel zgodovine

OGLEDALO

- 56 **Film:** Pozabi Saro
58 **Avtomobilizem:** Opel astra sedan
60 **Znanost:** Vpliv kave na človeka
62 **Šport:** Olimpijske igre nekoč in danes
64 **Črna kronika:** Oboroženi roparji
66 **Rumeno:** Kraljevske zakonske težave
68 **TV Kuloar:** Spomini na Kavčiča
74 Zidar pozabil na »čisto lopato«?

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müller, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

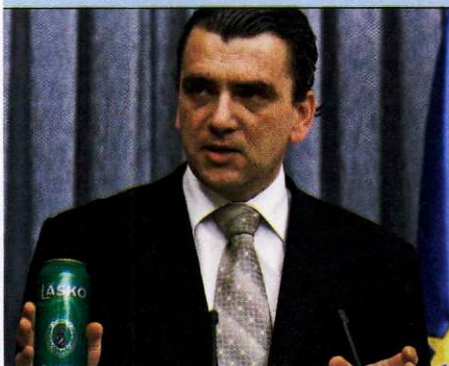
38 Intervju: dr. Dejan Jelovac

Pluralizacija je nujni pogoj, ni pa zadosten za njihovo dejansko evropeizacijo. Nobena resna država ne potrebuje instrumentaliziranih medijev, ki napadajo »na ukaz«.

12 Reševanje mejnega vprašanja

Odbor DZ za zunanjo politiko je prejšnji četrtek na nujni seji obravnaval izhodišča vlade za pogajanja za sklenitev posebnega sporazuma o reševanju mejnega vprašanja med Slovenijo in Hrvaško pred tretjim in jih tudi potrdil.

25 Neskončna lahkost blatenja

Predsednik stranke Lipa Sašo Peče in njen poslanec Boštjan Zagorac sta v javnosti omadeževala imena posameznikov iz Maribora, a se jim za to nista opravičila. Namesto tega se je Peče posul s pepelom.

42 Zloraba škofa Vovka

Priče smo grobi zlorabi nekega v arhivu najdenega besedila, ki so ga razglasili za »Vovkovo pastirsko pismo«. Besedilo ni ne Vovkovo in ne »pismo«, zato ni nikakršna referenca za obračunavanje s Cerkvijo ali škofom Rožmanom.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Oglave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije

ITF izvaja celostni pristop protiminskega delovanja

Maruša Mihelčič, foto: ITF

ITF je mednarodna neprofitna humanitarna organizacija, ki izvaja celostni pristop protiminskega delovanja v JV Evropi in svetu. O problematiki smo se pogovarjali z Goranom Gačnikom, predsednikom ITF.

Kakšne so pristojnosti in naloge vaše organizacije?

Organizacijo je ustanovila slovenska vlada marca 1998 z namenom, da pomaga Bosni in Hercegovini, da se sooči z minkim problemom in socio-ekonomsko rehabilitacijo žrtev min. Namen ustanove je dobrodelen in splošno koristen. Z njo je želela slovenska vlada prispevati svoj delež k svetovnemu programu razminiranja in pomoči žrtvam min, katerega realizacija se je začela s podpisom Konvencije za prepoved protipehodnih min v Ottawi (3.-4. 12. 1997). Z zagotavljanjem sredstev za izvajanje teh aktivnosti je želela Slovenija pripomoči k socialni reintegraciji Bosne in Hercegovine ter posledično k večji stabilnosti in dolgoročnemu miru v Bosni in Hercegovini. ITF je bila ustanovljena sprva za pomoč pri reševanju minskega problema v BiH, kasneje pa tudi v drugih državah JV Evrope (Albanija, Hrvaška, Črna gora, Makedonija in Srbija). ITF je delovanje v skladu z željami donatorjev in podporo Slovenije razširila tudi na Ciper, Afganistan in v Zakavkazje (Armenija, Azerbajdžan in Gruzija), Latinsko Ameriko in Bližnji vzhod, vendar pa težišče delovanja ostaja v JV Evropi. Donacije se zbirajo iz javnih in zasebnih virov za protiminsko delovanje, pri katerem celovito pristopa k temu problemu in podpira vse vrste protiminskega delovanja: razminiranje, pomoč žrtvam min, ozaveščanje o nevarnosti min, podpora strukturam v protiminskem delovanju, usposabljanje strokovnjakov s področja rehabilitacije, razminiranja, vodenja in upravljanja protiminskega delovanja, podporo nacionalnim strukturam, zagovarjanje procesa o prepovedi proizvodnje, prodaje in uporabe protipehotnih min. Dodatno ustanova spodbuja in podpira regionalno sodelovanje na področju protiminskega delovanja. Posebnost pri delovanju te ustanove je tudi t. i. mehani-

zem podvajanja sredstev s strani Združenih držav Amerike.

S pomočjo katerih sredstev se financirate? Ali mora država, v kateri odstranjujete mine, kriti del stroškov?

Ustanova zbira donacije iz javnih in zasebnih virov za protiminsko delovanje. V obdobju od 1998 do 2008 je ITF s pomočjo donatorjev zbrala več kot 223 milijonov evrov. V donatorsko skupnost ITF je vključenih prek sto javnih in zasebnih donatorjev, med njimi Evropska unija in 27 držav. Ob tem naj posebej omenim prispevek Združenih držav Amerike, ki so samo prek ITF v mehanizmu podvajanja donacij za protiminsko delovanje do sedaj namenile več kot 94,5 milijona evrov. Z državo, v kateri se izvajajo dela razminiranja, ima ITF podpisan poseben sporazum o sodelovanju, ki ta dela sploh omogoča. ITF s svojim delovanjem v državi prejemnici tako omogoča tudi razvoj (družbeni kot ekonomski), ki posledično pripomore k temu, da so lokalne skupnosti in države prejemnice pomoči tudi same zmožne prispevati del svojih sredstev v ITF. Ta sredstva nato ZDA po posebnem sistemu podvojijo in tako še izboljšajo uspešnost razminiranja na posameznih območjih.

Kako je videti delo na terenu? Kako vas sprejemajo države, v katerih delujete?

ITF izvaja celostni pristop protiminskega delovanja, kar pomeni, da se na terenu izvajajo naslednje aktivnosti: razminiranje in čiščenje neeksplozivnih ubojnih sredstev (NUS), rehabilitacija žrtev min na Inštitutu za rehabilitacijo RS, programi pomoči žrtvam min skozi nevladne organizacije, programi ozaveščanja o nevarnosti min skozi nevladne organizacije in s pomočjo izobraževalnega sistema posamezne minko ogrožene države, podpora strukturam v protiminskem delova-

nju, usposabljanje strokovnjakov s področja rehabilitacije, razminiranja, vodenja in upravljanja protiminskega delovanja.

Za katera območja bi lahko rekli, da so glede minkih polj najbolj nevarna? Kakšen napredek ste dosegli na področju razminiranja v zadnjih desetih letih?

Ocenjujejo, da je več kot 2 milijona min in drugih neeksplozivnih ubojnih sredstev ostalo v zemlji ali na njej kot smrtonosna zapuščina preteklih konfliktov v JV Evropi, medtem ko je na območju Zakavkazja teh približno 0,2 milijona. Velikost ocenjenega minko onesnaženega območja na Balkanu primerjalno obsega približno petino, v Zakavkazju pa desetino površine Slovenije. Med najbolj onesnažene države na področju JV Evrope spadajo Bosna in Hercegovina ter Hrvaška. V zadnjih desetih letih je donatorska skupnost prek ITF omogočila razminiranje več kot 83 milijonov kvadratnih metrov ozemlja ter uničila več kot 36.600 min in 24.800 NUS. Velik napredek je razglasitev minko čistega statusa v Makedoniji v letu 2006, v letu 2008 pa naj bi ga razglasila tudi Črna gora.

Kako (na katerih območjih) je Slovenija vključena v prizadevanja za razminiranje?

Vlada RS podpira delovanje ITF z rednimi letnimi donacijami v višini 375.000 evrov (ministrstva za obrambo, za zdravje in za zunanje zadeve), v letu 2007 pa je svojo donacijo celo povišala na 550.000 evrov. Hkrati na srečanjih, ki potekajo v okviru ottawske konvencije, slovenska delegacija zagotavlja ITF politično podporo predvsem z aktivnim sodelovanjem v okviru konvencije, ki je krovni univerzalni instrument na področju protiminskega delovanja. Kot sopredsedujoča Stalnemu odboru za razminiranje, tehnologijo in izobraževanje je bila Slovenija 18. septembra 2006 izbrana za podpredsednico konvencije. **D**

Spomini na večnost

Aleksander Škorc

Ste kdaj že storili kaj, na kar ne bi najprej pomislili? Četudi se vam morda zdi, da ste, naj vam povem, da niste, ker ne morete. Ker je tako, vam ne bo težko sprejeti dejstva, da je miselni svet pred materialnim in da so pravzaprav misli tiste, ki oblikujejo tako vaš svet kot tudi svet širše. Vsaka misel sama po sebi teži k udejanjenju in vsaka želja bi se vam izpolnila, če ji ne bi vaše zmedene, strahov, dvomov in omejitve polne misli tega sproti ne preprečevale.

Večnost je skozi preteklost nastajajoča v danem trenutku obelodanjena prihodnost. Gre torej za izpolnjeno željo. Nič posebnega, boste rekli, to se dogaja. Res je, a samo enkrat se zgodi, da se vam izpolni poslednja želja (katera to je, menda že veste). In ko se vam le-ta izpolni, si preprosto ne želite ničesar več. Občutek popolne sreče preplavi celotno vaše bitje, misli obmirujejo in ne morejo več – niti za to nimajo nobenega vzroka – zmotiti vaše sreče, ki tako traja večno. V stanju takšne sreče pa čas nima več nobenega pomena in vaše misli ga nehajo upoštevati. Tudi prostor se briše, saj vaše, takrat že mislim podrejeno telo, zmore skupaj z njimi (mislimi) biti kadarkoli in kjerkoli. Sploh se pa v mislih že sedaj lahko postavite v katerikoli čas ali prostor, kar bi vam moral biti dovolj dober dokaz, da sta prostor in čas človeška pogruntavščina, ki se vsekakor dasta preseči. V stanju vaših misli se torej zgodi prestop, nikakršnih posebnih znanj za to ne potrebujete, nikamor vam ni treba iti in nobene skrivnosti poznati. Ljubeznen je vstopnica za vaš in vašega ljubljene bitja popoln svet, svet, kjer so vse vaše želje že vnaprej izpolnjene, in to želje, o kakršnih si človek v današnjem svetu ne upa niti sanjati.

Kako preprosto in kako nedosegljivo. Kako nizko je človek in kako visoko so nebesa. Naj vam spoznanje o vsesplošni pogubnosti človeškega delovanja porodi željo po ljubezni, ki vam bo poklonila ljubljeno bitje, s katerim boste zmogli stopiti na pot domov, nazaj v večnost.

Če niste razumeli, znova preberite. Ne poskušajte prodreti v pomen, pustite, da vas besede zapolnijo, pozabite na vse, kar ste se do sedaj naučili o življenju, in dopustite možnost, da napisano drži. Vera v resničnost bo tako sama našla pot do vas in vam sčasoma razkrila spomin na popolnost, ki jo sleherni duša nosi v sebi. Spomin na večnost, iz katere prihajamo in v katero se moramo in hočemo vrniti. Spomin na dom. Na očeta. Na Boga.

H-umor

»Če je bil Mastnak za en drek, jaz še za en drek nisem bila.«

(Jasna Kuljaj se spominja svojih prav nič bleščečih začetnih nastopov v oddaji Radio Ga-Ga.)

»Zaradi kozmične šale, ki je povzročila, da sem se rodil v komunistični Sloveniji, me zdaj neizobraženi in neuspešni ljudje povsem legalno ropajo skozi marksistično progresiven davčni sistem. Vrhunec žalitve pa je, da temu sistemu ropanja komunistični ideologi pravijo 'solidarnost'.«

(Ekonomist Mičo Mrkaič se ne more izogniti vlogi žrtve kaznivega dejanja rop.)

»Gospod Bajuk mogoče, ja. Njem bi skinu. Potem bi ga skinu gospodu Lovru Šturmu. Potem bi ga, tretji, tretji na listi želja za odstrel so pa vsi ostali. Saj bi rafalno odstrelil, ne bi se matral z metkom.«

(Kontroverzni TV-voditelj Jože Činč bi z ministri iz NSi opravil po hitrem postopku.)

»Ne bi ji pustil, da bi se fotografirala.«

(Angelca Likovič je prepričana, da Urška Bačovnik tudi po zaslugi Janeza Janše ne bo šla po stopinjah žene francoskega predsednika Carle Brunni.)

»... Putin je izpeljal še en politični novum: postal je predsednik Enotne Rusije, ne da bi postal njen član. Celo Drnovšek je postal predsednik LDS, ne da bi bil poprej njen član, toda za predsedniško funkcijo se je moral vseeno včlaniti v stranko.«

(Politični analitik Bernard Nežmah je prepričan, da je slovenska politika vseeno še vedno normalna v primerjavi z rusko.)

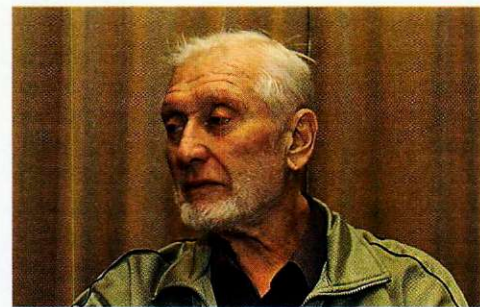

»Največ, kar naredim za svoje zdravje, je delo.«

(Pesnik Niko Grafenauer v skrbi za svoje zdravje prisega na deloholizem.)

»... v Slovenski ljudski stranki smo jo po pomladanskem čiščenju v slovenskem političnem prostoru, ko žal sicer nič ni postalo bolj čisto – čistim lopatam navkljub, pričakali sveže in prebujeno.«

(Predsednik SLS Bojan Šrot je s svojo stranko odločno zakorakal v letošnjo pomlad, očitno mu niti akcija Čista lopata ni škodovala.)

»Prvič, to sta bili njuni partizanski imeni. In drugič, Kocbek je večkrat omenjal to povezavo. Kidrič je dal organizacijo, energijo, prodornost, funkcionalnost, vero, zagrizenost. Kocbek je dal refleksijo. Mor-da res Kristusa ni bilo in sta vse naredila apostola Peter in Pavel.«

(Taras Kermauner opisuje, zakaj sta bila Boris Kidrič in Edvard Kocbek slovenska Peter in Pavel.)

»Če bi bil Štrovs še vedno državni sekretar, tega pisma ne bi bilo. Če pač ni več državni sekretar, ne moremo zato sklicevati izrednega kongresa.«

(Poslanec NSi Alojz Sok je prepričan, da izrednega kongresa stranke pred volitvami ne bo ne glede na pismo Marka Štrovs.)

»Zdaj tiste, ki nimajo jajc peti v živo, bolj razumem, tiste, ki to počnejo, pa spoštujem.«

(Radijski voditelj Jure Sešek se po nastopu v oddaji Zvezde pojejo kljub zmagi počuti bolj sproščena, če je za radijskim mikrofonom in mu ni treba peti.)

Gre jim čedalje bolje

Pošta Slovenije, ki jo zelo uspešno vodi Aleš Hauc, je lani s 6.643 zaposlenimi povečala število opravljenih storitev za štiri odstotke, na več kot 1,1 milijarde, medtem ko je čisti dobiček znašal 16,5 milijona evrov. To je sicer manj kot v rekordnem letu 2006, vendar za deset odstotkov nad načrtovanim. Kljub upadu prihodkov iz plačilnega prometa in trajnikov ter prehodu na elektronsko poslovanje, upadanju storitev na rezerviranem in univerzalnem področju ter nižjemu številu priporočenih in vrednostnih pošiljk so z doseženim zadovoljni. Upad prihodkov so nadomestili s povečanjem poštinih storitev in prodaje trgovskega blaga ter z racionalizacijo stroškov. Za letos načrtujejo petodstotno skupno rast obsega opravljenih storitev, štiriodstotno rast prihodkov in šestodstotno rast poslovnih odhodkov ter s tem nižji dobiček kot v letu 2007. Po pričakovanjih vodstva se bo namreč nadaljeval trend umirjanja rasti obsega storitev v primerjavi z rastjo iz preteklih let. Sicer pa je pred pošto velik investicijski cikel, ki bo trajal do leta 2012, prve pozitivne učinke pa naj bi prinesel po letu 2010. Potem ko so lani za investicije namenili 14,1 milijona evrov, od tega največ za zgradbe in transportna sredstva, naj bi se letos sredstva za investicije povečala

Aleš Hauc, generalni direktor Pošte Slovenije

na 80,1 milijona evrov. Zelo dejavni so tudi na področju mednarodnega sodelovanja, kjer so lani potekala predvsem pogajanja s potencialnimi strateškimi partnerji o sodelovanju pri prenosu pisemskih, paketnih in ekspresnih pošiljk, nadaljujejo pa tudi pogajanja za razširitev poštne dejavnosti na nekatere trge jugovzhodne Evrope. Pošta je torej uspešna, vodstvo s Haucem na čelu pa je s tem ovrglo namige v zvezi njegovim imenovanjem, češ da se bodo stvari poslabšale. V. K.

Modrost tedna

»Slovenski zgodovinarji ne potrebujemo toliko oblasti, skrbništva, voditeljev, poklicnih piscev sintez kot novih idej, pristopov, predvsem pa skrajne zaostritve odnosa do dela in državnih sredstev, ki jih trošimo.«

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

»Odlično je, da je vlada v sedanjem mandatu izpeljala projekte, ki so jih začrtale že predhodne, pa naj gre za uvedbo evra, schengen in predsedovanje Evropski zvezi. In nobene škode ni, če se je uresničiti katere tistih, ki med ljudmi ne uživajo splošne podpore, tudi odpovedala.«

(Publicistka Zlata Krašovec)

Peticija proti podražitvi ljubljanskih vrtcev

Starši otrok v ljubljanskih vrtcih so aprila prejeli tudi do 25 odstotkov višje položnice, kljub temu pa v mestni občini pravijo, da so tudi po podražitvi ljubljanski vrtci med cenejšimi v državi. Starši otrok so zato ustanovili iniciativo Solzica podpore staršem, v kateri bodo zbirali podpise za peticijo proti podražitvi vrtcev. Prva podpisana je Tanja Drobnič, podpornik iniciative pa je Društvo Ivana Cankarja. Iniciativa je odprla tudi svojo spletno stran. Dolej se je peticijo podpisalo več tisoč ljudi. »Župan je nerazumno povišal cene vrtcev, zato bodo starši otrok v ljubljanskih vrtcih v aprilu prejeli tudi do 25 odstotkov višje položni-

ce. Prizadeti starši smo se odločili temu upreti in izraziti svoj protest. Pozivamo vse, ki nas podpirajo, da oddajo svoj glas v akciji Solzica podpore staršem,« so zapisali na spletni strani. Peticijo bodo izročili županu. Pretekli teden so opozorili tudi na odstranitev njihove stojnice za zbiranje podpisov, ki so jo postavili pred ljubljansko mestno hišo.

Župan Janković je dejal, da je stojnico odstranila pristojna inšpekcija, saj pobudniki peticije niso imeli ustreznega dovoljenja, kar pa so v iniciativi označili za neprimerno. V. K.

Starši otrok so ustanovili iniciativo Solzica podpore staršem.

POPRAVEK IN ODGOVOR

Na dan prihajajo podrobnosti (1)

V skladu z določbami Zakona o medijih zahtevam, da objavite popravek na vaše besedilo, objavljeno v Demokraciji, 27. 3. 2008, št. 13, na strani 7 z naslovom »Na dan prihajajo podrobnosti«, in na vaše besedilo v Demokraciji dne 3. 4. 2008, št. 14, stran 9. Zapisali ste, naj bi v operaciji »čista lopata« kriminalisti na prisluih direktorju Primorja Dušanu Črnigoju poskušali ujeti tudi nekdanjo državno sekretarko Andrijano Starina Kosem, ki naj bi predvidoma maja v Izoli prevzela luksuzno stanovanje s pogledom na morje. V operaciji »čista lopata« ne nastopam. To veste tako vi kot celotna slovenska javnost. Kriminalisti niso poskušali ujeti mene pri prisluih gospodu Črnigoju. Navedba je očitna laž. Ponovno me poskušate diskreditirati, kar vam ni tuje. V celoti zavračam vaše lažne in žaljive trditve in navedbe, da sem odigrala posebno vlogo pri prodaji 28-odstotnega kapitalskega deleža v družbi Primorje, d. d., s strani Kapitalske in Slovenske odškodninske družbe ter za protiuslugo od Primorja, d. d., dobila stanovanje v Izoli, delno ali v celoti plačano, kot navajate.

Najprej naj pojasnim, da so bile delnice Primorja, d. d., ki sta jih imeli Slovenska odškodninska družba in Kapitalska družba, prodajane na jav-

nem razpisu. Po opravljenem razpisu so se nadaljevala pogajanja, postopek dostavljanja ponudb med dvema tekmečema –Konstruktorjem, d. d., iz Maribora in Primorjem, d. d., iz Ajdovščine. Primorje, d. d., je dalo za 20 odstotkov višjo ponudbo kot Konstruktor, d. d. Tako je uprava KAD-a delnice tudi prodala Primorju, d. d. Nadzorni svet KAD-a, kate-rega predsednica sem bila, se s tem ni ukvarjal in to tudi ni bila njegova pristojnost. Delnice je prodajala uprava. Res pa je, da se je govorilo, da ima Konstruktor, d. d., veliko podporo znane mariborske družine. Sama torej nimam nobenih zaslug za to, da so bile delnice, katerih imetnica je bila Kapitalska družba, izdajatelj pa Primorje, d. d., prodane najboljšemu ponudniku, zato je vaša trditev, naj bi bilo stanovanje v Izoli kupljeno z velikim popustom ali celo dobljeno v dar, groba in žaljiva laž.

Popolna laž je, da sem poskušala preko predsednika uprave DZS priti do lepih apartmajev na morju. O tem bo sodišče lahko zaslišalo predsednika uprave DZS, d. d., gospoda Bojana Petana, ko bo obravnavalo tožbo, ki jo bom zaradi blatenja vložila na sodišče.

Andrijana Starina Kosem

Premier Janša na Japonskem

V ponedeljek je slovenski premier Janez Janša na povabilo japonskega predsednika vlade Jasua Fukude v spremstvu ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka in gospodarske delegacije začel uradni obisk na Japonskem.

To je bil prvi obisk kakega slovenskega premierja v Deželi vzhajajočega sonca. Janša je obisk sklenil v sredo, ko je kot predsedujoči evropskemu svetu skupaj s predsednikom evropske komisije Barrosom vodil evropsko delegacijo na vrhu EU-Japonska. Slovenskega premierja je že v ponedeljek sprejel japonski cesar Akihito. Pogovarjala sta se predvsem o boju proti podnebnim spremembam. Cesar je ob tej priložnosti obudil spomin na svoj edini obisk v Sloveniji, ki jo je pred tremi desetletji obiskal kot prestolonaslednik.

Drugi dan obiska je bilo v ospredju gospodarsko sodelovanje med obema državama. 27-članska gospodarska delegacija iz Slovenije se je udeležila poslovne konference, na kateri so predstavili slovensko avtomobilsko industrijo. Namen konference je bil spodbuditi sodelovanje med slovenskimi proizvajalci delov in japonsko avtomobilsko industrijo. Minister Vizjak se je

Japonski cesar Akihito je sprejel slovenskega premierja Janeza Janšo.

foto: Kristina Kosec/Bobo

srečal tudi s predstavniki združenja Keidanren (najpomembnejše poslovno združenje na Japonskem, ki povezuje več kot 1.500 podjetij) ter obiskal podjetji Sony in Toyota. Japonska je za Slovenijo še vedno izredno pomembna gospodarska partnerica, še posebej v Aziji. Uvoz iz Japonske se vsako leto povečuje in je lani dosegel 90 milijard evrov, čedalje bolj pa se povečuje tudi izvoz. Največji izvozniki na japonski trg so že nekaj let Lek, Litostroj Ulitki in Elan. Od minulega obiska slo-

venske gospodarske delegacije si nedvomno lahko obetamo več sodelovanja na gospodarskem področju, predvsem na področju avtomobilske industrije. Tovrstni obiski, kakršna sta bila npr. obiska Rusije in Savdske Arabije, so se že izkazali za uspešne.

Na sredinem vrhu EU-Japonska je bilo največ pozornosti namenjene krepitvi gospodarskih vezi in skupnemu boju proti podnebnim spremembam, obe strani pa sta oblikovali tudi predlog o vzpostavitvi mednarodnega partnerstva za večjo energetske učinkovitost in sprejeli skupno izjavo v 30 točkah, ki se nanaša predvsem na okoljska vprašanja. Japonska in svoji sosesčini igra najpomembnejšo vlogo v okoljski politiki, poleg tega pa predstavlja izredno pomembno partnerico za EU na več področjih, kar ne nazadnje dokazujejo vsakoletni vrh obeh strani, akcijski načrt iz leta 2001 in predvsem čedalje tesnejše gospodarsko sodelovanje. A. M.

Tradicionalni dobrodelni ples

Tone Kuntner, predsednik Sklada Ivana Cankarja, in Dušan Strnad, predsednik Ustnove Vrtnica, sprejemata goste.

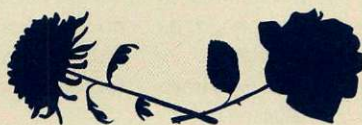
Na tradicionalnem plesu so zbirali denar za dobrodelne namene.

Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski in Sklad Ivana Cankarja za štipendiranje sta v sodelovanju s Slovensko demokratsko stranko v soboto, 19. aprila, v Rogaški Slatini organizirala tradicionalni dobrodelni ples.

Kot vsako leto je bil ples obogaten s kulturnim programom, organizirana pa je bila tudi dražba umetniških izdelkov znanih umetnikov ter izdelovalcev. Slikar Zmago Modic je med plesom na platno strnil utrinke s plesa, medtem ko je Franc

Grom izdelal vrhniški pirh in ga podaril najdarovalcu večera. Poseben gost večera je bil predsednik SDS in premier Janez Janša, ki se je plesa udeležil v spremstvu Urške Bačovnik. Zbrani izkupiček, ki znaša 18.500 evrov, bosta ustanovi v celoti dali v dobrodelne namene. Od ustanovitve leta 2000 sta obe ustanovi zbrali in razdelili že 160 tisoč evrov ter pomagali več kot 300 posameznikom in njihovim družinam. G. B.

Konec borzних pretresov?

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Velik padec in vnovični vzpon Minuli trgovalni teden je bil za Ljubljansko borzo eden najbolj turbulentnih v njeni zgodovini, saj so tečaji delnic v začetku tedna padali kot za stavo, v sredo, četrtek in petek pa je prišlo do hitrega in krepkega preobrata, tako da so vrednosti delnic v primerjavi s tednom poprej končale pozitivno.

Vlagatelji so v ponedeljek in torek, ki sta sledila za vlagatelje žalostnemu tednu, začeli obupavati. Vrednost osrednjega indeksa SBI 20 se je minuli torek znižala na najnižjo raven v zadnjih 13 mesecih, proti koncu tedna pa je sledil preobrat. Investitorji so očitno ocenili, da so vrednosti delnic na tako nizkih ravneh, da se znova splača kupovati. Po vrnitvi denarja, ki se je minuli teden in v začetku tega tedna umaknil z borze, je bilo povpraševanje tako visoko, da so v četrtek in petek posamezne delnice slovenskih najboljših podjetij (»blue chipov«) pridobile po 15 in več odstotkov. Promet je bil na tedenski ravni eden večjih v zadnjem času, saj je skupaj s svežnji dosegel skoraj 100 milijonov evrov. Delniški indeks SBI 20 je v petek trgovanje končal pri 8185,30 točke, kar je za 130,38 točke oz. 1,61 odstotka več kot teden poprej. Vrednost indeksa najboljših slovenskih podjetij SBI TOP se je zvišala za 27,24 točke oz. za 1,53 odstotka, na 1799,51 točke.

Tujci kupovali Krko Največ prometa je bilo minuli teden skupaj s posli s svežnji sklenjenega z delnicami Krke, njihov tečaj pa se je zvišal za dober odstotek, na 92,02 evra. Tujci pa so že v torek, ko so tečaji tonili, kupovali delnice Krke. Naslednje so bile delnice Telekom Slovenije, prometnejše so bile tudi delnice Petrola, najbolj pa so minuli teden pridobile delnice Gorenja, in sicer slabih pet odstotkov. Okrepil se je tudi tečaj delnic Luke Koper, Istrabenza in NKBM. Največ vrednosti so izgubile delnice Term Čatež, ACH, Salusa, Pivovarne Laško in Žita. Za nekatere od njih pa to niti ni toliko pomembno, saj se dogajanja na borznem trgu vrtijo v t. i. zaprtem krogu delničarjev (lastnikov) družb. Sicer pa delnice na prostem trgu v povprečju niso sledile rasti delnic najboljših slovenskih podjetij, kar se je poznalo tudi na indeksu investicijskih skladov PIX, ki se je znižal, nižjo vrednost pa je imel tudi indeks obveznic BIO.

Ozadje dogajanja Tolikšna znižanja vrednosti delnic so seveda povzročila paniko na kapitalskem trgu. Nekateri posamezniki so bili obupani, saj so lani, ko so cene delnic nenormalno naraščale, vse svoje prihranke oziroma prihodke iz morebitne prodaje nepremičnin vložili v njihov nakup, številni pa so se za ta namen celo zadolžili. Posebno slednji so zdaj v krizi, saj je treba posojila odplačevati, vrednost delnic na trgu vrednostnih papirjev pa je padala. Ob tem je pomenljiv podatek, da se je obseg posojil podjetjem zmanjšal, obseg novih posojil

Ljubljanska borza doživlja precejšnje pretrese.

Črni dnevi so za borzo očitno mimo, čeprav se je vrednost osrednjega indeksa SBI 20 pretekli teden znižala na najnižjo raven v zadnjih 13 mesecih. Proti koncu tedna je prišlo do preobrata.

prebivalstvu pa povečal. Depoziti prebivalstva se umirjeno povečujejo deloma zaradi višjih obrestnih mer, še bolj pa zaradi dogajanja na borzi in finančnih trgih nasploh.

Ne s posojili Borzni analitiki opozarjajo, da naložbe v delnice sicer veljajo za tvegane, vendar pa so smiselne, če denar vanje vlagamo za daljši čas oziroma za več let. Kratkoročne naložbe torej niso preveč smiselne. Kljub temu menijo, da ni razloga za preplah, opozarjajo pa, naj vsak posameznik temeljito premisli, ali se mu izplača zadolžiti za nakup delnic. **D**

Spolitizirana odlikovanja

Pavel Ferluga

Da imamo Slovenci zares smolo s predsedniki republike, ni treba poudarjati. Na to kažejo tudi odlikovanja.

Zvrstili so se že trije, ki so tipični predstavniki titoizma in jugonostalgije. In vedno jih mediji kujejo v čisto zlato. Vse njihove poteze v škodo osamosvojiteljev so prozorne in vsem na očeh, a ni nobenega kritičnega odziva, le kaka opazka s strani ljudi, ki so občutljivi na polstoletno nesrečo, ki nas je doletela po vojni. In prav ti podeljujejo tudi odlikovanja.

Prvi predsednik je postal sekretar nekdanjega CK KPS, ki si je hinavsko prisvajal osamosvojitvene zasluge, čeprav je oviral proces osamosvojitve na vsakem koraku. Med njegovim predsedovanjem se je marsikaj zgodilo – od političnega umora do vzpona kriminala, posebno gospodarskega, ki je oplajal izkušene kadre »vojakov revolucije« na vseh področjih in z lahkoto pripognil naivni DEMOS, da se je sam obglavil s kukavičjimi jajci. Ne pozabimo, koga je odlikoval po osamosvojitvi in kako so drugi iz protesta vrnili odlikovanja. De Michelis (odlikovani italijanski zunanji minister) je bil znan po nasprotovanju osamosvojitvi Slovenije in dober prijatelj Miloševića, ki je bil enako Kučanov prijatelj in ideološki brat. Medji pa nič. Kar naprej ga še danes porivajo v prve vrste z vestmi o političnem dogajanju, čeprav bi moral nezaluženo pokojnino mirno uživati in prepustiti usodo nove Slovenije demokratičnim politikom, ki so zares bili prvi in pravi akterji osamosvojitve.

Nič drugačen ni bil drugi predsednik, saj je vseskozi oviral demokratizacijo, in če je le mogel, je vnašal razdor pri ključnih problemih v škodo slovenske države, tudi z ne prav inteligentnim obnašanjem, kar seveda lahko pripišemo tudi zahrbtni bolezni. Nedvomno je bil slabši in bolj nevaren v mladih, zdravih letih, saj dobro vemo, kakšno in čigavo politiko je vodil. Njegova značilnost je bila v ohranjanju vtisa, da je izkušen politik, kar je nedvomno bil, a le v totalitarizmu, nikoli v demokraciji. Mislim, da je bila njegova edina vidna pomilostitev pomilostitev gospodarskega kriminalca leve miselnosti. Tudi to je neke vrste priznanje in odlikovanje tistim, ki so škodili poosamosvojitveni Sloveniji.

Nazadnje dobimo na pol neznanega titoista Danila Türka, ki se objema z veterani tuje uniforme s tujimi oznakami zadnjih okupatorjev Slovenije in tudi ta nagrajuje osebnosti, ki so nam naredile več škode kot koristi. Mislim na Franceta Bučarja, znanega oznovca, ki ga je lepo opisal pred leti še ugledni novinar v Magu v zvezi z majorjem Mitjo, ko je glede prepotrebne lustracije le-to preprečil z besedami: »Samo čez moje truplo.« In zares škoda, da takrat DEMOS ni šel čez njegovo truplo. Vsaj odlikovanj titoistom, sovražnikom Slovenije, ne bi podeljevali.

Stvari so preproste

Vida Kocjan

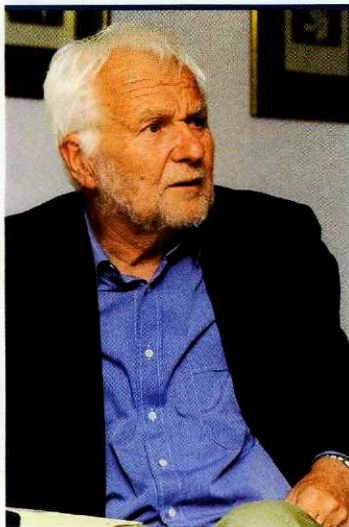
Opozicijski veljaki Pahor, Golobič in Kresalova so se začeli združevati, očitno jim gre zelo slabo.

Jejte manj riža, da bi ga pridelovalci lahko več izvozili na tuje trge.« Tega seveda ni izrekel predsednik slovenske vlade, saj riža v Sloveniji ne pridelujemo, pač pa je s temi besedami svoje državljane, Tajce, nagovoril njihov premier Samak Sundaravej. Poziv je po svoje zanimiv, Tajci so ga razumeli v smislu, več bomo izvozili, bolje bo gospodarstvu in državi.

Ob tem se vprašajmo, kaj bi bilo, če bi nekaj podobnega izrekel slovenski premier Janez Janša. Opozicija, ki se je začela (še) zdaj povezovati, bi ga raztrgala, mediji bi ga označili za sovražnika države številka 1, v javnosti bi bil tako očrnen, da se zlepa ne bi več pobral. Spomnimo se samo izjave o štrucih kruha v smetnjakih, ko so nekateri citat iztrgali iz konteksta in nato premierja skoraj linčali. Premier je nato svoje besede stokrat pojasnil in dokazoval, da je s tem cilj na tone kruha, ki končajo v smetnjakih, a večina si je zapomnila prvo informacijo. Toliko o tem, kako je mogoče manipulirati s posameznimi izjavami in kakšna je večina slovenskih medijev.

A vrnimo se k opoziciji oziroma njenemu strnjevanju vrst. Še pred kakšnim tednom, da o mesecih in letih ne govorimo, bi si Katarino Kresal, Gregorja Golobiča in Boruta Pahorja za isto mizo lahko predstavljali le v sanjah. Še pred nekaj tedni je Kresalova na primer Golobiča javno obtoževala, da stranki LDS krađe ljudi (beri: članstvo). Zdaj so očitno ugotovili, da kot posamezniki ne predstavljajo nič (ali skoraj nič), da jim svoje javne podobe niti s tajkunskimi prevzemi nekaterih medijev ni uspelo izboljšati. Javnomenjske raziskave jim namreč kažejo slabo, nekaterim zelo slabo.

Po drugi strani pa to kaže, da je zdajšnja koalicija na dobri poti. Poteze, ki jih vleče, so dobre za državljane, kar je najpomembnejše. Pred časom je nekdo dejal, da se bo v naslednjih mesecih po ravnanju opozicije videlo, kako dobro ali slabo ravna zdajšnja vlada. Če se bo opozicija začela združevati in se bo odzivala živčno, potem je to dobro znamenje. Poudaril je, da oba prvaka opozicijskih strank in gospo zanima prihod na oblast le, če bodo vsi skupaj imeli kaj prodajati. Državno premoženje. Oblast kot takšna, predvsem pa odgovornost do državljane naj jih ne bi niti malo zanimali. To je torej treba imeti v mislih vsakokrat, ko se oglasijo. Zdi se preprosto, a tako pač je. Stvari si je treba razlagati preprosto in na vsem razumljiv način.

Igre z resnico

Dr. Hubert Požarnik

Večina večjih političnih strank ima svoje »politične akademije«, v katerih se izobražuje njihov politični naraščaj. Posebno važna učna predmeta sta, kako voditi volilno kampanjo in kako nastopati v javnih političnih razpravah. Predmeta vključujeta med drugim napotke, kako reagirati, če nasprotna vlada predlaga ali stori nekaj, kar je nesporno dobro in koristno za državljanke in državo. Tako na primer beremo: »Če dejstva ni mogoče obiti z molkom, je treba nemudoma izraziti pomisleke in očitke.«

Skratka, reči je treba na primer, da vlada s svojimi ukrepi ne rešuje vseh problemov, pač pa ustvarja nove, da je reagirala prepozno ali pre zgodaj, na nepregleden ali nepotrebno drag način, opozoriti je treba državljanke na možnost klientelizma in korupcije in še bi lahko naštevali. Oglejmo si dva primera tovrstne politične taktike.

Prvi je odziv naših opozicijskih strank na vladno namero subvencionirati dijaško prehrano. Neurejena prehrana srednješolcev je namreč resen problem, saj se večina sedaj prehranjuje s sendviči in »hitro hrano«, kar ni samo nezdravo, ampak za mnoge starše tudi hudo finančno breme. Zato se je vlada odločila, da subvencionira en topli obrok vsak dan, ko je dijak pri pouku. Predvideno je, da bo država v prihodnje primaknila k toplemu kosilu dijakov dnevno dva evra in pol, kar znese skupaj letno okroglih 38 milijonov proračunskega denarja. Ker to ni malo, naj bi začel zakon o tem veljati 1. januarja 2010, do tedaj pa bi vlada primaknila nekaj manj. In kako so pospremili ta sklep opozicijski poslanci? Po mnenju poslanke Socialnih demokratov gre le za »ponujanje bombončkov« volivcem pred volitvami, za nekdanjega šolskega ministra, ki ga zdrava prehrana srednješolcev ves čas njegovega dolgoletnega mandata ni zanimala, je sklep vlade nesocialen, kajti topli obrok, če ni denarja za vse, je treba najprej in takoj zagotoviti socialno šibkejšim dijakom in šele potem drugim, za tretje opozicijske poslance je sporno to, da bodo izdatke za udejanjanje zakona obremenjevali prihodnjo vlado – v primeru volilne zmage sedanje opozicijske stranke, po mnenju četrtih gre pri vsej zadevi za navadno demagogijo, ker vlada v resnici ne misli iskreno s svojim predlogom. Itd.

Drug primer so oklepniki patria. Kljub že stokrat izrečenim pojasnilom in dejstvom parlamentarna preiskovalna komisija še naprej strastno, neutrudno in neutolažljivo išče nepravilnosti, v medijih pa najdemo dan za dnem ista vprašanja in iste namige, da pri nabavi ni potekalo vse tako, kot bi moralo. Da bi opozicija ugovarjala nakupu vsaj iz načelnih razlogov,

na primer zaradi svojega pacifizma, a ker jim je ta tuj, ima njihovo početje pridih nečedne politične igre.

Seveda najdemo v učnih poglavjih, namenjenih opozicijskim političnim strankam, še veliko drugih trikov. Če nastopi na primer vlada proti tajkunom v gospodarstvu, je treba to nemudoma razglasiti za napad na menedžerje, če ne nastopi, pa za pajdaštvo z njimi; poskus vlade zagotoviti pravni red v državi je treba še isti dan prikazati kot napad na temeljne državljanske pravice in svoboščine; dejstvo, da vlada ne more in ne sme izpolniti vsega, kar nekdo misli, da bi morala storiti, je treba razložiti kot dokaz njene nesposobnosti in premajhnega posluha za potrebe in želje ljudi in tako brez konca in kraja.

Resnici na ljubo se tudi vlade in vladne stranke pogosto otepajo predlogov opozicije, pa naj bodo ti še tako pametni in dobronamerni, na iste načine. Prav zato je veliki nemški filozof Immanuel Kant objavil leta 1797 razpravo o resnici in laži v politiki. Njegov sklep: Tudi politiki so dolžni vedno in povsod natočiti državljanom čistega vina.

Žal štejejo danes glasovi državljanov več kot dejstva. Posebno v predvolilnem času spominja politika zato na gledališko predstavo, politični uspehi ali neuspehi pa

so samo še plod spretnosti govorcev pripraviti državljanke do tega, da nasedejo njihovim besedam. »Resnica politike,« je nedavno potožil nemški družboslovec Claus Offe, »se bolj in bolj spreminja v politiko z resnico.« Njena srčika postaja manipulacija. Tega pojma ni lahko definirati. Še najbližje smo, če imamo manipulacijo za hoteno vplivanje na misli in čustva ljudi s čisto določenim namenom – koristjo zase, in to tako, da ljudje tega ne opazijo. Prav v tem je vsa zahrbtnost politične manipulacije. Zato

je odporen na njo samo tisti, ki jo zmore prepoznati, skratka – kdor dovolj poglobljeno misli s svojo glavo.

To je še posebno pomembno v t. i. tranzicijskih državah, kjer določene politične skupine in politične stranke zaradi svojih večdesetletnih izkušenj posebno dobro obvladajo tehnologijo oblasti in imajo na svoji strani tudi večino medijev. ■

Odporen na manipulacijo je samo tisti, ki jo zmore prepoznati, skratka – kdor dovolj poglobljeno misli s svojo glavo.

Reševanje mejnega vprašanja

Petra Janša, foto: Google, A. Velušček, G. Pohleven

Odbor DZ za zunanjo politiko je prejšnji četrtek na nujni seji za zaprtimi vrati obravnaval izhodišča vlade za pogajanja za sklenitev posebnega sporazuma o reševanju mejnega vprašanja med Slovenijo in Hrvaško pred tretjim in jih tudi potrdil.

Odbor je o izhodiščih razpravljal več kot tri ure. Njegov predsednik Jožef Jerovšek po seji, ki se je je udeležil tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, ni podrobneje govoril. Dejal je le, da je bil odbor dokaj poenoten, čeprav podpora omenjenemu sklepu ni bila popolnoma soglasna. Po poročanju TV Slovenija sklepa niso podprli štirje poslanci. Jerovšek pa je razkril, da obstajajo, kar zadeva reševanje pred tretjim, tri možnosti: Meddržavno sodišče v Haagu, stalno arbitražno sodišče ali t. i. arbitraža ad hoc.

Izjave po seji Predsednik OZP je poudaril, da je šlo pri razpravi predvsem za tehnična napolnila za delo pogajalske skupine mednarodnopravnih strokovnjakov, ki naj bi pripravila pravni okvir za reševanje vprašanja meje. Po njegovem mnenju so bile na seji odpravljene osnovne dileme, ki so se pojavile v javnosti v zvezi z izhodišči, ki jih

je vlada sprejela teden pred tem. Po njegovih besedah bo namreč sedaj odpravljen strah, da se prodaja kakršen koli del slovenskega ozemlja, podrobneje pa tega ni želel pojasniti.

Jerovšek je tudi zavrnil pisno izjavo za javnost poslanca Lipe Saša Pečeta. Slednji je v njej navedel, da je bilo na seji OZP onemogočeno delo poslancev. Kot je zapisal, je Jerovšek med vodenjem seje eklatantno kršil poslovnik, saj poslancem na njej ni omogočil enakopravne obravnave in sodelovanja v razpravi, s tem ko ni omogočil vpogleda v gradivo za

obravnavo na seji vsem sodelujočim poslancem, članom in nečlanom odbora. Jerovšek je v odzivu poudaril, da to ne drži. Člani odbora so namreč po njegovih navedbah poimensko dobili na vpogled gradivo. Peče je že pred tem sporočil, da so predstavniki poslanske skupine Lipa k prvi točki razprave predlagali tudi svoj sklep, ki se je glasil: »Kolikor se Republika Hrvaška ne umakne z ozemlja Republike Slovenije, ki si ga preko različnih pretvez prilasča in ga s svojimi notranjimi akti spretno legalizira, bo Slovenija 'de facto' uporabila veto za vstop Hrvaške v EU.«

Kot že rečeno, se je seje odbora udeležil tudi zunanji minister Dimitrij Rupel. Po njej je med drugim dejal, da je bila razprava v zvezi z reševanjem vprašanja

meje s Hrvaško doslej povezana »z idejami o neki resoluciji«, sedaj pa so jo preusmerili v razpravo o izhodiščih za pogajanja, »ki naj bi potem pripeljala do nekega stališča ali vprašanja, ki ga bosta Slovenija in Hrvaška skupaj zastavili bodisi Meddržavnemu sodišču v Haagu, ad hoc arbitražni komisiji ali kakšni drugi institucionalizirani varianti«. Po njegovem mnenju je bila tako storjena prva poteza, pa čeprav misli, da so nekatere zadeve še sporne in bi jih bilo treba določiti na novo. »Stvar se začneja,« je dodal in poudaril, da je bila razprava utemeljena na doslej znanih slovenskih izhodiščih, ki jih je dan pred sejo izpostavil tudi premier Janez Janša. To so stanje na meji na dan 25. junija 1991, odločanje o celotni meji oz. o vseh spornih točkah na meji in v primeru predložitve vprašanja Meddržavnemu sodišču v Haagu načelo pravičnosti. Po seji so pred novinarji govori-

Pred tednom dni je za zaprtimi vrati potekala nujna seja OZP.

li tudi poslanci SD Aurelio Juri, SNS Zmago Jelinčič in SLS Josip Bajc. Juri je izrazil zadovoljstvo, da vlada končno pristopa k arbitraži in je dala mandat ustrezni skupini strokovnjakov, da dela naprej. Jelinčič ni bil zadovoljen, saj je po njegovem mnenju dokument, ki so ga člani odbora dobili na vpogled, približno takšen, kot bi ga napisal hrvaški premier Ivo Sanader. Po njegovem mnenju so tudi slovenska izhodišča za reševanje vprašanja meje s Hrvaško slaba. Bajc pa je dejal, da so prejeli vsebinsko prazen dokument; pričakoval bi vsaj informacijo o tem, v katero smer bodo šla pogajanja.

Vladna izhodišča Predsednik vlade Janez Janša se je dan pred njuno sejo odbora za zunanjo politiko sešel s predsedniki in poslanci koalicijskih strank, na katerem so na predlog SLS govorili tudi o odnosih s Hrvaško. Janša je pri tem poudaril, da glede izhodišč za reševanje vprašanja meje s sosednjo državo »ni enotna samo koalicija, ampak je enoten praktično celoten slovenski parlamentarni prostor«. Izhodišča za srečanje mešane skupine mednarodno-pravnih strokovnjakov, ki naj bi pripravila pravni okvir za reševanje vprašanja meje pred tretjo stranjo, so bila po Janševih besedah usklajena že jeseni in na neki način znova potrjena na zadnjem sestanku predsednikov vseh parlamentarnih strank. Odločitve, ki so bile sprejete v zadnjem času, so bile samo tehnične narave. Kar zadeva vsebino, pa gre za tri ključna izhodišča, je poudaril Janša. Prvo je, da se upošteva stanje, kakršno je bilo na meji 25. junija 1991; drugo, da se odloča o celotni meji oz. o vseh spornih točkah na meji, ne samo na morski, kakor je predlagala Hrvaška; tretje pa, »da v primeru, če ta predlog, kar pa ni edina možnost, predložimo Meddržavnemu sodišču v Haagu, izhajamo iz načela pravičnosti«. Kot je ponovil Janša, so »to tri izhodišča, okoli katerih obstaja praktično zelo velika enotnost v slovenskem političnem prostoru in na podlagi katerih so bili sprejeti vsi drugi tehnični ukrepi oz. sklepi, ki omogočajo srečanje mešana komisije mednarodno-pravnih strokovnjakov«.

Podpredsednik SLS Janez Podobnik je po srečanju izrazil zadovoljstvo in dejal, da je bila informacija, ki so jo poslanci koalicije dobili o predlogu slovenskih izhodišč za reševanje vprašanja meje s Hrvaško pred potencialnim mednarodnim pravosodnim telesom, vsebinska, poslanska skupina SLS pa jo je sprejela kot dobro izhodišče za nadaljnje delo. Podobnik je ob tem pojasnil, da je bila ta informacija nadaljevanje vsebin, kot so bile že predlagane na več srečanjih predsednikov parlamentarnih strank, govori pa o ključnih izhodiščih za pogajanja. Z vidika SLS je po Podobnikovih besedah ključno eno izhodišče, stanje 25. junija 1991, ki ga v SLS razumejo zelo neposredno. »Po našem trdnem prepričanju nihče nima mandata in ga ne

nična pooblastila in da torej ne bo sprejemala nobenih vsebinskih odločitev glede meje med Slovenijo in Hrvaško.

Shod za pravično mejo Pred zaprto sejo odbora pa je minuli četrtek pred poslopjem DZ v organizaciji Zavoda 25. junij potekal shod, na katerem so zbrani pozivali k pravični meji s Hrvaško ter ohranitvi slovenskega ozemlja in morja. Udeležili so se ga nekateri poslanci DZ, med drugim iz vrst SLS, SNS in Lipe, pa tudi predstavniki Civilne družbe Slovenije za pravično mejo s Hrvaško, Stranke slovenskega naroda in Zveze domoljubnih društev Hervardi. Med udeleženci in govorniki je bil tudi Joško Joras, ki je poslance pozval, naj ga ne pustijo na cedilu. Med zbranimi so bili starejši pa tudi mlajši udeleženci;

Sestanek premierja s predsedniki in poslanci koalicijskih strank

Reševanje meje s Hrvaško se začinja.

Shod za pravično mejo pred DZ

more dobiti, da bi se pred mednarodnim pravosodnim telesom ali pa sam pogajal o tistem ozemlju ali morju, ki je nedvoumno slovensko«.

Pojasnila v zvezi z reševanjem vprašanja meje s Hrvaško je komentiral tudi predsednik DeSUS Karl Erjavec. Izrazil je zadovoljstvo, da ima po njegovih besedah mešana komisija mednarodno-pravnih strokovnjakov samo teh-

nekateri so ob zvokih narodnozabavne glasbe vihteli slovenske zastave. Udeleženci shoda so se nato odpravili pred hrvaško veleposlaništvo, kjer so se po kakih 15 minutah mirno razšli.

»Nikoli ne bomo pristali, da bi se Slovenija odrekla neomejenemu dostopu na odprto morje,« je v nagovoru zbranim pred DZ poudaril Marjan Podobnik, za katerega je ključno izhodišče pri

vprašanju meje s Hrvaško neomejen dostop do odprtega morja in celovitost Piranskega zaliva. Podobnik je poudaril, da smo slovensko ozemlje dolžni ohraniti zaradi svojih prednikov. Danes kot vodilna članica EU in članica Nata »nimamo pravice, da prepustimo dele slovenskega morja in ozemlja tuji državi«. Shod po njegovih besedah ni naperjen proti nikomur, ne proti vladi ne proti opoziciji, temveč je shod »za«. Zavod 25. junij ima po njegovih besedah pozitiven vnos do Hrvaške in podpira njen dostop v EU. »Ne bomo pa pristali na to, da se nam jemlje ozemlje.« Če bo treba, bodo po Podobnikovih besedah zbrali potrebno število glasov za razpis referenduma o vstopu Hrvaške v unijo.

Zbrane je med drugim nagovoril predsednik SNS Zmago Jelinčič in poudaril, da je treba sedaj stopiti skupaj, saj po njegovem mnenju vlada ni sposobna zavarovati slovenskih interesov. Predsednik Lipe Sašo Peče pa je menil, da bi lahko Slovenija kot pritisk uporabila instrument veta na vstopu Hrvaške v EU.

Predstavnik Civilne družbe za mejo v Istri Danijel Starman je poslance pozval, naj ne sprejmejo ničesar, saj mora Slovenija sprejeti izhodišča za jasne pogoje pred mednarodnim pravosodnim telesom. Poudaril je, da je stanje na dan 25. junija 1991 nedotakljivo, in dejal, da se je s četrtkom za civilno družbo začela predvolilna kampanja za parlamentarne volitve, saj »bomo mi odločali, kaj bo predmet predvolilne kampanje«.

Kot kaže, je nerešena meja s Hrvaško spet predvolilna tema predvsem strank, ki jim na letošnjih volitvah ne kaže dobro, z izjemo SNS, ki vseskozi vodi populistično politiko glede omenjene teme. Za to imajo sicer vso pravico, a odgovornosti za dejanja na koncu ne bodo prevzeli. Glede na to, da so bili nekateri udeleženci shoda pred časom vidni člani prejšnjih koalicij, ki so imele vso pravico in možnosti za razrešitev mejnih vprašanj s Hrvaško, pa tega niso naredile, je prav smešno poslušati njihove očitke zdajšnji vladi, ki je v štirih letih stvari zagotovo premaknila z mrtve točke. **D**

Bodo voditelji tranzicijske levice Gregor Golobič, Katarina Kresal in Borut Pahor tokrat združili svoje moči?

Med sodelovanjem in razhajanjem

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

Kot kaže, selitev kadrov med strankami tranzicijske levice še ni konec. Potem ko je izbruhnila afera ob selitvi nekaterih kranjskih mestnih svetnikov iz LDS v Zares, je pred kratkim počilo še v ljubljanskem mestnem odboru LDS.

Z mesta predsednika ljubljanskega odbora LDS je namreč nedavno odstopil Primož Hainz, ki je bil na to mesto izvoljen decembra 2006, ko je prišlo do množičnega osipa in izstopov iz stranke tako na državni kot na mestni ravni in ko je LDS na lokalnih volitvah v Ljubljani doživela neprijeten poraz, medtem ko je kar nekaj njenih nekdanjih članov kandidiralo na Jankovičevi listi, ki je potem v ljubljanskem mestnem svetu dobila absolutno večino. Že tedaj se je govorilo o tem, da je Jankovičeva svetniška skupina dejansko del Golobičeve stranke Zares. Zdaj kaže, da je vstop omenjene svetniške skupine pod okrilje

»oranžnih« glede na Golobičovo »snubljenje« svetnikov nekaterih občinskih neodvisnih list samo še vprašanje časa. Mnogi to primerjajo z Mercatorjem, ki je v času, ko ga je vodil Zoran Jankovič, »požrl« kar nekaj trgovskih podjetij (Živila, Loka, Emona). Vse to kaže, da sta si Jankovič in Golobič politično precej blizu, ne nazadnje oba sodita v Kučanov krog.

Moteča centralizacija Primož Hainz je član LDS že od njenega nastanka leta 1994, pred tem pa ni bil član Liberalno-demokratske stranke, pač pa Socialistične stranke Slovenije. Prav zato naj ne bi sodil v krog veljakov LDS,

ki je posebej blizu sedanji predsednici Katarini Kresal, pač pa naj bi bil še najbolj naklonjen njemu predhodniku Jelku Kacinu, ki zastopa bolj »socialno-liberalno« usmeritev LDS, in je zato nekoli-

ko blizu Zaresu in SD. Naj ob tem spomnimo, da je iz LDS v SD prestopila Darja Lavtizar Bebler, ki je bila pred letom 1994 vplivna članica tedanjih socialistov, skupaj z njo pa so v SD odšli tudi Marko Pavliha, Anton Rop in Milan M. Cvikl. Kakor koli že, Hainz je mesto predsednika mestnega odbora LDS sprejel v nevhvaležnem trenutku, saj je LDS na lokalnih volitvah dobila samo štiri svetniška mesta. Kaže, da jih bo odslej še manj, saj stranko zapušča Meta

Nekdanjega predsednika ljubljanskega odbora LDS Primoža Hainza moti centralistična politika LDS.

Med krivci za Hainzov odstop naj bi bil tudi Slavko Slak.

Vesel Valentinčič, ki je prav tako Kacinov kader, prestopila pa naj bi v DeSUS, domnevno zaradi premajhne socialne občutljivosti LDS. Hainza, ki opravlja funkcijo sekretarja državnega sveta RS, ki ga vodi nekdanji poslanec LDS Blaž Kavčič, naj bi motila predvsem trenja s Slavkom Slakom, ki je še vedno vodja svetniške skupine LDS v Ljubljani. Prav zaradi Slaka naj bi že pred leti prišlo do izstopov iz svetniške skupine LDS. Večina svetnikov Jankovičeve liste bo na prihodnjih lokalnih volitvah najverjetneje kandidirala na listi Zaresa, najverjetneje pa bo prek te stranke tudi precej nekdanjih poslancev LDS znova sedlo v poslanske klopi. Zanimivo pa je, da je prav Slak podprl Hainza leta 2006 pri kandidaturi za predsednika mestnega odbora LDS. Protikandidata sta tedaj bila Milan M. Cvikel in Pavel Gantar, ki pa nista več člana LDS. Hainz naj bi bil tudi nezadovoljen s precej centralističnim vodenjem LDS, zaradi česar naj bi bila stranka finančno povsem odvisna od generalnega sekretarja LDS Dorijana Maršiča. Glede na to, da se Hainz tako rekoč že od izvolitve ni počutil prav dobro, ne bi presenetilo, če bi kmalu tudi on izstopil iz LDS, ni pa nujno, da bi prestopil v Zares, kamor je prestopil Janez Kopač. Slavko Slak je namreč v nasprotju s Hainzem podpiral kandidaturu Janeza Kopača na listi LDS, vendar je Kopač kasneje prestopil v Zares. Zato obstaja več možnosti, da se bodo nekdanji člani socialistične stranke selili iz LDS v SD. Po nekaterih informacijah naj bi v SD odslej delovala tudi Melita Župevc, dosedanja sodelavka predsednika države Danila Türka, ki je v SD prišla skupaj z Antonom Ropom.

Sodnikov vzpon Kot so sporočili v LDS, naj bi ljubljanski mestni odbor novo vodstvo dobil predvidoma konec maja, že zdaj pa se vrstijo ugibanja o tem, kdo bo nasledil Hainza. Največkrat omenjajo Aleša Zalarja, nekdanjega predsednika ljubljanskega okrožnega

sodišča ter nekdanjega predsednika Slovenskega sodniškega društva, ki je v javnosti postal znan predvsem po konfrontaciji z ministrom za pravosodje Lovrom

koalicije strank tranzicijske levice pa bi Zalar utegnil zasesti mesto ministra za pravosodje (eden od njegovih neposrednih tekmecev bi lahko bil tožilec Boštjan Pen-

Zanimivo bo opazovati, kako bo javnost sprejela Pahorjeve obljube, da bo uveljavil nov način vladanja, pri katerem bo politična lojalnost v ozadju.

Šturmom glede vnovičnega imenovanja za predsednika sodišča. Po neuspešnih poskusih spodbijanja ministrove odločitve je Zalar kmalu postal predsednik odbora za pravosodje v LDS, nedavno pa je v stranko vstopil tudi formalno. Njegovo morebitno imenovanje za predsednika ljubljanske LDS bi pomenilo tudi njegovo kandidaturu na letošnjih državnoborskih volitvah, v primeru oblikovanja

ko, ki naj bi letos kandidiral za poslanca na listi SD). Med Zalarjevimi najbolj aktivnimi prišepetovalci naj bi bila podpredsednica LDS in nekdanja tožilka Zdenka Cerar. Bo pa v primeru oblikovanja leve koalicije zanimivo opazovati, kakšna bo razporeditev kadrov vseh treh strank tranzicijske levice. Kot kaže, poskuša Katarina Kresal, ki se je še nedavno razburjala nad vlogo Gregorja Golobiča

V Slovenski demokratski stranki zatrjujejo, da je stranka odprta do vseh.

Aleš Zalar: od sodnika do strankarskega funkcionarja

pri prestopu kranjskih mestnih svetnikov iz LDS v Zares, vleči bolj spravljive poteze, zato je na programski koordinaciji Mladih liberalnih demokratov 12. aprila dejala, da je »pametno sestiti za mizo« z Gregorjem Golobičem in se pogovoriti o morebitnem prihodnjem političnem sodelovanju. Po njenem mnenju je namreč treba iskati skupne točke, saj so skupaj močnejši. Vendar to ne pomeni, da bi prišlo do povezovanja v predvolilno koalicijo oz. skupnega nastopa na volitvah, pač pa naj bi šlo le za programsko sodelovanje. Glavni skupni cilj je, kot pravi Kresalova, »zamenjava načina vladanja«, zato tudi izključuje vladno koalicijo med LDS in SDS.

Pahorjeve obljube Podobno retoriko je že pred časom ubral Borut Pahor, ki je nedavno v oddaji TV Klub na Pop TV samozavestno pojasnjeval, da so Socialni demokrati sposobnejši izvesti potrebne socialne in gospodarske spremembe kot aktualna vladna ekipa. Pahor sicer priznava pozitivne premike, do katerih je prišlo pod sedanjo vlado. Nekateri pozitivni premiki so bili tudi pod prejšnjo, kljub temu pa je njen predsednik Anton Rop volitve izgubil, po Pahorjevem mnenju zato, ker se je njegova politika zjedala v vse pore družbenega življenja, pri čemer je bila politična lojalnost pomembnejša od strokovnosti in talenta ljudi. Po njegovih besedah sedanja vlada tega vzorca ni spremenila. Pahor je tudi ponovil, da ne bi želel sodelovati s SDS, medtem ko je podpredsednik SDS Milan Zver zagotovil, da so v SDS odprti za vse stranke v nasprotju s strankami, ki so bolj izključujoče. Na Pahorjeve obljube (ponovil jih je tudi na sobotnem shodu v Celju, kjer je predsednik tamkajšnjega mestnega odbora SD Stane Rozman presodil, da je čas za slovensko pomlad, kajti pod sedanjo vlado je v Sloveniji »zima«), da bo SD, če bo zmagala, ravnala drugače in v nasprotju s sedanjo vlado ne bo presojala ljudi po politični lojalnosti, je odgovoril ▶

Predsednik NSi Andrej Bajuk

Marko Štrovs, član IO Nove Slovenije

Predsednik Lipe Sašo Peče

► predsednik NSi Andrej Bajuk in zavrnil Pahorjeve trditve, češ da gre za pavšalne ocene, ki ne držijo. Poleg tega je dejal, da bodo eni gradili na podlagi obljub, »drugi pa bomo predstavljali lastno delo«. Zanimivo bo opazovati, kako bo javnost sprejela Pahorjeve obljube, češ da bo uveljavil takšen način vladanja, v katerem politična lojalnost ne bo imela bistvene vloge. Dosedanje izkušnje kažejo, da v času, ko je bila SD v koaliciji, ni prišlo do takšnega načina vladanja, zato je preverjanje zaupanja v Pahorjeve obljube na mestu, Pahorjeva igra pa je tudi sicer precej tvegana.

Potrčevo slovo? V javnosti se že vrstijo ugibanja, kdo vse naj bi kandidiral na listi SD. Postavlja se vprašanje, ali se bo za kandidaturu odločil tudi Miran Potrč, ki ima v parlamentu najdaljšo delovno dobo (pred prvimi demokratičnimi volitvami je bil predsednik republiške skupščine) in je nedavno praznoval 70. rojstni dan. V pokoj naj bi po dosedanjih podatkih zanesljivo odšel Franc Feri Horvat. Bržkone bo sestava kandidatne liste odvisna tudi od povezav z zunajparlamentarnimi strankami; poleg krščanskih socialistov naj bi se s SD povezali tudi Stranka ekoloških gibanj in Demokrati Slovenije, ki so nekakšen ostanek nekdanje SDZ oz. kasnejše Bavčarjeve Demokratske stranke. Tej je nekdanj pripadala tudi Danica Simšič, sedaj članica SD.

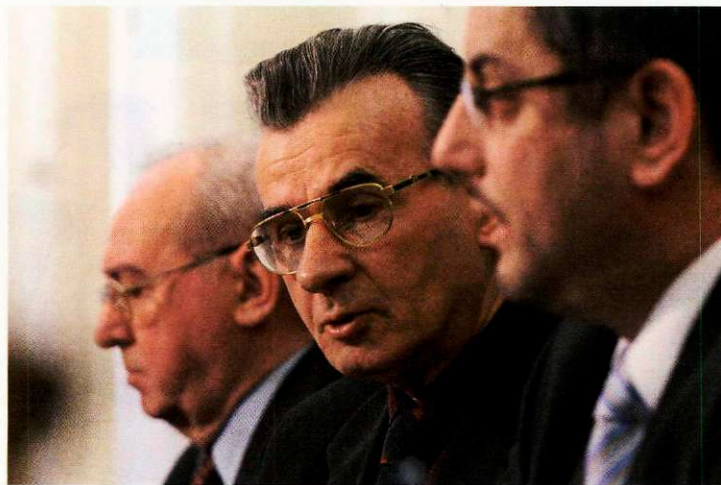
Na volitve se vse bolj aktivno pripravlja tudi stranka Zares, ki naj bi predvidoma junija predstavila svoj program, čeprav naj bi ga predložili že ob registraciji stranke. Ko smo pred štirinajstimi dnevi na ministrstvo za notranje

izjavo. Zaresov volilni štab naj bi vodil kar Golobič sam, med glavnimi akterji pa naj bi bili sociolog Andrej Rus, eden od strankinih ideologov, ekonomist in poslanec Matej Lahovnik, morda tudi Zdenka Kovač, nekdanja mini-

Ozadje Štrovsovega pisma naj bi bilo domnevno nezadovoljstvo, ker je moral zaradi izjav o matildi predčasno odstopiti z mesta državnega sekretarja.

zadeve, ki je pristojno za registracijo političnih strank, vprašali, ali je Zares predložil svoj program, so iz službe za stike z javnostjo pri omenjenem ministrstvu sporočili, da je bil program priložen, kar pomeni, da je za registracijo zadostovala kratka programska

strica za regionalni razvoj in predsednica društva Sončnica, ki se je nedavno povežalo z Zaresom. Na volitve se aktivno pripravlja tudi Pečetova Lipa. Volilni štab bo vodila Tanja Pahor, nekdanja občinska svetnica Stranke mladih v Sežani in kasneje predsednica

Se bo dolgoletni vodja poslanske skupine prenovljenih komunistov poslovil?

sežanskega občinskega odbora Aktivne Slovenije (slednja je zdaj del Zaresa).

NSi na udaru Zanimivo pa je, da se je Lipa, ki že od svoje ustanovitve dalje nastopa precej agresivno, s slepimi naboji lotila predvsem Bajukove NSi, zaradi česar so v slednji protestirali. Poslanec NSi Ciril Testen je v posebni izjavi zapisal, da poskušajo v poslanski skupini Lipa z retoriko zastraševanja ustvariti občutek izrednih razmer. Testena motijo predvsem napadi na ministra za pravosodje Lovra Šturma, češ da privilegira Katoliško cerkev, za NSi pa so moteči tudi populistični napadi na Bajuka, češ da ne želi ukrepati proti upravi Palome. Napadi na NSi seveda ne presenečajo, saj se v Lipi bržkone zavedajo, da lahko pride stranka čez prag štirih odstotkov le s pomočjo populizma, usmerjenega proti NSi, ki se po javnomnenjskih raziskavah bojuje za obstanek. Zato ne preseneča samohvala Saša Pečeta, češ da je Lipa že prehitela NSi. Nemalo presenečenja je sprožilo tudi precej ostro pismo nekdanjega državnega sekretarja na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marka Štrovs, ki vidi rešitev v zamenjavi vodstva stranke še pred volitvami in preimenovanju NSi v Slovenske krščanske demokrate. Štrovs je poleg tega prepričan, da Janša načrtno uničuje najboljše člane NSi, ob tem pa presenetljivo predlaga skupno listo NSi in SDS (mnogi menijo, da je slednje bolj ali manj cinizem). Ozadje Štrovsovega pisma naj bi bilo domnevno nezadovoljstvo, ker je moral predčasno odstopiti z mesta državnega sekretarja zaradi izjav o matildi. Na to opozarja tudi poslanec NSi Alojz Sok, ki meni, da Štrovs verjetno ne bi napisal omenjenega pisma, če bi bil še vedno državni sekretar. Čeprav se je kar nekaj vidnejših predstavnikov NSi distanciralo od vsebine pisma, pa Štrovsova stališča v stranki niso osamljena in očitno se ponavlja »že videno« iz časov SKD, ko so nekateri vidnejši člani večjega sovražnika videli v Janši kot v Kučanu in levici. Kljub temu pa je še vedno zelo malo možnosti, da bi še pred volitvami prišlo do zamenjave vodstva NSi, saj je za sklic izrednega kongresa še pred volitvami dejansko prepozno. ■

Opoziciji manjka verodostojnosti

Metod Berlec; foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se z dipl. politologom Jernejem Pavlinom, nekdanjim predsednikom podmladka Nove Slovenije in do sredine leta 2005 glavnim tiskovnim predstavnikom v kabinetu predsednika vlade Janeza Janše.

V teh dneh smo v medijih zasledili, da boste imenovani za nadzornika Save. Ali to pomeni, da ste se v zadnjih letih iz politike podali v bolj poslovne vode?

Odločitev o sestavi nadzornega sveta delniške družbe sprejema skupščina delničarjev, zato upam, da razumete, da ne morem prejudicirati njihovih odločitev in torej komentirati prvega dela vprašanja. Res pa je, da sem večino svoje poklicne poti prehodil v poslovnem svetu. Najprej na Petrolu, v sektorju za marketinške raziskave, komuni-

kacije in razvoj, sedaj pa na Telekomu Slovenije. Vmes sem bil dve leti zaposlen v javni upravi, kjer sem si nabral ogromno pozitivnih izkušenj.

Zdaj ste zaposleni v Telekomu?

Tako je. Od novembra 2006 sem zaposlen v sektorju za poslovne uporabnike v Telekomu Slovenije, d. d.

Kako je biti zaposlen v podjetju v državni lasti?

Skupina Telekom Slovenije je vodilna poslovna skupina v državi. Na podlagi vrhunskega znanja in najsodobnejših tehnologij zagotavlja svojim uporabnikom najvišjo kakovost storitev. Seveda pa je Telekom hkrati tudi velika skupina, ki se včasih počasneje prilagaja zahtevnim

razmeram na trgu. Zato bi bilo najbolje, če bi imela strateškega partnerja, s katerim bi nadgradila svoje znanje in storitve. Umik države iz Telekoma je zato po moje edina prava pot.

Zaradi t. i. navodila za komuniciranje ste junija 2005 odstopili kot tiskovni predstavnik vlade. Ob svojem odstopu ste dejali, da ►

Podmladki se morajo ukvarjati z vsemi relevantnimi družbenimi in političnimi vprašanji in ne zgolj z mladinskimi temami.

► **ste v določenem trenutku sprejeli »napačno odločitev« in da zanj prevzimate odgovornost.**

Tony Blair je pred časom dejal: »Vedno pravim, da je javna služba velik privilegij, in če je grob odziv medijev najhujše, kar se zgodi, je to nizka cena, ki jo je treba plačati.« In to ceno sem plačal, saj je bilo moje delo v kabinetu predsednika vlade usmerjeno k transparentnosti in odprtosti javne uprave ter k celovitemu in nepristranskemu obveščanju javnosti o njenem delu. Orodij za pregledno in objektivno medijsko zrcalo v zelo neprijaznem in skoraj enoumnem medijskem prostoru takrat nismo imeli. Omenjeno navodilo je bila zato v naglici sprejeta napačna odločitev, ki je vrgla dvom na pregledno komunikacijo z mediji. Zato sem prevzel odgovornost in odstopil, kajti funkcija tiskovnega predstavnika vlade ne dopušča nobenega tovrstnega dvoma. Bistveno je, in to bi rad poudaril, da vsak javni uslužbenec, ki naredi napako, nosi tudi odgovornost zanjo. Javna služba je namreč privilegij.

Kaj ste se naučili iz te zgodbe?

Veliko. Da medijski prostor obvladuje ozek krog ljudi in kapitala, ki je povezan izključno s tranzicijsko levico. Da mediji večinoma niso zrcalo družbe, temveč jo vedno znova želijo spreminjati; včasih tako goreče, da lahko govorimo že o političnem aktivizmu. Naj pojasnim. 16. aprila 2005 je denimo v Sobotni prilogi Dela Mija Repovž objavila pogovor s

politični aktivizem? No, vseeno želim biti popolnoma jasen. Menim, da medij ne more biti neodvisen in nepristranski in je torej popolnoma prav, da ima prepoznavno programsko in uredniško politiko. Vgrajena sistemska pomanjkljivost našega medijskega prostora je v tem, da se levičarski tisk postavlja za edini zgled žurnalizmu. To je slabo. Potrebujemo medije, ki bodo postavili pravo zrcalo družbi in ki se ne bodo več šli političnega aktivizma. Vem, da bodo v določenih levičarskih krogih moje mnenje raztrgali, vendar tudi vem, da je to treba povedati, in to sem tudi storil. Tako kot mnogi avtorji v tematski številki revije Dignitas z naslovom Medijska in človekova (ne)svoboda. Priporočam v branje.

vsakega tiskovnega predstavnika vlade. Priznam, pogrešam delo v njegovem kabinetu.

Kako ste takrat od blizu doživljali delovanje vlade, predsednika vlade?

Vlada Janeza Janše je prva vlada, ki na svojih sejah praviloma ne odloča s preglasovanjem, kar je bila značilnost mnogih prejšnjih vlad. V mojem času se ministri koalicijskih strank tudi niso ločeno srečevali pred sejo vlade in razmišljali, kako zakonodajne predloge dopolniti ali celo blokirati. Gre za zelo dobro ekipo, ki ima odličnega vodjo. Predsednik vlade je do potankosti seznanjen z gradivi, ki jih vlada obravnava, in do vsebin ne pristopa selektivno, kot je to na primer počel premier Drnovšek. On je sejo vlade velikokrat vodil le v točkah, ki so se mu zdele najpomembnejše, nato pa je sejo zapustil in prepustil vodenje ministru Ropu. In takrat je običajno prišlo do koalicijskih trenj. Tega pri predsedniku Janši ni. Je pravi premier, ki daje pomemben ton svoji ekipi.

Bili ste tudi zelo prepoznaven in prodoren predsednik podmladka Nove Slovenije. Nekako se zdi, da ta čas v podmladkih primanjkuje takšnih, kot ste bili vi, saj ste govorili o strateških vsebinskih temah, hkrati pa ste znali pritegniti pozornost »odraslih« politikov.

Strinjam se z vašo kritiko. Podmladki se morajo ukvarjati z vse-

morajo matične stranke mladi generaciji zagotoviti, da kandidirajo na volitvah in da torej lahko aktivno soodločajo. Spomnim se, da mi je pred leti tedanji predsednik podmladka LDS (danes je v Zaresu) potarnal, da on svojega predsednika stranke vidi morda enkrat na leto, pa še to iz druge vrste v kakšni veliki dvorani. To zanesljivo ni prava pot. Prava je recimo tista, ki jo je leta 2004 naredila SDS. Tako je danes Eva Irgl zanesljivo najprodornejša in uspešna mlada poslanka.

Nekateri menijo, da mlade danes zanima samo še ekonomski status, boni za hrano in zabava. Po njihovo so bili mladi v preteklosti bolj politično angažirani, bolj revolucionarni ...

Moja teza je, da je odsotnost politične angažiranosti med mladimi nekaj normalnega. Še več. Kaže normalno družbeno stanje, kjer so prioriteta očitno blaginja, znanje in še kaj. Velika angažiranost je značilnost nestabilnih političnih sistemov ali sistemov, ki so na prelomnici. Take normalnosti si zanesljivo želim. Je pa prav zaradi tega toliko bolj potrebna večja angažiranost podmladkov, o kateri sva prej govorila.

Nekoliko presenetljivo ste leta 2006 izstopili iz Nove Slovenije.

Presenečenje je bilo verjetno za kakšnega zunanjšega opazovalca, za člane vodstva, izvršilnega odbora stranke in podmladka pa ne. Ne želim kritizirati stranke in javno polemizirati z njo, lahko pa rečem, da smo se pri nekaterih bistvenih vsebinskih in organizacijskih vprašanih temeljito razlikovali. Ni pa šlo za razlike, ki jih medijski politični aktivisti vztrajno ponavljajo že vrsto let – naj bi se stranka »zgubljala, utapljala in izginjala v senci velike SDS«. To je politični aktivizem. Ta floskula je premišljeno lansirana, njen cilj pa je razbiti zavezništvo s SDS in slednjo osamiti. Se morda spomnite, da bi v preteklosti, recimo leta 2000, ko je LDS imela 34, ZLSD pa 11 poslancev, isti politični aktivisti govorili o tem, da se tedaj manjša ZLSD utaplja v senci velike LDS?

Novi Sloveniji vseeno želim kar najboljše in čim boljši rezultat na letošnjih parlamentarnih voli-

NSi naj bi se »zgubljala, utapljala in izginjala v senci velike SDS«.

To je politični aktivizem. Ta floskula je premišljeno lansirana, njen cilj pa je razbiti zavezništvo s SDS in slednjo osamiti.

Spomenko Hribar. Govorimo o obdobju, ko je vlada Janeza Janše delovala šele pet mesecev in ko najvišja mesta v državni upravi še niti niso bila vsa zasedena. Si predstavljate? Spomenka Hribar pa je govorila o tem, da »ima oblast željo po avtoritarnem in celo totalitarnem pregledu in kontroli vseh segmentov življenja pri nas« in da »se prisluškuje nekaterim civilno in 'politično' zanimivim osebam«. Ali ne gre za skrajno nestrpen

Ali danes kaj pogrešate tisto adrenalinsko obdobje in začetne mesece delovanja Janševe vlade?

Seveda. Delo v kabinetu predsednika vlade Janeza Janše je bilo nekaj posebnega, ker je premier izjemen človek. In biti zraven od podpisa koalicijske pogodbe 23. novembra 2004 do izvolitve in prisega vlade v državnem zboru 3. decembra ter do konstitutivne seje vlade je v resnici velika zgodba in edinstvena priložnost za

mi relevantnimi družbenimi in političnimi vprašanji in ne zgolj z mladinskimi temami. Refleksija, oblikovanje mnenj in sodelovanje v javnem prostoru so del temeljnega poslanstva vsakega podmladka, zato bi morali odločneje zahtevati, da se slišijo, ker sem prepričan, da imajo veliko povedati. Zakaj niso odločnejši in zakaj ne vstopajo v javni prostor, ne vem, škoda pa je, ker zamujajo veliko priložnosti. Hkrati

tvah. Njeni ministri opravljajo veliko in pomembno delo in imajo kaj pokazati. Čas je torej za treznost in premišljenost in nikakor ne za dvomljive javne pozive.

Menda vam je danes bližja SDS. Se lahko zgodi, da boste jeseni kandidirali za poslanca na njeni listi?

Slovenska demokratska stranka mi je blizu, saj so mi blizu vrednote in cilji, ki jih uresničuje. O svoji angažiranosti ta čas težko govorim, ker to konec koncev ni odvisno samo od mene, temveč predvsem od stranke, njenih skoraj 30.000 članov in velikega števila simpatizerjev.

Lansko leto je bilo strankarsko precej živahno. Kako nekoliko od »zunaj« vidite politično delovanje posameznih strank glede na javnomnenjske ankete?

Že dalj časa lahko spremljamo oblikovanje dveh velikih strank levo in desno od sredine, kar daje slutiti, da bosta vedno tekmovali za relativno večino. Oblikuje se sistem, ki je značilen za države z daljšo demokratično tradicijo, kot je naša, in ki prinaša, vsaj upati je tako, stabilnost. Vendar bi vseeno želel opozoriti na delovanje leve sredine, ki v tem mandatu ne izbira sredstev pri nasprotovanju vladnim odločitvam. To pa je slabo. Opozicija je v tem mandatu po svojem delovanju na las podobna opoziciji iz prvega sklica parlamenta v obdobju od leta 1990 do 1992. Tako kot je takrat na vse mogoče načine ovirala osamosvojitve in prve gospodarske reforme, tako je danes podobno nedržavotvorna pri temeljnih vprašanjih. Če smo takrat poslušali, da »bomo jedli travo«, kolikor se bomo osamosvojili, lahko danes poslušamo, da je prišlo do »razgradnje socialne države, javnega zdravstva, javnega šolstva« in podobno. Seveda nič od tega ne drži, so pa taka stališča pomenljiva. Kažejo namreč hudo nestrpnost leve sredine, ki politično konkurenčnemu svetovno-nazorskemu bloku očitno ne priznava kompetenc za upravljanje z državo. Medijski prostor jih pri tem stimulira, zato so nekatere stranke leve sredine za tako ravnanje v javnosti nagrajene.

Se vam zdi, da je opozicija zmožna postaviti pravo alternativo sedanji vladi?

Iskreno želim, da bi bila, vendar njeno dosedanje ravnanje tega ne kaže. Manjka ji temeljne verodostojnosti, saj običajno kritizira samo zaradi kritike. Ko je vlada pripravila davčno reformo, so jo avtorji stare davčne zakonodaje kritizirali, da jo je premalo spremenila. Si predstavljate? LDS je napadala vlado, ker je premalo popravila njihovo zakonodajo, za katero so pred letom govorili, da je optimalna. Poglejmo primer SD. V prejšnjem mandatu je javno podpirala ustanovitev 14 pokrajin, danes pa jim praktično brez argumentov nasprotuje. Zunanja politika? LDS je 4. januarja letos govorila o »omahljivi in populistljivi zunanji politiki do Hrvaške«, 31. januarja pa klicala na odgovornost ministra Rupla, ker naj bi »po nepotrebnem zaostroval odnose s Hrvaško«. Tako se ne da voditi vlade.

Kako ocenjujete delovanje sedanje vlade? Kje vas je pozitivno presenetilo, kje razočarala, če je mogoče tako reči?

Delovanje vlade ocenjujem kot zelo uspešno. Na vseh področjih so bili narejeni številni premiki, morda najpomembnejši na področju liberalizacije in večje konkurenčnosti našega gospodarstva, šolstva in znanosti. Imamo evro, prvič proračunski presežek, najvišjo gospodarsko rast in najnižjo brezposelnost v zgodovini. Državna uprava je prvič v ospredje postavila svojega uporabnika, poenostavila vrsto postopkov in odpravila številne nesmisle. Na zunanjepolitičnem področju smo dosegli praktično vse. Čas monopolov in zaprtosti – razen na medijskem področju – je mimo. In prav je tako.

Kaj so po vaše pomembne teme, ki bi jih morale stranke izpostaviti v letošnji predvolilni tekmi?

Doslednost in verodostojnost.

Od česa bo odvisen izid državnoborskih volitev?

Upam, da ne od političnih aktivistov. **D**

Stavka preklicana

G. B., foto: Andreja Velušček

Predsednik Fidesa Konrad Kuštrin, Zofija Mazej Kukovič in Gregor Virant

Glavni stavkovni odbor zdravniškega sindikata Fides je v petek, 18. aprila, preklical napovedano zdravniško stavko.

Razlog za preklic je sporazum o reševanju stavkovnih zahtev, ki so ga podpisali minister za javno upravo Gregor Virant, ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič in predsednik Fidesa Konrad Kuštrin. Vsi trije so podpisali tudi poseben tarifni del pogodbe za zdravnike in zobozdravnike. Vlada je tako zdravnikom že v četrtek ponudila dvig plač za povprečno 15,6 odstotka v štirih obrokih, odpovedala pa se je skrajšanju dopustov. Prvič se bodo plače zdravnikov povečale 1. maja 2008, nato 1. januarja 2009, 1. septembra 2009 in 1. marca 2010. Dvig plač bo zahteval dodatnih 38,2 milijona evrov.

Velik korak za zdravnike Ob podpisu sporazuma so se Kuštrin, Virant in Mazej Kukovičeva strinjali, da je doseženi kompromis velik korak, čeprav po Kuštrinovih besedah vsega želenega v pogajanjih niso dosegli. Je pa pogodba zadostna podlaga, da bodo zdravniki lahko premostili težave, ki jih še čakajo. Dejal je tudi, da je s podpisom sporazuma napovedana stavka dokončno preklicana. Ob tem se je Kuštrin zahvalil Mazej Kukovičevi, ker je po njegovih besedah prva ministrica za zdravje, ki je razumela, da so strokovni standardi in normativi nujno potrebni. Zdi

se mu tudi zelo pomembno, da je zdravniški ceh razumel, da mora v kriznih in problematičnih situacijah nastopati enotno. Zato podpis sporazuma ocenjuje kot enega prvih resnih korakov k še tesnejšemu sodelovanju in zblizjevanju zdravniških organizacij.

Zmaga razuma Ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič je ocenila, da je bistveni del sporazuma določitev meril. Po njenih besedah je razlog, da normativov doslej ni bilo, v tem, da ni bilo systemskega pristopa k reševanju problematike, s podpisom sporazuma pa so ta merila opredeljena tudi časovno. Zato jo veseli, da je zmagal razum.

Z njeno oceno se je strinjal minister za javno upravo Gregor Virant, ki sicer meni, da so bila to najtežja pogajanja doslej, vendar pa je zelo zadovoljen, ker je stavka preklicana. To je po Virantovo dobro tako za uporabnike zdravstvenih storitev kot za zdravnike, med katerimi bo odslej manj nezadovoljstva. Omenil je tudi, da doseženi sporazum pomeni konec uravnilovke in boljše vrednotenje zahtevnejših delovnih mest. Do 15. oz. najkasneje do konca maja namerava Virant podpisati vsaj deset kolektivnih pogodb dejavnosti in poklicev v javnem sektorju. Kljub dogovoru, ki je preprečil zdravniško stavko, pa brez stavk ne bo šlo, saj so jo že napovedali sodniki, vse bolj vroče pa je tudi med učitelji. **D**

Sonaravna mesta zahtevajo temeljite spremembe. Mesta kot večja strnjena naselja so temeljni globalni in lokalni vir številnih okoljskih obremenitev, zlasti odpadkov, zračnih emisij, odpadnih vod in pozidave prostora. Podatki kažejo, da povprečen meščan in prebivalec suburbanih območij bistveno bolj obremenjuje okolje in porabi več naravnih virov kot prebivalec podeželja. Planetarni ekosistem je ogrožen, urbanizacija narašča, s tem pa tudi okoljski pritiski.

Utopija ali preživetje?

Dr. Dušan Plut, foto: Gregor Pohleven

Tudi evropska mesta se soočajo s številnimi razvojnimi, socialnimi in okoljskimi problemi, ki so predvsem:

- prevladujoči procesi izseljevanja zlasti višjih socialnih skupin iz mestnih jeder v primestna območja, kar povečuje porabo prostora, prevoze in okoljske pritiske;
- pomanjkanje učinkovitih in dostopnih oblik javnega prometa ter odvisnost od prevoza z osebnim avtomobilom;
- pospešena graditev nakupovalnih središč in drugih oblik pozidave na mestnem obrobju;
- zmanjšanje kakovosti življenja in okolja v posameznih mestnih območjih.

Sonaravnost, približevanje, prilagodljivost mestnega metabolizma delovanju lokalnih naravnih ekosistemov in hkrati globalnemu ekosistemu je torej skupna, temeljna sestavina dolgoročno zasnovanih razvojnih vizij sodobnih mest. Za prilagajanje načelom sonaravnosti v mestnih strategijah so bistveni naslednji ukrepi:

1. zmanjšanje avtomobilskega mestnega prometa in večja vloga javnega prometa, kolesarjenja in pešhoje – zmanjšanje porabe energije in onesnaževanja;
2. urbana raznolikost – približevanje območij dela in bivanja zmanjšuje potrebo po prevozu;
3. pospeševanje pasivnega sončnega ogrevanja zgradb, energetske učinkovite gradnje;
4. ozelenitev posameznih mestnih območij ter uporaba vrtov za pridelavo zelenjave in kompostiranje;
5. povečanje gostote prebivalstva zlasti v prenovljenih mestnih središčih in v bližini postajališč javnega prometa.

Sonaravno zasnovana urbana izhodišča podpirajo prenavo mestnih središč, mešano rabo (bližina stanovanj in delovnih mest) urbanega prostora, ohranjanje odprtega prostora in minimizacijo vsakodnevnih migracij na delo, bistveno manjšo rabo avtomobila in večji pomen javnega prometa, železnice, kolesarjenja in pešhoje. Prevoz ljudi in blaga

naj bi potekal s pomočjo čim bolj uravnoveženega regionalnega razvoja in prometnega sistema s poudarkom na investicijah v učinkovitejši, okolju prijaznejši javni promet (železnica, avtobusi) in gosto, varno kolesarsko omrežje. Urbani razvoj naj bi potekal v smeri t. i. inteligentnih mest z učinkovito rabo surovin, energije in odpadkov, nove tehnologije naj ne bi povzročale propada, temveč renesanso mest.

Iskanje ravnovesja Trajnostno sonaravno mesto je večplastno mesto, ekološko torej, kompaktno in policentrično, mnogovrstno, ustvarjalno, lepo, pravično in družabno. Sonaravni razvoj mestne poselitve uvodoma prepozna trojno razsežnost zahtev. Temeljno izhodišče je iskanje ravnovesja, uravnoveženost med okoljskimi, gospodarskimi in socialnimi cilji razvoja urbane poselitve.

Sonaravna mesta naj bi se gospodarsko razvijala, označevala naj bi jih tudi prizadevanja za večjo socialno pravičnost in mestni razvoj v skladu z omejitvami, razmerami v okolju.

Poskuša se poiskati prava pot za dolgoročno optimalen razvoj, torej minimizacija navzkrižij ciljnih dimenzij mestnega razvoja. Ekološke cilje sonaravnega mestnega razvoja (minimizacija rabe zemljišč, energije, prometnih emisij in medregionalne izmenjave surovin), gospodarske cilje (ohranjanje tržne konkurenčnosti in gospodarske atraktivnosti) in socialne (ohranjanje socialnega miru, varnosti) je treba čim bolj medsebojno uskladiti.

Sonaravna mesta seveda niso gospodarsko samozadostna mesta z nezahtevnimi tehnologijami. Tudi sonaravna mesta naj bi se gospodarsko razvijala, označevala naj bi jih tudi prizadevanja za večjo socialno pravičnost in mestni razvoj v skladu z omejitvami, razmerami v okolju. Sonaravna mesta torej niso brez konfliktov interesov kapitala pa tudi ne mesta s popolnoma čistim okoljem in brez socialnih problemov.

O avtorju

Dušan Plut je bil rojen leta 1950, osnovno šolo je obiskoval v Semiču, gimnazijo pa v Črnomlju. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Ljubljani na oddelku za geografijo in oddelku za zgodovino. Sedaj je redni profesor, vodja katedre za varstvo okolja in raziskovalnega dela na oddelku za geografijo. V domačih in tujih strokovnih revijah je objavil več kot 250 samostojnih razprav, 13 knjig in sodeloval na več kot 30 tujih ter 60 domačih znanstvenih posvetih. V 80. letih je aktivno sodeloval v Zvezi društev za varstvo okolja, leta 1989 pa je postal ustanovni predsednik Zelenih Slovenije. Leta 1990 je bil na demokratičnih volitvah izvoljen za člana predsedstva Republike Slovenije. V letu 1996 je prejel zlati častni znak svobode, najvišje državno odlikovanje.

Sklenjeno mesto – primerna usmeritev? Sklenjeno, gosteje naseljeno (kompaktno) mesto je postalo vodilni princip sonaravnega urbanega razvoja, vendar nekateri raziskovalci upravičeno opozarjajo na določene omejitve z vidika kakovosti življenja, rabe zemljišč in njihove (visoke) cene. Prav tako se postavlja pod vprašaj enostransko poudarjanje dolgoročne energetske prednosti pretirano zgoščenih velikih mest, zlasti z vidika večje lokalne rabe obnovljivih virov energije. Po njihovem mnenju prevladujoča decentralizacija zaposlitve in bivanja nekatere energetske in kurativne okoljske prednosti zgoščenih mest izniči, saj nižja urbana gostota poselitve in delovnih mest na drugi strani omogoča večje prilagajanje samočistilnim zmogljivostim okolja. Hkrati s približevanjem delovnih mest domu (drobno podjetništvo, manjši lokalni obrati, družinska podjetja vseh vrst) se v širšem prostoru mestnih regij (predmestni ali podeželski prostor) vzpostavlja novo razmerje med naravo in urbanizacijo.

Nobenega dvoma pa ni, da je v stihijski, ekstenzivni suburbanizaciji praviloma predimenzioniranih enostanovanjskih hiš zaradi koncentracije gospodarskih dejavnosti in prebivalstva veliko več možnosti za ekono-mično uporabo daljinskega ogrevanja, vnovično rabo odpadkov in reciklažo, prav tako je cenejša energetska varčna graditev objektov. Vendar prevelika lokalna zgostitev na hektar zaradi presejanja lokalnih samočistilnih zmogljivosti tudi onesnažuje okolje, prinaša okoljske stroške na regionalni ravni. Treba je torej upoštevati svojstvene geografske poteze mest, samočistilne zmogljivosti, možnost rabe različnih obnovljivih virov energije.

Prehod k višji mestni gostoti je zaželen v kompaktnem, sklenjenem mestu, a nezaželen kot politika v celotni urbani regiji, saj ne more biti učinkovit v zelo različnih območjih mestne regije. Namesto tega je primernejši selektiven sonaravni pristop, ki poleg različne pokrajinske ranljivosti mestnih območij upošteva težo okoljskih problemov, ki se pojavljajo v različnih delih mestne regije glede na gostoto poselitve in poselitveno morfologijo (središče, notranje mesto, suburbani del, ruralno območje) ter predlaga različne tipe sonaravnih politik za vsakega od teh delov oziroma poselitvenih tipov. Ta pristop izhaja iz večje občutljivosti za lokalne razlike in potenciale ter odpira večjo prilagodljivost v izbiri posameznika glede lokacije in življenjskega sloga znotraj mesta.

Mozaik mest – poti k sonaravnemu razvoju Različna velikost, oblika, geografska lega, samočistilne zmogljivosti, gostota urbanega prebivalstva, gospodarska usmerjenost in stopnja dosežene blaginje pogojujejo specifične poti in ukrepe na zahtevni ter dolgotrajni poti k sonaravnemu urbanemu razvoju. Skupni, temeljni problem v graditvi sonaravnih mest ni več pomanjkanje argumentov za podporo zeleno zasnovanih mest, temveč vprašanje oblikovanja take strategije urbanega razvoja, ki bo imela dovolj veliko javno in politično podporo za potrebni sonaravni preboj. Brez zahtevnega in vztrajnega preoblikovanja urbane sestave planeta kot celote v smeri sonaravnosti ni mogoče zmanjšati okoljskih pritiskov na planetarni ekosistem. Čim bolj se bližamo sredini 21. stoletja, tem pomembnejša postaja nujnost temeljite sonaravne preobrazbe mest in mestnih regij, novih razmerij med mestom in podeželjem, ki bodo zagotavljala dolgoročno, a nizko entropijsko delovanje mest v okviru planetarnih, regionalnih in lokalnih zmogljivosti okolja in naravnih virov.

Čeprav ne poznamo vseh ključnih odgovorov, moramo odgovorno in hkrati neobremenjeno razvijati sveže, alternativne koncepte, s katerimi sooblikujemo prihodnost – nujno v smeri sonaravne ureditve mest. To velja tudi za slovenska mesta, ki so praviloma še zelo oddaljena od okolju prijaznega delovanja. Značilno je propadanje mestnih središč, pretežno stihijska suburbanizacija, povečevanje razdalje med krajem bivanja in dela, graditev nakupovalnih središč in

Praviloma pa je promet ključni okoljski in prostorski problem, saj se tudi manjša slovenska mesta dobesedno dušijo zaradi čezmernega avtomobilskega prometa. Zato načrtovanje zahteva sonaravno prevetritev.

podjetniških con na robovih mest, kjer ni javnega prevoza. Praviloma pa je promet ključni okoljski in prostorski problem, saj se tudi manjša slovenska mesta dobesedno dušijo zaradi čezmernega avtomobilskega prometa. Načrtovanje in razvoj naših mest prav tako zahteva temeljito sonaravno prevetritev, saj negativne okoljske posledice že predstavljajo tudi mestno razvojno oviro. **D**

Pokrajine za skladnejši razvoj

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Vlada je pripravila predlog za razpis posvetovalnega referenduma na 13 območjih. T. i. pokrajinski zemljevid je usklajen z občinami, a se lahko spremeni še pred odločanjem na referendumu. Referendum bo predvidoma 22. junija.

jo za celotno referendumsko območje in za posamezno občino, kar omogoča ugotavljanje volje prebivalcev posameznih občin pri dokončnem oblikovanju območji pokrajin. Glede zemljevida se je vlada odločila ravnati

Vlada želi z novim predlogom še letos sprejeti pokrajinsko zakonodajo.

Koalicija je predlagala, da se na referendumu odloča o 12 + 1 pokrajini, saj naj bi mesto Ljubljana po zgledu nekaterih podobnih ureditev v Evropski uniji dobilo status samostojne pokrajine z vsemi pokrajinskimi pristojnostmi. Razloge za razpis posvetovalnega referenduma o ustanovitvi pokrajin so na posebni tiskovni konferenci predstavili resorni minister Ivan Žagar in vodje poslanske skupine SDS, NSi in SLS, vložili pa so jih tudi v državnozborski postopek. Hkrati so predstavili nov pokrajinski zemljevid, ki ga objavljamo tudi mi. Ker gre pri ustanovitvi pokrajin za vprašanje širšega pomena, ki zadeva vse prebivalce Republike Slovenije, je s predlaganim odlokom o razpisu posvetovalnega referenduma določeno, da se posvetovanje opravi na območju

celotne države, razdeljenem na referendumska območja. Pri njihovem oblikovanju je upoštevana teritorialna razdelitev Slovenije na območja, kjer so se v več kot tridesetih letih izvajanja ukrepov regionalne razvojne politike oblikovali skupni interesi in potrebe regionalnega in širšega lokalnega pomena, kar je temeljno izhodi-

šče za oblikovanje območja širše samoupravne lokalne skupnosti. Vprašanja, o katerih naj bi odločali na posameznem referendumskem območju, so postavljena tako, da se odloča o območju predlagane pokrajine, tam, kjer ni enotnega stališča o imenu pokrajine, pa bi odločali tudi o imenu. Referendumski izidi se ugotavlja-

podobno kot pri občinah, saj tudi pri vprašanju občin ne sprašujejo celotne Slovenije, ali se strinja, da bi določeno območje sodilo v eno ali drugo občino, zavedajo pa se, da idealne rešitve, ki bi ustrezala vsem, ni.

Cilj in namen Koalicija je znova poudarila, da je cilj ustanovitve pokrajin prenos znatnega dela javnih zadev z državne na pokrajinsko raven. Hkrati pomeni tudi prenos nalog iz državne pristojnosti na pokrajine, decentralizacijo prihodkov iz javnofinančnih virov, prerazporeditev kadrovskih virov in predvsem dodelitev pravice pokrajinam do samostojnega odločanja, upravljanja in financiranja nalog v skladu s potrebami in interesi prebivalcev pokrajine. Temeljni namen decentralizacije je doseganje večjih narodno-gospodarskih koristi. S tem se bomo približali dejanskim potrebam posameznih okolij, saj centralizirano upravljanje teže ugotavlja

Miran Potrč, Jožef Školč, Vili Trofenik, Sašo Peče, predstavniki opozicije, so si premislili in referendumu nasprotujejo.

Opozicija o referendumu

Prvaki treh opozicijskih strank, SD, LDS in Zares, so se na pone-deljkovi prvi skupni tiskovni konferenci kritično odzvali na vladni predlog za razpis posvetovalnega referenduma o pokrajinah. Katarina Kresal (LDS) je predlog označila za »predvolilni maneuver« vlade in hkrati za »farso«, saj ni odgovorov na bistvena vprašanja: kako bodo pokrajine organizirane, kako bodo izvajale svoje pristojnosti, koliko bodo stale in kaj bomo od njih imeli. Gregor Golobič (Zares) je dejal, da zanje regionalizacija »ne pomeni v prvi vrsti političnega projekta, ampak razvojno-ekonomski projekt«. A ko gre za pristojnosti in financiranje – na podlagi česar bi se lahko ljudje na referendumu odločali –, stvari niso dorečene.

Borut Pahor je poudaril, da so bili projektu uvedbe pokrajin vselej naklonjeni in so s pristojnim ministrom za lokalno samoupravo Ivanom Žagarjem v pripravi zakonodaje v zadnjih letih tudi intenzivno sodelovali. Ministru priznava, da je storil zelo veliko, a na vsa vprašanja ni bilo prepričljivih odgovorov. Zato so se zavzeli, da bi zlasti za vprašanja financiranja poskušali poiskati boljše odgovore od ponujenih. Tako Golobič kot Pahor sta napovedala, da bodo v razpravi o morebitnem referendumu predlagali spremembe. Da bi referendum sploh bil smiseln, bi namreč morali dopolniti referendumsko vprašanje. Na navedeno se je oglasil tudi minister Žagar in vnovič pojasnil večino vprašanj, nekatera pa je označil za nesmiselna.

potrebe lokalnega prebivalstva. V vladajočih strankah verjamejo, da bo v času do referenduma priložnost za predstavitev tudi tiste pokrajinske zakonodaje, ki je v obravnavi v državnem zboru in prinaša vsebinske rešitve. Na podlagi mnenj, izraženih na referendumu, bo torej mogoče oblikovati dokončen pokrajinski zemljevid. Koalicijske stranke ob tem menijo, da na podlagi referendumskega izida ne bo težko pripraviti zakona, ki bo omogočal ustanovitev pokrajin, in da je postopek lahko kratek, če bodo voljo ljudi upoštevale vse parlamentarne politične stranke. Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS, meni, da bo referendumski izid pomenil tudi moralno zavezo za naslednji mandat, če postopka v tem ne bodo mogli končati. Smiselno pa je, da se sprejme vsebinska pokrajinska zakonodaja. Minister Žagar dodaja, da bi v nasprotnem primeru morali celoten postopek ponoviti v naslednjem mandatu, čeprav je bilo doslej opravljeno obsežno delo in dogovorjena visoka stopnja decentralizacije. Kot minister so tudi vodje poslanskih skupin SDS, NSi in SLS poudarili, da je ustanovitev pokrajin nujna za skladnejši razvoj Slovenije. Tanko je prepričan, da se bo za predlagano rešitev najverjetneje

odločila večina ljudi tako znotraj posamezne pokrajine kot na ravni države.

Opozicija si je premislila

Opozicijske poslanske skupine pa predlogu koalicije nasprotujejo. Po njihovem mnenju je vladni predlog pomanjkljiv, menijo, da bi se morali vsi izraziti tudi o številu pokrajin. Kako bi bilo to videti v praksi, ne vedo. Vladni predlog ocenjujejo kot predvolilno potezo, pri tem pa pozabljajo, da so najprej sami omenjali referendum. Kot prvi so ga že januarja omenili v Pahorjevi SD skupaj s poslansko skupino Zares. V SD zdaj menijo, da je tako zastavljeni referendum, kot ga je predlagala vlada, sugestibilen in nekorekten, saj bi spraševal le o tem, ali se ljudje strinjajo s 13 pokrajinami. Po njihovem mnenju bi morala vlada v referendum vključiti še alternativna vprašanja, ali se ljudje strinjajo s 3, 6, 8, 13 ali 14 pokrajinami. Skoraj enako mnenje imajo tudi v Zaresu, LDS in Lipi, v SNS pa podpirajo izvedbo enega samega skupnega referenduma, vendar le, če se ta izvede sočasno z državnoborskimi volitvami, nasprotujejo pa tolikšnemu številu pokrajin, kot ga je predlagala vlada. ■

Katere pokrajine in kje?

Osrednjeslovenska pokrajina bi imela največ prebivalcev, 326.380, obsegala pa bi občine: Bloke, Borovnica, Brezovica, Cerknica, Dobropolje, Dobrova-Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Domžale, Grosuplje, Horjul, Hrastnik, Ig, Ivančna Gorica, Kamnik, Kočevje, Komenda, Kostel, Litija, Logatec, Log-Dragomer, Loška dolina, Loški Potok, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Osilnica, Ribnica, Sodražica, Škofljica, Šmartno pri Litiji, Trbovlje, Trzin, Velike Lašče, Vo-dice, Vrhnika in Zagorje ob Savi.

Savinjsko-šaleška pokrajina bi imela najmanj prebivalcev, 61.500, obsegala pa bi občine: Gornji Grad, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Rečica ob Savinji, Solčava, Šmartno ob Paki, Šoštanj in Velenje.

Dolenjsko-belokranjska pokrajina: Črnomelj, Dolenjske Toplice, Metlika, Mirna Peč, Mokronog-Trebelno, Novo mesto, Semič, Straža, Šentjernej, Šentrupert, Škocjan, Šmarješke Toplice, Trebnje in Žužemberk

Gorenjska pokrajina: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas-Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica

Goriška (Severnoprimorska) pokrajina: Ajdovščina, Bovec, Brda, Cerkno, Idrija, Kanal, Kobarid, Miren-Kostanjevica, Nova Gorica, Renče-Vogrsko, Šempeter-Vrtojba, Tolmin in Vipava

Obalno-kraška (Južnoprimorska) pokrajina: Divača, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica, Izola, Komen, Koper, Piran, Pivka, Postojna in Sežana

Koroška pokrajina: Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Misli-nja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Slovenj Gradec in Vuzenica

Pomurska (Prekmursko-prleška) pokrajina: Apače, Beltinci, Cankova, Črenšovci, Dobrovnik, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Križevci, Kuzma, Lendava, Ljutomer, Moravske Toplice, Murska Sobota, Odranci, Puconci, Radenci, Razkrižje, Rogošovci, Sveti Jurij, Šalovci, Tišina, Turnišče, Velika Polana in Veržej

Vzhodnoštajerska (Ptujsko-ormoška) pokrajina: Cirkulane, Destnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Ormož, Podlehnik, Ptuj, Središče ob Dravi, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Sveti Tomaž, Trnovska vas, Videm, Zavrč in Žetale

Celjska pokrajina: Bistrica ob Sotli, Braslovče, Celje, Dobje, Dobrna, Kozje, Laško, Podčetrtek, Polzela, Prebold, Rogaška Slatina, Rogatec, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Štore, Tabor, Vitanje, Vojnik, Vranksko, Zreče in Žalec

Posavska pokrajina bi obsegala občine: Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica.

Mariborska (Osrednještajerska) pokrajina: Benedikt, Cerkvenjak, Duplek, Hoče-Slivnica, Kungota, Lenart, Makole, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Oplotnica, Rače-Fram, Pesnica, Poljčane, Starše, Sveta Ana, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Sveti Jurij v Slovenskih goricah, Ruše, Lovrenc na Pohorju, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica in Šentilj

Mestna občina Ljubljana naj bi imela status samostojne pokrajine z vsemi pokrajinskimi pristojnostmi.

Marjeta Cotman, ministrica za delo, družino in socialne zadeve napoveduje nove ukrepe za zmanjšanje brezposelnosti.

Precej manj brezposelnih

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Od januarja 2004, ko je bilo brez dela 100 tisoč oseb, do marca letos se je število brezposelnih znižalo na 64 tisoč oziroma za tretjino, kar je velik uspeh.

Stabilna inflacija in zunanje neravnotežje, hkrati pa zmanjšanje števila brezposelnih so le nekateri trendi gospodarskih gibanj, ki so jih v zadnjih dneh objavili nekateri slovenski makroekonomisti. Po njihovem prepričanju ni mogoče pričakovati hitrega zmanjševanja inflacije, poudarjajo pa, da je kljub velikemu zvišanju življenjskih stroškov v marcu dolgoročna dinamika rasti cen ostala nespremenjena. Cenovna pričakovanja, ki ostajajo visoka, počasi slabijo, stroški dela sicer naraščajo, vendar je njihova rast umirjena, navajajo analitiki. Pogoji menjave se še naprej slabšajo, vzrok za to pa so predvsem uvozne cene. Te se za Slovenijo dvigajo še hitreje kot za EU 27. Izvozna in skupna naročila se iz meseca v mesec zmanjšujejo, marca so bila manjša kot marca lani in predlanskim. Podobna

so tudi gibanja naročil v EU 27. Kljub temu pa si je gospodarska aktivnost v prvih mesecih leta vendarle nekoliko opomogla, izboljšali so se rezultati v industrijski proizvodnji, vendar zaloge na enoto proizvodnje, ki so se povečale, kažejo na presežno ponudbo v več panogah. Trendi gospodarske aktivnosti v neindustrijskih dejavnostih so različni. Gradbeništvo in trgovina na drobno sta se okrepila, upadanje turizma se je ustavilo, letališki, pomorski in cestni promet so se izboljšali, aktivnost v pristaniškem in letalskem prometu pa se je skrčila.

Več zaposlenih Zaposlenost se je januarja znova povečala. Podatki o številu iskalcev zaposlitve ostajajo spodbudni. Število na novo zaposlenih raste hitreje kot število novih iskalcev zaposlitve. Prav o tem je pretekli teden

na posebni tiskovni konferenci govorila Marjeta Cotman, ministrica za delo, družino in socialne zadeve. Dejala je, da glavna težava na področju zaposlovanja ostaja strukturna brezposelnost. To pomeni, da delodajalci iščejo delovno silo, ki je ni v evidenci

Cena surove nafte je v začetku tedna na azijski borzi prvič preseгла 117 dolarjev za 159-litrski sod. Dvig je predvsem posledica napada na ključni naftovod v Nigeriji pretekli petek. Na ceno je vplivala vnovična napoved članic Organizacije držav izvoznic nafte (Opec), da še vedno ne bodo povečevali proizvodnje nafte. To pa pomeni, da bo cena nafte še naprej krojila inflacijo tako pri nas kot v svetovnem merilu.

brezposelnih, sicer pa so gibanja na trgu dela ta čas ugodna. Dejala je tudi, da so slednja v veliki meri posledica visoke gospodarske rasti in ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami članicami EU ta čas eno najnižjih stopenj anketne brezposelnosti, in sicer je ta 4,7-odstotna, medtem ko je povprečje EU 7,1 odstotka. Ker je glavna težava strukturna brezposelnost, se bodo na ministrstvu za delo v prihodnje še bolj usmerili v pospeševanje ukrepov usposabljanja in izobraževanja, da si brezposelne osebe pridobijo dodatna znanja in veščine, ki jih delodajalci potrebujejo. Drugi glavni ukrepi na področju aktivne politike zaposlovanja so povečanje zaposljivosti brezposelnih, zagotavljanje kadrov glede na potrebe delodajalcev, dvig izobrazbene ravni in večšin tako zaposlenih kot brezposelnih, zmanjševanje strukturnih neskladij na trgu dela in zmanjševanje razlik v stopnji brezposelnosti po regijah.

Strukturna zaposlenost V letošnjem letu bo ministrstvo za izvajanje politike zaposlovanja skupaj namenilo skoraj 75 milijonov evrov, od tega dobrih 48,5 milijona evrov iz državnega proračuna, drugo pa iz sredstev, pridobljenih iz Evropskega socialnega sklada. Za konec dodajmo, da se je število brezposelnih, januarja 2004 jih je bilo okoli 100.000, decembra 2006 okoli 78.000 in decembra 2007 68.411, do letošnjega marca znižalo na 64.295. Stopnja registrirane brezposelnosti, ki je bila še decembra 2006 8,6-odstotna, se je do lanskega decembra znižala na 7,3 odstotka. Med brezposelnimi je največ (50,8 odstotka) dolgotrajno brezposelnih, vendar se je njihovo število v letu 2007 zmanjšalo. Zmanjšalo se je tudi število mladih, ki jih je bilo lani med brezposelnimi 16,4 odstotka, medtem ko se je število starejših povečalo – lani jih je bilo 32,6 odstotka vseh brezposelnih. Iskalcev prve zaposlitve je 19,5 odstotka in tudi njihovo število se je v letu 2007 zmanjšalo. **D**

Neskončna lahkost blatenja

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Sašo Peče in Boštjan Zagorac sta v javnosti omadeževala imena posameznikov iz Maribora, a se jim za to nista opravičila. Namesto tega se je Peče posul s pepelom, kar kaže način dela nove stranke.

Kot drugi primer očitnega klientelizma in korupcije sta poslanca izpostavila Pedagoško fakulteto v Mariboru. Tudi tu naj bi bilo posel za čiščenje fakultete dobilo podjetje Celovite storitve, čeprav naj bi bilo po navedbah poslancev najdražji ponudnik.

»Navedbe ne držijo« Ko so se čez nekaj dni oglasili vsi, ki sta jih omenjala Peče in Zagorac, je bila slika seveda povsem drugačna. Kot je za Slovensko tiskovno agencijo dejal Bojan Rajtmajer, mož Tanje Rajtmajer, lastnice podjetja Celovite storitve, Pečeto-ve navedbe, da je bilo omenjeno podjetje kljub najdražji ponudbi izbrano na razpisu za čiščenje mariborskega kliničnega centra zaradi povezav s SDS, ne držijo. Po njegovo tudi ne drži, da je bilo podjetje najdražje na razpisu za čiščenje mariborske Pedagoške fakultete. »Bilo je najcenejše,« je dejal Rajtmajer in dodal, da je iz sklepa o izbiri najboljšega ponudnika, ki so ga prejeli v podjetju, razvidno, da so se na razpis za čiščenje prostorov UKC Maribor prijaviли štiri ponudniki. Med njimi so bile Celovite storitve sicer res najdražje, a kot najugodnejši ponudnik niso bile izbrane zato, ker bi bilo posredi kaj nezakonitega, ampak zato, ker so edine oddale veljavno ponudbo. Pri tem je Rajtmajer zanikal, da bi bile posredi kakršne koli povezave z vladajočo SDS. Po njegovih navedbah takšnih povezav ni, sam pa tudi ni član SDS. Pri tem je poudaril, da postopek o izbiri najboljšega ponudnika za čiščenje UKC Maribor sploh še ni končan.

Rajtmajer je zanikal tudi navedbe obeh poslancev, naj bi se bilo nekaj podobnega kot pri UKC zgodilo na javnem razpisu za čiščenje Pedagoške fakultete v Mariboru. Dejal je, da je bilo podjetje na ▶

Potem ko je poslanec Sašo Peče (podpredsednik državnega zbora) skupaj s svojim kolegom Boštjanom Zagorcem v začetku aprila najprej obtožil vodstvo UKC Maribor in Pedagoške fakultete Maribor klientelizma pri javnih naročilih in ko se je izkazalo, da njune trditve ne držijo, je Peče prostodušno izjavil: »Naloga vseh nas je razkrivati in preprečevati politični klientelizem.« Da bi se posameznikom, katerih ugled je s svojimi neutemeljenimi trditvami umazal pred javnostjo, opravičil, mu ni

prišlo na misel. Zakaj je primer potreben temeljitejše obravnave? Zato, ker zelo jasno kaže način dela in verodostojnost poslancev novoustanovljene poslanske skupine Lipa, ki številna poslanska vprašanja očitno pišejo samo zato, da se pojavljajo v medijih.

Za kaj gre? Poslanca Lipa Boštjan Zagorac in Sašo Peče sta na tiskovni konferenci v začetku aprila kot primer klientelizma in korupcije, ki naj bi bil povezan z največjo vladajočo stranko, navedla podjetje Celovite storitve, ki naj

bi bilo po trditvah obeh poslancev na javnem razpisu izbrano za prevzem čiščenja prostorov UKC Maribor, čeprav je dalo najdražjo ponudbo. Ker naj bi bilo podjetje povezano z največjo vladno stranko, je šlo po mnenju obeh poslancev pri tem »za čisti klientelizem in korupcijo«. Pri tem sta se še vprašala, ali je za to, da bi nekdo dobil posel, »res potrebna članska izkaznica stranke SDS«. »Če je kdo v tej državi omogočil korupcijo in klientelizem, je to politika predsednika vlade in kimajočih faktorjev v vladi,« je dejal Peče.

► razpisu najcenejši in ne najdražji ponudnik, kot sta trdila Peče in Zagorac.

Navedbe zanikal tudi UKC Še isti dan so Rajtmajerjeve navedbe potrdili na UKC Maribor in Pedagoški fakulteti. Direktor UKC Maribor Gregor Pivec je v izjavi za javnost zapisal, da so se na razpis za izvajalca čiščenja prostorov UKC, objavljen je bil 15. decembra lani, prijavila štiri podjetja. Poleg podjetja Celovite storitve so bili to še dosedanji izvajalci ISS Facility Services, Čistoča in DIW Service. »Čeprav je bila ponudba podjetja, ki ga je komisija izbrala 27. marca, z 10,224 milijona evrov najvišja, pa je bila edina popolna, saj druge tri niso zagotavljale dovolj delavcev za sedemdnevno opravljanje dela,« je zapisal Pivec. Pri tem je še spomnil, da je Zagorac, ki je očitno imel napačne informacije, spreminjal svoje vprašanje. »Če prav razumem, je bilo vprašanje poslanca Boštjana Zagorca najprej oblikovano drugače, in sicer zakaj v bolnišnici dela podjetje ISS Facility Services glede na to, da sva z direktorjem v

sorodstvenem razmerju. Toda dva dni pozneje je prišlo vprašanje, kako to, da je bilo izbrano podjetje Celovite storitve, in nam očitali strankarska ozadja,« je zapisal Pivec. Zapisal je tudi, da postopek javnega naročanja, ki so ga sprožili zaradi izteka dosedanje pogodbe, še ni končan in se je nanj mogoče pritožiti. Po Pivčevih besedah je bil razpis pripravljen v skladu z zakonom o javnih naročilih, kar bo v primeru pritožbe lahko potrdila tudi državna revizijska komisija.

Pečetova izjava je neresnična

Na Pečetove in Zagorčeve očitke so odgovorili tudi na Pedagoški fakulteti. Zapisali so, da je njuna izjava napačna, neresnična in ne ustreza dejanskemu stanju. Na razpis za čiščenje prostorov fakultete se je prijavilo sedem ponudnikov. Med njimi je bilo tudi podjetje Celovite storitve, ki pa je ponudilo najnižjo ceno in ne najvišje, kot sta trdila Peče in Zagorac. »Zato je izjava Saša Pečeta, da je bila družba Celovite storitve izbrana kljub temu, da je imela za 30 odstotkov dražjo ponudbo od drugih, neresnična in zavajajoča.« Na fakulteti so še opozorili, da takšna izbira ponudnika, kot sta jo prikazovala poslanca, sploh ne bi bila mogoča, saj »je bilo že v razpisu določeno, da bo za izbor najugodnejšega ponudnika uporabljeno merilo najnižje cene ponudbenega predračuna«.

Prav tako neresnična je po njihovih navedbah izjava, da je bil razpis pisan na kožo podjetju Celovite storitve. Da ni bil, po njihovih navedbah dokazuje že to, da so nanj prejeli sedem prijav, vse so bile popolne in so ustrezale vsem razpisnim pogojem.

Prostori na Miklošičevi c. 24 so last Stojana Zdolška.

Boštjan Zagorac, poslanec

Stojan Zdolšek, odvetnik

Posipavanje s pepelom In kaj sta storila Peče in Zagorac, potem ko je postalo očitno, da so njune trditve privlečene za lase? Sta se morebiti vsem omenjenim opravičila? Ne. Oglasil se je le Peče in se posul s pepelom. V izjavi za javnost, za katero nikomur ni jasno, kaj je želel z njo povedati, je, namesto da bi postregel z dodatnimi dokazi, ki bi potrdili njegove trditve, zapisal, da je »naloga vseh nas razkrivanje in preprečevanje političnega klientelizma«, Pedagoško fakulteto pa pozval, naj se mu pri tem pridruži. Kot je zapisal, sta »politični klientelizem in korupcija vse prepogosto vpletena v vse sfere našega življenja«, zato verjame, da je naloga vseh nas njegovo razkrivanje in preprečevanje. Po njegovo to, da so posli po javnih razpisih dobro organizirani,

drži. To pa pomeni, da so težko dokazljivi, »še posebej v momentih, ko institucije in posamezniki soustvarjajo klientelizem in korupcijo«. Prav tako je po njegovo »splošno prisotno dejstvo, da nosilec korupcije in klientelizma ne bo nikoli javno priznal svoje vpletenosti«. »Moje delo kot delo poslanca državnega zbora pa bo ne glede na vedno pogosteje prejete grožnje potekalo v zasledovanju pravične družbe,« je zapisal Peče. Nikjer torej ni niti enega dokaza, ki bi potrjeval njegove navedbe, razen tega, da je korupcija pri javnih razpisih težko dokazljiva. Seveda je, ampak če nekaj tako vehementno trdiš, ko sta to počela Peče in Zagorac, javnost upravičeno pričakuje, da bo za svoje trditve imel trdnejše dokaze, preden se bo lotil blatenja ustanove in

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Se pripravljajo aretacije?

V zadnjem času so se v medijih pojavili namigi, naj bi policija in tožilstvo nadaljevala akcijo, v okviru katere so februarja aretirali osebe, povezane z gradbeniški lobiji. Novo akcijo pa naj bi preprečila mariborska višja tožilka Elizabeta Györköš, ki naj ne bi želela podpisati dokumentov (domnevno zaradi napak v predkazenskem postopku), ki naj bi bili podlaga za aretacije in hišne preiskave. Ob tem so se pojavila ugibanja, kdo naj bi bil tarča morebitnih aretacij. Glede na to, naj bi šlo za aretacije na mariborskem in celjskem območju, naj ne bi bilo izključeno, da bi se med osumljenci znašel tudi predsednik uprave Pivovarne Laško Boško Šrot in njegov krog. Šrot je ob aretaciji gradbeni-

ških tajkunov za Pop TV izjavljal, da bi Janša najraje videl, da bi tudi njega (Šrota namreč) naložili v marico. Čeprav se zaradi domnevnih napak v predkazenskem postopku že govori o blamaži zaradi preiskav, ki naj bi bile politično dirigirane, pa se po drugi strani sliši, naj bi govorice o aretacijah sprožili prav tisti, proti katerim naj bi akcijo izvedli, in sicer zato, da bi se obvarovali pred njimi. G. B.

Pivovarski baron Boško Šrot

Pečeta in Zagorca je Pedagoška fakulteta Maribor postavila na laž.

posameznikov. Nič določnega ni Peče odgovoril niti glede razpisa za čiščenje UKC. Namesto tega je samo ponovil prvotne očitke brez konkretnega dokaza. Kot je zapisal, so v poslanski skupini na podlagi prejetih informacij želeli le opozoriti na morebitne nepravilnosti. Iz obvestila o oddaji javnega naročila naj bi bilo namreč razvidno, da je bilo podjetje Celovite storitve najdražje med prejetimi ponudniki. »Iz obvestila lahko razberemo, da je omenjeno podjetje s ceno 10,224.000,00 evrov najdražje. Podjetje DIW Service, d. o. o., je za svoje storitve zaračunalo 9,927.563,76, ISS Facility Services, d. o. o., je zaračunal 9,575.697,60 in Čistoča, d. o. o., 7,840.656,00 evrov,« je zapisal Peče. »Omenjeni podatki so zagotovo jasen apel oziroma zahtevajo odgovor na vprašanje, ali je članstvo v SDS pogoj za pridobivanje razpisnih poslov. Pravzaprav je žalostno, da v Sloveniji ob tako sklenjenih poslih na podlagi javnega naročila določeni niso sposobni dojeti osnovne

UKC Maribor zanika obtožbe.

poante; to je politična povezanost oziroma garant članstva v SDS,« je še zapisal Peče.

Kdo financira Lipo? V javnosti se že vse od ustanovitve Lipe, stranke, ki jo vodi Sašo Peče, pojavljajo namigi, da je Lipa stranka, ki je blizu predsedniku uprave Pivovarne Laško Bošku Šrotu in družini Šrot nasploh. Prvič so se takšni namigi pojavili že ob ustanovitvi stranke, ko je celjski župan Bojan Šrot, brat Boška Šrota, trem poslancem, ki so izstopili iz SNS, posodil svoje županske prostore za sestanek. Takšna namigovanja so se okrepila pred nedavnim, ko se je izvedelo, da je Lipa najela poslovne prostore na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Te sicer stranki oddaja podjetje MFR, vendar so last Stojana Zdolška, odvetnika Pivovarne Laško. Čeprav je Peče za STA znikal, da bi lahko iz tega izhajalo, da je Lipa blizu Pivovarni Laško, je dovolj pomenljivo že dejstvo, da STA ni želel razkriti, koliko stranka plačuje za te prostore. Po poročanju POP TV naj bi stranka za okoli 20 kvadratnih metrov plačevala 300 evrov. Po mnenju poznavalcev to za poslovne prostore v središču Ljubljane ni veliko.

Da so prostori, ki jih je najela Lipa, last Stojana Zdolška, ne preseneča niti Zmaga Jelinciča. Kot je dejal za STA, je bilo že od vsega začetka znano, »s kom Lipa sodeluje oziroma čigava ekspozitura je«. □

Brezplačni učbeniki

Ministrstvo za šolstvo in šport (MŠŠ) je predstavilo glavne aktivnosti na področju učbenikov in učne tehnologije v letu 2007 ter načrte za prihajajoče šolsko leto. Med novostmi so izpostavili brezplačno izposojanje učbenikov v vseh devetih razredih osnovne šole.

Lepši časi Za področje učbenikov je v letošnjem koledarskem letu namenjenih dobrih 5,5 milijona evrov, ministrstvo pa pri politiki učbenikov med drugim izhaja iz načel odličnosti, kakovosti in dostopnosti. Načelo dostopnosti utemeljujejo z brezplačno izposojanje učbenikov za učence celotne osnovne šole že v šolskem letu 2008/2009 in z učbeniški skladi. Poleg tega ministrstvo že tri leta vodi projekt Učbeniki za na klop, zagotavlja učbenike za učence narodnih skupnosti, za Rome in za učence s posebnimi potrebami. Letos namerava ministrstvo poleg projekta Učbeniki za na klop poseben poudarek nameniti sofinanciranju naravoslovnih gradiv za srednje šole in učnih gradiv za srednje šole z redkimi programi. Poleg tega načrtujejo sofinanciranje nakupa naravoslovnih kovčkov za osnovne šole, ki bodo opremljeni z naravoslovnimi pripomočki za poskuse v naravi. MMS bo sofinanciralo tudi nizkonakladne učbenike za programe, v katere je vključenih zelo malo dijakov, zaradi česar so učbeniki dražji, ter učna gradiva za slepe in slabovidne učence in dijake.

Lažje torbice Projekt Učbeniki za na klop izvajajo že tri leta, njegov namen pa je zmanjšati težo šolskih torbic. V letu 2007 je ministrstvo tako že zagotovilo berila in učbenike za tehniko in tehnologijo v drugem triletju osnovne šole, v letošnjem letu pa nameravajo s tem projektom pokriti tudi drugo triletnje na področju naravoslovja. Ministrstvo bo finančno spodbujalo tudi srednje šole, ki izvajajo redke programe, denimo programe za optike ali zlatarje.

Posebni programi Glede sredstev ministrstva, ki so namenjena za programe slepih in slabovidnih, dodajmo, da je ministrstvo že v letu 2007 za te programe namenilo 80.000 evrov, vse pogodbe pa so bile tudi realizirane. V letošnjem letu so že sklenjene pogodbe za izdelavo prilagojenih gradiv, in sicer z Zavodom za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani ter z Zvezo slepih in slabovidnih Slovenije. Sicer pa ministrstvo že sofinancira tudi učne programe za izobraževanje madžarske in italijanske narodne skupnosti. Učna gradiva so doslej pokrivala potrebe osnovnih šol, v prihodnosti pa bodo pozornost namenili tudi srednjim šolam. V začetku maja bo izšel katalog učbenikov in učnih gradiv, ki jih je že obravnaval in s sklepom potrdil strokovni svet za splošno izobraževanje. V. K.

Izposoja učbenikov bo prihodnje šolsko leto prvič doslej brezplačna.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Društva že več let opozarjajo na nevzdržne razmere.

Bolniki vedno potegnejo kratko

Maruša Mihelčič, foto: Gregor Pohleven, POP TV

Pred kratkim so tri društva nevroloških bolnikov v odprtem pismu opozorila na nevzdržne razmere na Nevrološki kliniki v Ljubljani. Čeprav naj bi klinika kmalu dobila nove prostore, tako bolniki kot zdravniki ostajajo pesimistični.

Strokovnjaki opozarjajo, da tudi načrtovana selitev ne bo rešila katastrofalne situacije. Ne gre samo za pomanjkanje prostorov, temveč tudi za veliko pomanjkanje zdravnikov, ki kljub novim ambulantam ne bodo mogli pravočasno oskrbeti vseh pacientov. Po podatkih naj bi število postelj ostalo enako, kar ne zadostuje za slovenske potrebe, saj se število obolelih za nevrološkimi boleznimi, med katere spadajo tudi parkinsonizem, multipla skleroza in demenca, iz leta v leto povečuje.

Pomanjkanje kadra Liga proti epilepsiji, Društvo bolnikov s parkinsonizmom Trepetlika in Združenje multiple skleroze Slovenije že dlje časa opozarjajo na

nevzdržne razmere. Teh ne vidi-
jo v sedanji stari stavbi, temveč v
pomanjkanju zdravnikov in dol-
gih čakalnih vrstah. Poudarjajo,
da je na pregled treba čakati tudi
dvanajst mesecev, kar je za tako
rizične bolezni, kot so nevrolo-
ške, občutno preveč. Čeprav so
na voljo moderna zdravila, ki
zavirajo razvoj bolezni, bolniki
ne pridejo niti do specialista,
kaj šele do zdravil. Prizadevnost
zdravnikov na nevrologiji je sicer
velika, a to ne zadošča, saj je šte-
vilo nevrologov v Sloveniji pod

Lahko upamo, da bodo višje plače
motivirale zdravnike; mogoče se v njih
skriva ključ za boljše delo.

kritično mejo glede na potrebe.
Poleg pomanjkanja strokovnja-
kov na področju nevrologije
kliniko pesti tudi nezadostno
število drugega kadra, predvsem
negovalnega osebja, logopedov
in delovnih terapevtov. Težava je
tudi v tem, da nekaterih vrst te-
rapevtov sploh nimajo odobren-
ih in jih zaradi tega ne morejo
zaposliti, zato bi bilo nujno treba
odpraviti blokado pri zaposlo-
vanju logopedov in psihologov.
Negovalnega osebja na zaposli-
tvenem trgu praktično ni mo-

goče dobiti, saj je povpraševanje
za tovrstne poklice ogromno.
Problem s pomanjkanjem kadra
poskušajo sistematično rešiti.
Društva so prepričana, da bi bilo
že z manjšimi in s kratkoročni-
mi ukrepi, mogoče izboljšati se-
danje stanje. Za bolnike bi bilo
koristno, da se v Sloveniji vzpo-
stavi rehabilitacijska mreža, ki bi
vključevala tako bolnišnice kot
zdravilišča in regionalne zdra-
vstvene domove.

Reorganizacija ni dovolj Tudi
strokovni direktor nevrološke
klinike David B. Vodušek je že
nekajkrat poudaril, da je vodstvo
nevrološke klinike ves čas opo-
zarjalo na napake in potrebe zno-
traj organizacije. Pred dnevi so
sprejeli tudi sklep o reorganizaciji

klinike. Na kliniki bodo organizirali tri klinične oddelke namesto sedanjih dveh. Novost bo ta, da bodo po novem možgansko-žilne bolezni ločene od preostalih. Slednje bo pripomoglo k hitrejši in boljši obravnavi bolnikov s parkinsonizmom in z drugimi ekstrapiramidnimi motnjami. Vendar samo notranja reorganizacija klinike v prihodnosti ne bo dovolj za njeno uspešno delovanje. Na nevrologiji so prepričani, da potrebujejo tudi ustrezen program, ki bo predvidel število bolnikov, zagotovil zadostna finančna sredstva in na ta način preprečil delovanje z izgubo.

Upanje ostaja Glede odprtega pisma, ki so ga prej navedena društva naslovila na vodstvo ministrstva za zdravje, Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (UKC) in Nevrološko kliniko v Ljubljani, so se predstavniki društev sešli tudi z ministrico za zdravje Zofijo Mazej Kukovič. Predstavili so ji nujnost začetka sanacije zdravstvene obravnave bolnikov z epilepsijo, demenco, multiplo sklerozo, s parkinsonizmom in z drugimi ekstrapiramidnimi motnjami v Sloveniji. Predsednica društva Trepetlika, ki združuje bolnike s parkinsonovo boleznijo, Cvetka Paulina Likar je bila z izidom srečanja z ministrico za zdravje zadovoljna, saj verjame, da se bo v prihodnosti položaj nevroloških bolnikov v Sloveniji spremenil. Eden glavnih krivcev za nastale razmere pa je tudi preteklo vodstvo, ki težav ni dosledno in pravočasno reševalo.

Selitev predvidoma avgusta

Po besedah Mazej Kukovičeve bi se selitev Nevrološke klinike lahko začela že 15. avgusta letos, kot je bilo prvotno predvideno. Hkrati bi lahko v novih prostorih začel delovati diagnostični center, za katerega je oprema že kupljena. Imajo tudi magnetno resonanco in tako imenovani CT, sicer pa bo razpis za opremo končan 22. aprila. Dela v novi stavbi še potekajo, urejajo še dovod elektrike. Do konca graditve bo SCT opravil še za približno 500 tisoč evrov del. Ministrstvo za zdravje je vodstvu nevrološke klinike rok za pripravo projek-

ta logistike selitve postavilo do junija, saj si želijo, da bi selitev potekala neovirano, brez večjih zapletov in da ne bi negativno vplivala na bolnike.

Nezadovoljstvo tudi drugod

Odprto pismo so generalnemu direktorju Onkološkega inštituta Aljoši Rojcu in strokovnemu direktorju Janezu Žgajnarju pretekli mesec poslali tudi oboleli za rakom. V pismu izražajo nezadovoljstvo glede prezgodnjega odpuščenja bolnikov po operativnih posegih. Društvo onkoloških bolnikov navaja, da bolnice z rakom dojke pogosto odpu-

ščajo že drugi dan po manjšem posegu in četrti dan po večjem. Domov odidejo s stekleničkami za drenažo, brez ustreznih informacij, ki so ključne za okrevanje. Po posegu je potrebna takojšnja fizioterapija, a se le redko izvaja, bolnice pa naj ne bi dobile niti navodil. Po besedah društva naj bi to povzročalo nepotrebne zaplete in vnovične hospitalizacije, ki celotno oskrbo samo podražijo. Onkološki bolniki opozarjajo tudi na neprimerne postopke sprejemanja in odpuščenja na bolniških oddelkih. Poudarjajo, da je čakanje na prosto posteljo predolgo. Vodstvu še očitajo, da

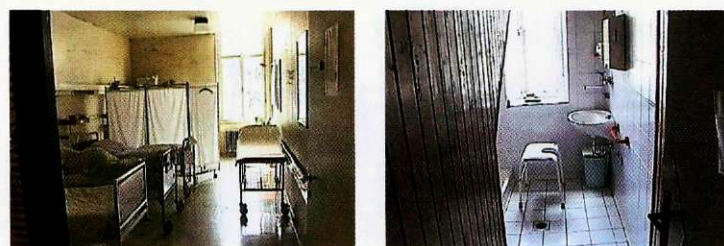
vsi ti zapleti in čakanje le poglobljajo stisko bolnika, da je zaradi vseh teh okoliščin še dodatno prizadet. Bolniki ne bi smeli plačevati za napake preteklih vodstev, trdijo oboleli za rakom. Pod vodstvom predsednice Društva onkoloških bolnikov Slovenije dr. Marije Vegelj Pirc so bolniki o svojih težavah obvestili tudi širošo javnost, strokovne institucije pa tudi ministrstvo za zdravje in vlado. Vse pristojne pozivajo, da nemudoma ukrepajo tako v korist bolnikov kot zaposlenih.

Spremembe zaradi povišic?

Zaradi uspešnih pogajanj je stavka zdravnikov za nedoločen čas zamrznjena, saj bi le-ta dodatno škodovala vsem bolnikom, ki najbolj občutijo kritične razmere v slovenskem zdravstvu. To je na dnu lestvice v primerjavi z drugimi evropskimi državami. Med države z najslabšim zdravstvenim sistemom nas uvrščajo dolge čakalne dobe in pomanjkanje zdravnikov. Čeprav sta sindikata zdravnikov in zobozdravnikov dosegla diferencirano povišanje plač v povprečnem deležu 15,6 odstotka, mori še ni videti konca, saj naj bi zdravniki poskušali doseči vse svoje zahteve. Vendar se lahko vprašamo, kaj bo za bolnike v tem primeru bolje. Bodo mar na sprejem pri specialistu čakali le dan ali dva, bodo deležni ustrezne zdravniške oskrbe, mogoče več prijaznosti v ambulantah? Ali bo stanje zanje nespremenjeno in primanjkljaj v državni blagajni večji? Korektno je, da se zdravnikom ponudi diferencirano zvišanje plač glede na dolžino specializacije in posebne delovne razmere. Razpon povišanja znaša pri slednjem od 8 do 20 odstotkov, pri specializaciji pa od 12 do 20 odstotkov. Vlada je umaknila tudi predlog za skrajšanje zdravniških dopustov za pet dni. Vsekakor lahko upamo, da bodo višje plače motivirale zdravnike in se mogoče v njih skriva ključ za boljše in intenzivnejše delo. Glede na izkušnje in pripovedi je po zdravstvenih domovih veliko takih zdravnikov, ki svoje delo prelagajo na zdravnike po bolnišnicah. **D**

Tudi onkološki bolniki z razmerami niso zadovoljni.

Število postelj se kljub potrebam v novi stavbi ne bo povečalo.

Obletnica velikonočnega potresa

Tekst in foto: Miran Mihelič

Desetletje po najmočnejšem potresu v Zgornjem Posočju se sanacija nadaljuje. Ministrstvo za okolje in prostor napoveduje, da bodo objekti, poškodovani 1998, obnovljeni letos, objekti, poškodovani 2004, pa v treh do štirih letih.

Dan pred deseto obletnico t. i. velikonočnega potresa, 11. aprila, je Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) v bovškem kulturnem domu pripravilo okroglo mizo, na kateri so strokovnjaki iz več strokovnih zornih kotov osvetlili vzroke, posledice, potek sanacije in poskušali odgovoriti na vprašanje, kako se kar najbolj optimalno zavarovati pred posledicami morebitnih prihodnjih potresov z geološkega, finančnega, zavarovalniškega in gospodarskorazvojnega vidika.

Medtem po nekaterih dopoljenih kriterijih tečejo postopki in tudi sanacije po potresu leta 2004. Že od začetka je bilo pričakovati, da tudi ta sanacija ne

bo trajala dosti manj časa, kot sanacija, ki se končuje letos, še posebno ker poteka po strožjih statičnih kriterijih.

Mnogi, ki so se doslej vselili v bolj kakovostno sanirane ali nove domove, so vladi in ministru Podobniku hvaležni, ker odločno zagovarja kakovost in zato, ker je poravnal plačila podjetju PUH, ki je v nevarnih okoliščinah požrtvovalno in kakovostno opravilo dela pri sanaciji posledic plazov v Logu pod Mangartom.

Po napovedi vodje Državne tehnične pisarne Stanislava Begušarja bodo v okviru popotresne obnove iz leta 1998 letos končali vse objekte visokih gradenj in verjetno vse objekte nizkih

gradenj. Med nalogami, ki jih še čakajo, je v Bovcu omenil Strgulčevu hišo, mladinski dom in Trg golobarskih žrtev, občinsko stavbo, zdravstveni dom in cesto proti Drežnici na Kobariškem. Dokončana bo tudi sanacija podora v Zatoľminu pri Hudičevem mostu in cest na Cerkljanskem. V zvezi z obnovo po potresu leta 1998 in sanacijo plazov v Logu pod Mangartom leta 2000 so realizirali 2010 objektov, od tega 1.859 visokih in 151 nizkih gradenj. Skupaj je to stalo 75,3 milijona evrov, pri čemer predstavljajo nepovratna sredstva dobre tri četrtine vsote. V Gornje Posočje so v desetletju vložili 96,2 milijona evrov, od tega bodo

3,4 milijona vložili še letos oz. v prihodnjem letu ter tako odpravili posledice »velikonočnega potresa«.

Počasna obnova poškodb

Bovški župan je poudaril, da popotresna obnova v Posočju še ni končana. Za obnovo po potresu leta 2004 je bilo predvidenih 610 objektov, kar naj bi po ocenah stalo nekaj čez 60 milijonov evrov, je pojasnil vodja DTP. Po njegovih besedah so doslej opravili le za 20 milijonov evrov predvidenih del. V celoti naj bi jih končali v treh do štirih letih pod pogojem, da bo tudi prihodnja vlada temu letno namenjala

Obnovljena hiša v Bovcu

od deset do štirinajst milijonov evrov. Vlada je torej dan pred obletnico obravnavala poročilo izvajanja popotresne obnove v Posočju po tresenju tal leta 1998 in program odpravljanja posledic potresa leta 2004. Kot pravi jo v službi za stike z javnostmi, je za sanacijo po potresu leta 2004 vlada letos namenila dobrih sedem milijonov evrov: za dokončanje obnove dimnikov in streh, rušitev stavb, projektiranje popotresne obnove objektov, sanacijo in rekonstrukcijo eno- in dvostanovanjskih stavb, sanacijo in graditev stanovanjskih blokov ter začetek obnove kulturnih spomenikov. Zaradi posledic tega potresa so sanirali številne objekte lokalne infrastrukture skupnega pomena, zlasti ceste, udore na njih in mostove ter skoraj štiri tisoč stavb. Začasno se je iz njih izselilo 710 ljudi.

Potres kot »dobrotres« Potres je sicer tragedija, vendar ga je nekdo od gostujočih strokovnjakov imenoval kar »dobrotres«. Med ljudmi pa je slišati šalo, da je potres segel do srca državi in je tako lažje stresel iz njene blagajne nekoliko več denarja za splošne potrebe, kot ga je sicer namenjala tem krajem. Seveda pa bi bila takšna pavšalna ugotovitev krivična do pomladne koalicije, saj je bila ta – pred sedanjim mandatom – v času popotresne obnove na vladi le pol leta. Slišati je tudi, da bodo poslej pri obnovi dali prednost hišam, iz katerih so se ljudje izselili ali v njih ne morejo opravljati gospodarske dejavnosti.

Obpotresni škandali Obnovo so pretresali tudi škandali z nepravilnostmi, ki so dobili epilog na sodišču. V okviru t. i. popotresne afere je na sodišču pristal nekdanji bovški župan **Siniša Germovšek**, ki naj bi se bil okoristil s »potresnim« denarjem, a je tožilstvo v začetku tega leta umaknilo vse obtožbe proti njemu. Te niso omajale zaupanja občinskih svetnikov vanj, saj so ga postavili za predsednika bovške komisije za spremljanje potresne obnove. Na občini je bilo že takrat zaznati začudenje nad obtožbami na račun Germovška. Komisija je bila ustanovljena zato, da bi

Hiša v Bovcu pred obnovo

Popotresna obnova traja že desetletje.

Graditev viadukta čez Sočo

Log pod Mangartom je prizadel plaz, zaradi katerega so morali nase-lje zgraditi na novo.

pripomogla k boljši obnovi po zadnjem potresu. V zvezi s tem je Germovšek javnosti sporočil, da je zbral dokazno gradivo o vseh nepravilnostih za deset let nazaj, na katere je opozarjal, ter ga poslal na MOP in državno tožilstvo. To naj bi koristilo predvsem nadaljnji sanaciji.

Kot je slišati na občini, Germovšku tega ni izrecno naročila občina, saj samostojno vodi komisijo in ima vso pravico raziskovati. Gradivo pričakujejo tudi na DTP in se bodo nanj odzvali.

Razvojna sredstva Do konca leta 2007 je država za sanacijo prispevala 92,8 milijona evrov. Po besedah Romana Medveda, direktorja Posoškega razvojnega centra, želijo s posebnim razvojnim denarjem v Posočju zadržati vitalno prebivalstvo. V ta namen so vzporedno z obnovo stanovanjskih hiš in infrastrukture skupnega pomena oblikovali razvojno pomoč prek projektov Soča 2002–2006 in Soča 2006–2013. Največ razvojnega denarja za prvo obdobje so vložili v obrtne cone, in sicer v višini štiri milijone evrov. Od tega je daleč največ prejela tolminska občina, in sicer polovico, kobariška 26 in bovška 24 odstotkov.

Glede na to, da na Bovškem, ki ga je daleč najbolj prizadel potres v letu 2004, opažajo, da se mu investitorji z naložbami v turizem zaradi strahu pred novim potresom izogibajo. Menijo, da bi jih lahko država pomagala privabiti z opustitvijo ali vsaj znatnim znižanjem obdavčitev, posebno z opustitvijo davka na dodano vrednost za določen čas. **D**

Društvo Sava – vez med Slovenci

Lucija Horvat, foto: arhiv Društva Sava

Predsednik Društva Slovencev v Beogradu Sava Vladimir Uršič pravi, da bi vsa društva Slovencev, ki jih je v Srbiji deset, spričo sedanjega ekonomskega stanja v državi morala za svoje delovanje dobiti več denarja iz matične domovine.

Društvo skozi kulturne prireditve ohranja in utrjuje nacionalne in etične vrednote slovenstva.

Kdaj je bilo ustanovljeno društvo Sava? Koliko članov ima danes?

Sava, Društvo Slovencev v Beogradu, je bilo ustanovljeno na ustanovitveni skupščini 23. junija 2001. Sedež društva je v Beogradu, na Višegradske ulici 23. Cilji društva so povezovanje prebivalcev Republike Srbije slovenskega rodu, vzdrževanje stikov z Republiko Slovenijo skozi kulturna, nacionalna in etična načela, utrjevanje stikov med članstvom društva, ohranjanje slovenščine in spoznavanje slovenskega jezika in kulture, utrjevanje prijateljstva med slovenskim, srbskim in vsemi drugimi narodi, ki živijo v Republiki Srbiji. Društvo Sava ima danes nekaj več kot 1.100 članov slovenskega rodu in 42 prijateljev. Redna srečanja članov so enkrat tedensko, in sicer ob sredah od 18. do 20. ure v prostorih društva. Udeležba članov je seveda večja na prireditvah, ki jih društvo organizira ob kulturnem dnevu, martinovanju in drugih tradici-

onalnih praznikih, na koncertih, likovnih razstavah in podobno. Zelo številčna udeležba naših članov in širšega občinstva je bila na lanskem koncertu znamenitega Slovenskega okteta v katedralni cerkvi Blažene Device Marije v Beogradu, in na odprtju razstave slik akademskega slikarja Tomaža Gorjupa v Galeriji Fakultete za likovno umetnost v Beogradu.

Koliko Slovencev živi v Beogradu in koliko v celotni Srbiji? Kakšni so bili razlogi, da so prišli živeti v Srbijo?

Ob popisu prebivalstva leta 2000 se je v Srbiji za Slovence izrekel 5.401 državljan, od teh jih nekaj več kot 2.000 živi v Beogradu. Domnevamo pa, da je Slovencev precej več. O razlogih naseljevanja Slovencev v Srbiji, ki traja že najmanj dve stoletji, pa bodo odgovor nemara dale znanstvene raziskave. Na tem področju je namreč v teku veliko znanstvenih projektov; naj omenim sodelovanje Etnografskega inštituta Srbske akademije znanosti in umetnosti

(SANU) in Inštituta za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra (ZRC) Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) pri 47 sprejetih projektih za leti 2008 in 2009, ki jih bosta financirali obe državi.

Kako se v društvu spopadate s pojavom asimilacije?

Temeljni cilj delovanja našega društva, kot sem že dejal, je ohranjanje slovenske identitete, kulture in slovenskega jezika med našimi člani. S tem se ohranja in razvija tudi zavest o pripadnosti slovenski skupnosti, kulturi in jeziku. Ohranjanje jezika in kulture dežele, iz katere prihajamo, nam pomaga pri ohranjanju lastne identitete, hkrati nas pa povezuje z okoljem, v katerega so prišli naši predniki, kjer živimo in kjer odraščajo naši potomci.

Kakšni so stiki društva s Slovenijo in z drugimi slovenskimi društvi v Srbiji?

Poleg našega društva v Srbiji deluje še devet slovenskih društev:

v Novem Sadu, ki je najstarejše, v Zrenjaninu, Subotici, Vršču, Nišu, Kragujevcu, Zaječarju, Boru in Leskovcu. Z vsemi imamo dobre stike, večkrat pa tudi skupne kulturne projekte, obiske, izlete in druge oblike sodelovanja.

Ali so se (in kako) v odnosu do Slovencev in slovenskih društev občutile politične razmere v vseh letih od osamosvojitve Slovenije do danes?

Vaše vprašanje presega okvir rednega delovanja našega društva, hkrati pa tudi nisem upravičen govoriti v imenu cele slovenske manjšine v Srbiji. Lahko pa govorim o manjšinskih pravicah, ki se zagotavljajo v Srbiji, posebno z zakonom o varstvu pravic in svoboščin nacionalnih manjšin iz leta 2002. Omenil bi *nacionalni svet* kot novost, ki ga ta zakon predvideva. Naše društvo si skupaj z drugimi slovenskimi društvi prizadeva izvoliti nacionalni svet, vendar to počasi napreduje. S tem seveda nismo zadovoljni, ker vemo, da od 18 manjšin v Srbiji obstaja že 13 izvoljenih nacionalnih svetov: madžarski, slovaški, romunski, hrvaški, rusinski, bunjevački, ukrajinski, grški, makedonski, romski, bošnjaški, bolgarski in vlaški. Izvolitev slo-

Vladimir Uršič

venskega nacionalnega sveta bi bila za nas zelo koristna, saj so nacionalni sveti manjšin partnerji in svetovalna telesa državne oblasti, njihovi predstavniki pa sodelujejo pri odločanju o vprašanih, ki so pomembna za nacionalne manjšine. Nacionalni sveti se financirajo neposredno iz državnega proračuna in donacij. Lansko leto je sleherni nacionalni svet v okviru rednega, z zakonom določenega financiranja iz proračuna Republike Srbije prejel med 35.000 in 125.000 evrov, odvisno od številčnosti manjšine, kar presega podporo, ki jo vsa slovenska društva v Srbiji skupaj letno prejema za redno delovanje od Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Ali tudi vaše društvo organizira šolo slovenskega jezika? Ali se vaši člani udeležujejo tečajev slovenščine v Sloveniji?

V društvu Sava se že šest let udejanja dopolnilni pouk slovenskega jezika. Šolo dopolnilnega pouka je od začetka vodila dr. Maja Đukanović, ki predava na katedri za slovenščino na Filološki fakulteti Univerze v Beogradu. Naj omenim, da je 30. novembra 2007 minilo že 100 let poučevanja slovenščine na Univerzi v Beogradu. Od lanskega leta pa šolo vodi Rut Zlobec, ki poučuje slovenščino tudi v Novem Sadu, Zrenjaninu, Subotici in Nišu. Gospo Zlobčevo nam je poslalo slovensko ministrstvo za šolstvo in šport, ki prav tako redno financira najem prostorov za pouk slovenščine. Naši mladi člani se udeležujejo poletnih tečajev slovenščine v Sloveniji, udeležba pa bi bila seveda številčnejša, če bi dobili več štipendij za ta namen.

Kakšen je odnos Slovenije do društev Slovencev v Srbiji?

Petnajst let po osamosvojitvi je bil leta 2006 končno sprejet zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, ki že v uvodnih določbah poudarja, da so Slovenci v zamejstvu in po svetu enakovredni del enotnega slovenskega naroda, da je Republika Slovenija matična domovina vseh Slovencev zunaj njenih meja ter da je skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu neločljiv in

bistven del zunanje politike Republike Slovenije. Eden od nosilcev sodelovanja med Republiko Slovenijo in Slovenci zunaj meja je Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je med drugim pristojen za izvajanje in načrtovanje finančnih podpor Slovencem v zamejstvu in po svetu. Prav na tem področju bi na podlagi izkušenj našega društva lahko rekli, da je odnos do Slovencev zunaj meja najšibkejši. Naše društvo kot finančno pomoč za redno letno delovanje od urada dobi le toliko finančnih sredstev, da komaj zadostujejo za tekoče vzdrževanje (najem prostorov, ogrevanje, elektrika, telefon, vzdrževanje spletne strani in internet), nihče pa nas ne vpraša, kako in s čim bomo vzdrževali knjižnico, avdioteko in videoteko, plačali najem dvorane za tedensko druženje članov, organizirali praznovanje kulturnega dne in drugih praznikov, kako bomo izdajali bilten in podobno. Seveda ne moremo pričakovati, da bi se društvo vzdrževalo samo v sedanjih ekonomskih okoliščinah, ko se večina bori le za golo preživetje. Tukaj se prostovoljno delo preprosto ustavi.

Izdajate kakšen bilten ali slovensko glasilo?

Seveda, že šest let redno izdajamo Bilten društva Sava, ki je nenadomestljivo sredstvo obveščanja naših članov o vseh dogajanjih v društvu. Brez tega največji del članstva ne bi nič vedel o dogajanju v društvu. Čeprav imamo tudi svojo spletno stran in elektronsko pošto, ima dostop do interneta za sedaj komaj tretjina članstva.

Kako vidite prihodnost slovenskih društev, še posebej svojega?

Kot sem že omenil, brez ustrezne finančne podpore društva ne moremo pričakovati prav svetle prihodnosti. Društva v Srbiji so še daleč od tega, da bi lahko sama skrbela za svojo eksistenco. Za zdaj smo še vedno odvisni od financiranja urada. Kakšna majhna pomoč sponzorjev sem in tja je brez pomena za redno vzdrževanje in obstoj društva v sedanjih okoliščinah. Najteže je pa, da s tem upada zagnanost članov za ustvarjanje in nove projekte. **D**

Tedenski utrip

V DEŽELNEM PARLAMENTU DVA SLOVENCA

V Furlaniji - Julijski krajini (FJK) je na italijanskih parlamentarnih volitvah zmagala desna sredina, ki je prepričljivo zmagala tudi na deželnozborskih volitvah. V deželnem parlamentu bosta po novem sedela dva poslanca slovenske narodnosti, v pretekli mandatni dobi pa jih je bilo pet. To sta Igor Gabrovec za Slovensko skupnost (SSK) in Igor Kocijančič za Mavrično levico. Na listi te stranke je kandidiral tudi drugi Slovenec, Marko Marinčič, vendar ni bil izvoljen, prav tako nista bila izvoljena slovenska kandidata na listi Demokratske stranke Igor Dolenc in Majda Bratina. Izvoljen ni bil niti edini kandidat v okviru desne sredine Danilo Slokar, ki je kandidiral na listi Severne lige. Stranka SSK se je s svojim simbolom vrnila v deželni parlament, saj je zbrala približno poldrugi odstotek glasov.

Igor Gabrovec, SSK

MICRO FLESH V BRUSLJU Evropski komisar za znanost in raziskave Janez Potočnik je prejšnji teden v prostorih evropske komisije v Bruslju odprl razstavo Micro Flesh avtorice Polone Tratnik. Na razstavi je predstavljenih pet projektov, v katerih avtorica na različne načine tematizira mikrobiologijo človeškega telesa. Tratnikovo je Potočnik označil za edino slovensko bioumetnico. Polona Tratnik pravi, da se njena bioumetnost ukvarja z vprašanji, ki se tičejo širše družbe, pri čemer so pomembni stiki z znanostjo, saj so zadeve velikokrat v znanstvenem območju hermetično zaprte. Umetnica manipulira z živim materialom, ga fragmentira in znova konstruira ter tako posega v razumevanje človeškega telesa. Polona Tratnik je akademska slikarska, magistrica kiparstva in doktorica znanosti s področja filozofije in teorije vizualne kulture. Njena razstava v produkciji Prakse za sodobno raziskovalno umetnost in Zavoda K6/4 je peta v nizu galerije LJU cosinus BRX, konceptne galerije, ustanovljena na pobudo zunanjega ministrstva in pod pokroviteljstvom ministrstva za kulturo.

Polona Tratnik

KRAJEVNE TABLE ZASENCIJO VSE Slovensko društvo za mednarodne odnose (SDMO) je pretekli teden v Ljubljani priredilo okroglo mizo o položaju koroških Slovencev *Meje ni več, kako naprej?*. Udeleženci so se strinjali, da so vsa druga odprta vprašanja in dejavnosti slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem v senci spora okoli dvojezičnih krajevnih tabel. Odvetnik, občinski svetnik Enotne liste (EL), slovenske stranke na avstrijskem Koroškem, in podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Rudi Vouk sta presodila, da se je ozračje med slovensko manjšino in nemško večino tudi zaradi evropskih integracijskih procesov izboljšalo. To najbolje kažejo prijave za dvojezični pouk na ljudskih šolah, kjer se sedaj že 40 odstotkov otrok uči slovenščine, večina otrok pa prihaja iz nemško govorečih družin.

Rudi Vouk, NSKS

Papež Benedikt XVI. se je mudil na šestdnevem obisku v ZDA, kjer je navdušil množice.

V luči precejšnjih sprememb

Ana Müllner, foto: Reuters

Papež Benedikt XVI. je z minulim obiskom v Združenih državah Amerike na eni strani močno navdušil Američane, na drugi strani pa presenetil s svojimi nastopi, v katerih se je dotaknil tudi problematik, ki so v zadnjih letih močno očrnilo Cerkev.

Šestdnevni papežev obisk je bil njegov prvi obisk v ZDA, odkar je bil 19. aprila 2005 izvoljen za poglavarja Rimskokatoliške cerkve. Name njen je bil predvsem utrjevanju vere med katoličani v ZDA, med katere se po ocenah uvršča dobra četrtina vseh Američanov. Že pred njegovim prihodom je apostolski nuncij v Washingtonu Pietro Sambi izjavil, da se papež ne prihaja prepirati in da ne namerava komentirati prihajajočih ameriških predsedniških volitev. Dnevi obiska so bili zapolnjeni do potankosti; Benedikta XVI. je sprejel predsednik ZDA George Bush, papež se je udeležil srečanja ameriških škofov in

nadškofov, obiskal organizacijo Združenih narodov v New Yorku, gostil medversko srečanje s predstavniki drugih ver in si ogledal prizorišče terorističnih napadov 11. septembra 2001.

Boj proti pedofiliji Če se je v večini pogledov papežev obisk

v ZDA izkazal za dokaj rutinskega in utečenega, je Benediktu XVI. hkrati uspelo, da je z njim postavil novo ločnico v vatičanski politiki. Seveda govorimo o spolnih zlorabah, pred katerimi si je uradna Cerkev (pre)dolgo zatiskala oči, a očitno je Benedikt XVI. poskrbel, da v prihodnje ne bo več tako. Spolnih škandalov naj bi bilo največ prav v ZDA, zato se ne smemo čuditi, da se je papež na tem obisku to žgoče vprašanje odločil postaviti na vrh svojih prioritet. Zgodba o pedofiliji v duhovniških vrstah

Pastir in kavboj: papež na srečanju s predsednikom Bushem

je izbruhnila leta 2002, ko je časopis Boston Globe poročal o okoli 5 tisočih katoliških duhovnikov, ki so v letih 1950 do 2002 zlorabili okoli 13 tisoč mladotnikov. Razkritje, da je Cerkev dolga desetletja dajala zavetje pedofilom, je ustanovi močno omajalo ugled. Cerkveni vrh si je prizadeval, da bi škandali ostali skriti pred očmi javnosti in so zato izplačali na milijarde dolarjev žrtvam zlorab.

Aktualni cerkveni poglavar je bil s to problematiko dobro seznanjen še v času, ko je bil kardinal v Vatikanu, zato se obsežnosti škandalov verjetno zaveda veliko bolje kot drugi vatičanski uslužbenci. Tako niti en dan v

Spor islamskega sveta z Vatikanom

Dve leti po tem, ko je Benedikt XVI. razburil islamski svet z iz konteksta vzetim komentarjem, je muslimanski svet znova v sporu z njim. Jabolko spora je tokrat graditev prve katoliške cerkve v Savdski Arabiji. Zgodba se je sicer začela lansko jesen, ko je na povabilo savdskega kralja Abdulaha papež Benedikt XVI. obiskal Savdsko Arabijo. Obisk sta obe strani označili kot uspešnega; tako kralj kot papež sta se očitno ujela v pogledih na verske izzive 21. stoletja ter izražala zaskrbljenost nad padcem družinskih vrednot in vzponom ateizma. Papež je glasno pozdravil tudi monarhovo idejo o medverskem srečanju, na katerem bi sodelovali tudi predstavniki Izraela. A nato se je začelo zapletati; papež je savdskega kralja opozoril, da je Savdska Arabija edina država na Arabskem polotoku, ki nima niti ene cerkve, čeprav v državi živi približno milijon kristjanov (od tega je večina priseljencev s Fili-

pinov). Zadnji katoliški duhovnik je Savdsko Arabijo zapustil leta 1985, posest Biblije pa v državi velja za tako hud zločin, kot je npr. posest heroina. Kralj je ob tej priložnosti papežu obljubil, da bo upošteval njegove predloge in se tudi sam zavzel za graditev cerkve. A v resnici ni prišlo do pravnobnega napredka, kajti Abdulah se je pustil ujeti za talca savdskim verskim voditeljem, ki za graditev cerkve zahtevajo, da Vatikan prizna preroka Mohameda.

Vendar v arabskih državah to ni edina točka nestrinjanja med Vatikanom in islamskim svetom. Pred nekaj tedni je bila objavljena novica, da je število muslimanov v svetu že preseгло število katoličanov. Večina muslimanov se namreč še vedno ni pomirila od papeževega govora v Regensburgu, poleg tega je poglavar Rimskokatoliške cerkve muslimane po svetu znova razjezil za letošnje veliko-nočne praznike. Takrat je namreč krstil v Egiptu rojenega novinarja

Odnosi med arabskim svetom in Vatikanom so se znova zaostriili.

Magdija Allamija; slednji vse od smrti Oriane Fallaci velja za največjega kritika islama v svoji novi domovini Italiji. Pri tem so se vnele polemike, ali je bil Allamijev krst načrtno izpeljan ali pa le spodrsrljaj Vatikana. Papež je kasneje dejal, da sploh ni vedel za to, kdo je oseba, ki jo je krstil. Pojavile so se govorice, da za kontroverzno potezo stojijo nekateri italijanski kardinali. Četudi pustimo ob strani teorije zarote, dejstvo, da je dialog med krščanskim in islamskim svetom eden največjih izzivov 21.

stoletja, ostaja in bo vse prej kot lahko izvedljiv. Tudi Benedikt XVI. je priznal, da njegov govor na Univerzi v Regensburgu ni bil naključje. V pismu študentom omenjene univerze je zapisal, da je bil njegov namen dokazati, da je dialog z islamom vse prej kot lahko izvedljiv, a je bil kljub temu šokiran zaradi nasilnih odzivov v muslimanskem svetu. Učinek je bil dosežen; od takrat verjetno ni niti enega optimista, ki bi menil, da je do dialoga med islamom in kristjani lahko priti.

času njegovega obiska v ZDA ni minil brez opominjanja na dejstvo, da se je proti pedofiliji treba bojevati z vsemi sredstvi in da Vatikan ne bo več trpel pedofilov v svojih vrstah niti takih primerov ne bo več poskušal skrivati. »Z besedami se ne da opisati bolečine in žalosti, ki so jih povzročile spolne zlorabe. Prav tako ne morem opisati škode, ki jo je utrpela cerkvena skupnost. Pomembno je, da žrtvam ponudimo pomoč in tolažbo in da jim zagotovimo varno prihodnost,« je na stadionu v Washingtonu

pred skoraj 50-tisočglavo množico dejal papež, še isti dan pa se je tudi osebno srečal z žrtvami spolnih zlorab. Omenjene spremembe so naletele na spodbudne odzive, a kljub temu škoda kot vedno ostaja nepopravljiva.

Izstop iz sence Benedikt XVI. je javnost presenetil še enkrat, in sicer v svojem govoru v palači ZN v New Yorku. Tam je države članice ZN opozoril, da morajo v primeru, če neka država krši človekove pravice in ne more sama preprečiti trpljenja svojih drža-

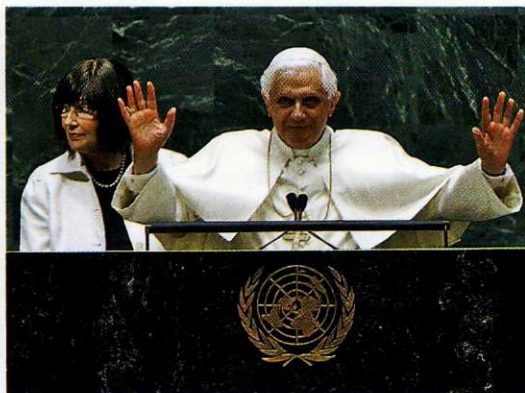
Benedikt XVI. je v ZDA prvič govoril o spolnih škandalih znotraj cerkvenih vrst, kar napoveduje konec zatiskanja oči v Vatikanu.

vljanov, vskočiti druge države, a ne brez spoštovanja načel mednarodnega prava. »Neposredovanje in brezbriznost povzročata pravo škodo,« je v nabito polni palači ZN dejal papež. Mnogi so to sporočilo dojeli kot posredno kritiko kitajskega režima, ki s kratenjem človekovih pravic (posebej v Tibetu) in s podpiranjem skorumpiranih afriških sistemov povzroča zgražanje v zahodnem svetu, a slednji pri tem ne ukrepa. Papeževa odkrita kritika kitajskega režima bi seveda nemudoma sprožila diplomatsko krizo, ta pa v končnem učinku ne bi prinesla nič dobrega. Poglavitno vprašanje pri tem pa je, ali so poslušalci v dvorani ZN dojeli bistvo govorečevega sporočila.

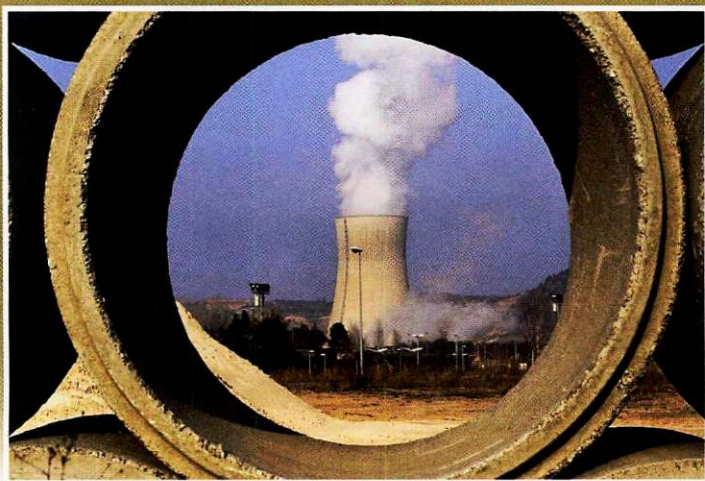
»Z obiskom v ZDA je papež dokazal, da je dokončno stopil iz sence svojega karizmatičnega predhodnika,« so zapisali v Washington Postu. Papež Benedikt XVI. s svojimi nastopi počasi, a vztrajno gradi način nastopanja, ki postaja vedno čedalje opaznejši tudi zunaj vatican-skih zidov. ■

Obisk cerkvenega poglavarja je navdušil vernike.

Benedikt XVI. nagovoril generalno skupščino ZN.

Podcenjevanje

Španski svet za jedrsko varnost je obtožil energetska družba Endessa, da je podcenjevala uhajanje radioaktivnih snovi v enem izmed svojih objektov, do katerega je prišlo med vzdrževalnimi deli 26. novembra 2007. Uhajanje so razkrili šele 4. aprila. Med preiskavo so sporočili, da je bilo uhajanje resnejše, kot je razkrila Endessa, in stokrat večje od tistega, ki ga je razglasil obrat. Kljub temu pa lokalno prebivalstvo in osebje v objektu niso bili ogroženi. Nesrečo, ki jo je Endessa najprej označila s prvo stopnjo na 7-stopenski mednarodni lestvici jedrskih nesreč, se je svetu odločil označiti z drugo. Poleg tega se je zgodilo še to, da je bil iz vozila v industrijski coni blizu Madrida ukraden kovček z opremo, ki vsebuje nizkoradioaktivne snovi. Slednji sicer ne predstavlja radiološke nevarnosti, dokler ostane nedotaknjen in zaprt.

Slabša prodaja Proizvajalec motornih koles Harley-Davidson je zaradi slabšega poslovanja v prvem četrtletju, ki je posledica pešajočega gospodarstva, na-

povedal 8-odstotno zmanjšanje števila zaposlenih, poroča ameriška tiskovna agencija AP. Harley-Davidson je v prvem letošnjem četrtletju ustvaril 187,6 milijona dolarjev čistega dobička, medtem ko je dobiček v istem lanskem obdobju znašal 192,3 milijona

dolarjev. Prihodki od prodaje so se v omenjenem obdobju povečali za 10,8 odstotka, na 1,31 milijarde dolarjev. Prodaja motorjev te znamke je v obdobju od januarja do marca padla po vsem svetu, in sicer v povprečju za 5,6 odstotka. Prodaja na domačem, ameriškem, trgu se je zmanjšala za 12,8 odstotka, medtem ko se je na tujih trgih povečala za 16,8 odstotka. Harley-Davidson bo začasno zaprl nekatere tovarne in zmanjšal dnevno proizvodnjo, je napovedal izvršni direktor družbe Jim Ziemer. To bo v prihodnjih nekaj mesecih vodilo v odpušcanje delavcev. Po napovedih vodstva bo brez dela ostalo 370 delavcev v proizvodnji, potem pa še približno 360 režijskih

delavcev. V njihovi proizvodnji je zaposlenih približno 5.600 delavcev, režijskih delavcev je okoli 2.560. Harley-Davidson je oklestil tudi napovedi za celotno leto 2008. Dobiček naj bi bil ob koncu leta tako od 15 do 20 odstotkov nižji, kot so sprva načrtovali.

Rekordne vrednosti Pretekli teden je evro na deviznem trgu

dosegel nov rekord v vrednosti glede na ameriški dolar pa tudi glede na britanski funt. Evro je bil tako vreden že 1,5968 dolarja in 0,8073 funta. To pa je med finančniki ob rekordni inflaciji v območju evra že vzbudilo zaskrbljenost in okrepiло pritisk na Evropsko centralno banko. Rekordne vrednosti je danes dosegla tudi nafta – 114,50 dolarja za sodček. Visoke cene nafte in hrane so vplivale na inflacijo, ki je v območju evra na letni ravni v marcu dosegla rekordnih 3,6 odstotka.

Odkrita nafta Pred brazilsko obalo Atlantskega oceana so odkrili eno največjih naftnih polj na svetu, šlo pa bi lahko za tretje naj-

TUJI TISK

The Independent

Nova teorija

Po novi različici se je Titanik potopil delno tudi zaradi požara na krovu čezoceanke. Pred kratkim je minilo 96 let od dneva nesreče, ki še vedno povzroča mnoge polemike. Ray Boston, ki že 20 let raziskuje prav to nesrečo, trdi, da se

je Titanik spremenil v tempirano bombo, ker ognja niso mogli pogasiti, in bi ga v vsakem primeru razneslo, še preden bi priplul v New York. Boston navaja Brucea Ismaya, direktorja družbe White Star Line, ki je bila lastnica Titanika. Komisiji, ki je raziskovala nesrečo, je sporočil, da ga je večinski lastnik ladje prisilil, da je naročil članom posadke, naj plujejo čez Atlantik z vso hitrostjo, da bi se vsi potniki lahko pravočasno izkrcali v New Yorku še pred eksplozijo. Tudi kurjač J. Dille, ki je preživel nesrečo, je potrdil verzijo s požarom na Titaniku. Toda hitrost Titanika, 22 vozlov, je bila prevelika, če ne drugega, bi morali postaviti na krov več opazovalcev, tako pa ladja ni preživela trka z ledeno goro.

Daily Telegraph

Jurski park

Vsi dogodki znanega filma Jurski park se odvijajo na majhnem otoku pri obali Južne Amerike. Toda po sedanjih raziskavah je bila pravi Jurski park Velika Britanija. V obdobju jure je po Britaniji hodilo več kot 100 vrst dinosavrov,

kar pomeni, da je tam živela ena najbolj raznorodnih populacij dinosavrov na svetu. Velika Britanija je bila ključno območje na poti živali iz severne Amerike v Evrazijo in obratno, ko sta bili to edini celini. Britanski otoki so bili del kopenskega mosta, ki je povezoval dve celini do njune dokončne razdelitve, do katere je prišlo pred 65 milijoni let. Strokovnjaki menijo, da je britansko otočje eno redkih območij, kjer so enake vrste dinosavrov živele na obeh straneh Atlantika. Poleg tega so odkrili, da veliko vrst dinosavrov izhaja prav iz Velike Britanije, kjer vsak trenutek najdejo na tisoče novih okamnin dinosavrov pa tudi rastlin, ki so rasle na tem območju.

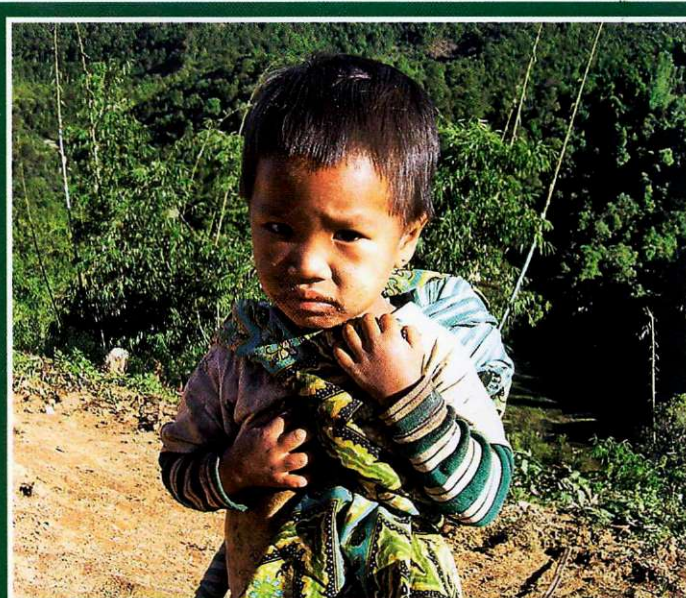
večje najdišče nafte na svetu. Zaloge na novo odkritega naftnega polja Carioca v kotanji Santos ocenjujejo na 33 milijard sodov (po 159 litrov), po mnenju nekaterih pa gre nemara za največje odkritje nafte na svetu v zadnjih 30 letih. Carioca leži pred obalo prestolnice Rio de Janeiro v globini kakih

5.000 metrov pod debelo plastjo soli. Ob tem je Brazilija novembra lani objavila odkritje velikega naftnega polja Tupi, ki leži 250 kilometrov od obale zvezne države Sao Paulo prav tako globoko v morju. Brazilija se uvršča na 17. mesto držav z največjimi potrjenimi zalogami nafte na svetu.

Najdaljša drča V avstrijskem kraju Seeham je začela obratovati najdaljša kabelska drča v Evropi. Po njej človek lahko drvi kot Superman na dolžini 600 metrov in do 40 metrov visoko nad vrhovi dreves. Zgrajena je tako,

da človek, ležeč na trebuhu, drvi nad vrhovi dreves. Po začetnih 80 metrih drvenja mimo dreves v gozdu se dvigne nad vrhove dreves, pri tem prevozi 600 metrov, največja višina, ki jo doseže, pa je 40 metrov. Hochseilpark v Seehamu ima sedem prog na petih ravneh od dveh do 35 metrov višine. Z različnimi stopnjami težavnosti posamezne proge ponujajo doživetja za majhne in velike (najmanjša dovoljena višina za obiskovalce je 110 centimetrov). Različni elementi in naprave omogočajo plezanje, lovljenje ravnotežja, drsanje in guganje na najrazličnejših konstrukcijah (s kabli in mostovi). Park se razlikuje od drugih prav po svojih napravah, saj je pri njih na primer mogoče voziti športna orodja na vrtoglavih višinah. Tak primer je skybike, pri čemer gre za vožnjo z gorskimi kolesi na višini 15 metrov.

Lačni in revni

Zvišanje cen hrane vodi ne le do praznih želodcev, ampak tudi do praznih razredov v šolah revnih držav, saj starši otroke raje kot v šolo pošiljajo na delo, je nedavno opozoril Sklad ZN za otroke (Unicef). Višje cene in posledično nižji proračun silijo družine, da otrokom odreka izobraževanje, jih ne pošiljajo več v šolo, ampak v službo. Vpliv zvišanja cen je še posebej opazen v revnih državah, kjer družina za hrano porabi 75 odstotkov prihodkov, medtem ko ta delež v bogatih državah znaša le 15 odstotkov. Da vse manj otrok hodi v šolo, je že opazno v Nepal, ki je še posebej ranljiv, saj je odvisen od uvoza hrane iz Kitajske in Indije, ki svoj izvoz omejuje, v marsikateri državi pa otroci edini topli obrok dnevno zaužijejo v šolski jedilnici. Svetovna banka je opozorila, da bi lahko podvojitve cen hrane v zadnjih treh letih 100 milijonov ljudi iz držav v razvoju pahnila še globlje v revščino. Razvite države je pozvala k takojšnjemu ukrepanju za rešitev tega problema.

Vir: STA

TUJI TISK

Financial Times

Prvi upad

Kot je izjavil William Ramsay, namestnik vodje mednarodne agencije za energijo, je za upad obsega pridobivanja nafte v Rusiji kriv povečan pritisk na projekt družbe Exxon-Mobil Sahalin - 1, ruske oblasti pa vse bolj zao-

strujejo nadzor nad energetske sektorjem. Enoodstotni upad pridobivanja nafte v prvi polovici leta je prvi takšen padec po desetih letih. Obstajajo dvomi, da bo Rusija še zmogla zadovoljiti naraščajoče povpraševanje Azije. To situacijo je mogoče po besedah Williama Ramsaya spremeniti, če bi bili pogoji za investicije ugodnejši in privlačnejši za vlagatelje. Poleg visokih davkov naftno industrijo pestijo še nejasnosti glede tega, ali bodo tuja podjetja sploh imela dostop do novih strateških nahajališč. Gazprom namreč ne dovoli Exxon-Mobilu, da bi izvažal plin na Kitajsko po pogodbi, ki jo je to podjetje podpisalo s Pekingom leta 2006.

Mignews

Finančna kriza

Finančna kriza se širi po planetu. Devet mesecev po začetku problemov so jo priznali tudi finančni ministri in šefi osrednjih bank velike sedmerice, ki vodijo svetovno ekonomijo. Na srečanju v Washingtonu so obljubili, da bodo v

naslednjih sto dneh sprejeli resne ukrepe, saj kriza presega finančne sfere. Pogajanja je Andrew Polson komentiral takole: »Kriza se je razširila po vsem svetu in vprašanje je, kako jo ustaviti. Govorili smo o vplivu kaosa in napetosti na svetovnih trgih kapitala na realni sektor ekonomije. Vsi finančni ministri in vodje osrednjih bank smo sklenili, da moramo čim prej stabilizirati kapitalske trge in v vsakem primeru zavarovati finančni sistem.« Sedmerica je od osrednjih bank tudi zahtevala, naj javnost seznanijo s svojimi tveganimi vlaganji, od podjetij pa, naj spremenijo standarde za poročila. V prejšnjem tednu so svoja poročila objavili najpomembnejši akterji finančnega sistema ZDA.

INTERVJU

Dr. Dejan Jelovac

Resna država ne potrebuje instrumentaliziranih medijev

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Dejan Jelovac je predsednik Sveta za radiodifuzijo Republike Slovenije in predsednik Akademskega zbora Gea College – Visoke šole za podjetništvo v Ljubljani. Je predavatelj poslovne etike in organizacijske kulture ter menedžmenta razvoja organizacije. Kot avtor je objavil več znanstvenih monografij, učbenikov ter okoli dvesto znanstvenih in strokovnih člankov s področja filozofije, poslovne etike in kulture, organizacijskih znanosti ter sodobnega menedžmenta. Nastopil je na vrsti znanstvenih srečanj doma in v tujini. Sodeloval je pri znanstvenoraziskovalnih projektih na področju organizacijske teorije in menedžmenta. Bil je vodja številnih izobraževalnih in civilnodružbenih projektov v medijih.

Nedavno ste na simpoziju Kultura, družba in tehnologija, ki ga je organiziral Inštitut dr. Jožeta Pučnika, govorili o potrebi po samoosvoboditvi slovenskega medijskega prostora. Med drugim, da so mediji še vedno obremenjeni z dediščino polpreteklega totalitarnega sistema in da je potrebna sprememba miselnosti.

Kar sem predstavil na simpoziju, je natančneje pojasnjeno v dokumentu, ki ga je pred kratkim sprejel Svet za radiodifuzijo RS. Najprej je bil mišljen kot resolucija, vendar smo ga kasneje naslovili kot *Ocena stanja, prenova programskih meril in priporočila za razvoj radiodifuzije na Slovenskem*. V tej »diagnozi« ugotavljamo, da je stanje na področju medijev nezadovoljivo. Ocena temelji na raziskavah in analizah. Vse skupaj pa lahko strnemo v ugotovitev, da se proces postsocialistične tranzicije na področju medijev praktično niti ni začel. Naša težava je v tem, da so sile kontinuitete v svojem boju za ohranitev oblasti uspešno izmaknile medije izpod tranzicijskih posegov in s tem preprečile njihovo evropeizacijo. Zato je nastal svojevrsten otok, na katerem so se ohranili vsi obrazci, ki jih poznamo iz prejšnjega sistema in sodijo v koncept ždanovščine.

Namesto avtonomnega podsistema razvite družbe so mediji reducirani na golo orožje v boju za oblast. Medije so torej nekateri krogi izrabljali za ohranitev oblasti. Po letu 2004 pa intenzivneje in bolj perfidno kot kadarkoli prej za napad na vlado. V takih okoliščinah noben medij nima možnosti svobodnega posredovanja med stvarnostjo in javnostjo. Beseda je meč, s katerim se porazi nasprotnik. Zaradi takega stanja se je nujno treba osrediniti na emancipacijo medijev iz primeža preteklosti. Samo kozmetični popravki ne bodo zadostovali, hkrati tudi revolucija ne bi prinesla nič dobrega, zato potrebujemo novo renesanso. Tovrsten proces emancipacije morajo podpreti vsi relevantni deležniki. Protagonisti samoosvoboditve medijskega prostora so lahko edino medijski ustvarjalci sami. Tega preroda v njihovem imenu ne more in ne sme narediti nihče drug: ne država in ne lastniki niti katerikoli drugi deležnik. Končni cilj tega pomembnega projekta mora biti to, da dobimo evropeiziran medijski prostor, ki je eden ključnih gradnikov za nadaljnji razvoj demokratične družbe.

Podpisniki peticije proti cenzuri, ki še vedno odmeva, trdijo, da je največji problem medijev pritisk politike, in sicer sedanje oblasti. Je torej omenjena peticija politično orožje?

Gre za šolski primer ždanovščine. V tem primeru novinar ni avtonomno bitje, temveč figura, bojevnik in družbenopolitični delavec, kot je bil nekoč uradno imenovan. Torej je eksponent določene ideološke ali kapital-ske opcije. V nasprotju tako z novinarskim kodeksom kot z zakonom o medijih pri nas poteka instrumentalizacija novinarjev. Saj novinar ni več posrednik med javnostjo in stvarnostjo, ampak aktivist, ki medije zlorablja za zunajmedijski namen, ki je politično motiviran in pristranski v funkciji poskusa diskvalifikacije vlade. Peticijo so sprožili prav tisti, ki imajo monopol nad besedo in sliko, česar napadeni nima.

Nedavno je izšla tematska številka revije Dignitas, v kateri je izpostavljena problematika pluralnosti, češ da še vedno prisegamo na koncept notranje pluralnosti, medtem ko primanjkuje pluralnosti med mediji.

To je res. Vendar bi pluralizacija med mediji, ki ne bi šla skupaj z neko renesanso in samoosvoboditvijo, pomenila, da bi imeli samo več istega, kar pa ni noben bistveni premik k reševanju našega zapleta. Dobiti moramo kvaliteto spremembo medijev, hkrati se lahko pogovarjamo o bogastvu tematike in pluralnosti med mediji. Očitno je, da danes obstaja t. i. agenda setting. Javno mnenje oblikuje tisti, ki lahko izsili, da medij določeno temo obravnava na določen način. Če pa nekdo po pomoti pristane v medijih in postreže s protiargumenti ali z drugačnimi tematikami, je to samo alibi, da lahko rečejo: glejte, kako smo demokratični.

Pluralizacija je nujni pogoj, ni pa zadosten za njihovo dejansko evropeizacijo. Nobena resna država ne potrebuje instrumentaliziranih medijev, ki napadajo »na ukaz«. Bistvo opevane uredniške in novinarske avtonomije je prav v tem, da se samostojno odločajo o temi dneva, problematiki, ki si zasluži javno pozornost. Na primer: Slovenija je s predsedovanjem Evropski uniji prvič v svoji zgodovini prišla v središče svetovnega dogajanja, prav v žarišče sodobnosti. Kako to večina naših medijev pokriva? Žal tako, da zanemarija, spregleduje ali minimizira pomen dogodkov, oseb in tematik ali pa išče dlako v jajcu, da bi premaknili predsedovanje na stranski tir. Skratka, karkoli naredi sedanja vlada, je narobe. Če ne bi naredila nič, bi spet bilo narobe.

Na simpoziju ste dejali, da slovenskemu medijskemu prostoru EU ponuja določen okvir za premike, ne pa konkretnih rešitev. Bomo torej morali največ dela opraviti sami?

Evropa je sprejela direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah konec leta 2007. ▶

► V njej so podane norme in zaželeni vzorci obnašanja na polju medijev. Ti so denimo: svoboda ustanavljanja, soobstoj zasebnih in javnih ponudnikov avdiovizualnih storitev, omogočanje nastanka malih in srednje velikih medijskih podjetij, kar spodbuja gospodarsko rast in naložbe, upoštevanje načel svobodne konkurence in enakega obravnavanja, preglednost in predvidljivost medijskega trga, zagotovitev nizkih vstopnih ovir, spodbujanje medijske pismenosti, varstvo otrok in mladostnikov, manjšin ... V čem je poanta? Do uveljavitve teh standardov v naši praksi moramo priti sami. Najprej moramo upoštevati lastno situacijo, tj. našo medijsko kulturo. Evropa nam to omogoča, s tem da nam nalaga harmonizacijo, ne pa gole adaptacije. V tem oziru bo naša osrednja naloga narediti največ sprememb na področju medijske kulture in poslovne etike

osebno odgovornost, kompetentnost, kakovost, izvirnost, uporabnost, pluralizem, uravnoteženost in interdisciplinarnost. Mediji bi morali udeležati te vrednote, ki jih poznamo od helenskih začetkov evropske kulture preko renesanse, razsvetljenstva, reformacije vse do postmoderne. Te vrednote so vgrajene v že omenjeni dokument sveta za radiodifuzijo. To je po moje minimum v odprtem sistemu vrednot, ki bi pripomogel k evropeizaciji naših medijev. Poglejmo na primer resnicoljubnost. Mediji predvsem ne smejo lagati. Ko prebiraš časopise, gledaš TV in poslušas radio, čutiš, da je v medijih resnica na psu. Vse drugo je pomembnejše od resnice. Do nje ne pridemo, če novinarji ne spremenijo drža, pristopa in miselnosti na eni strani. Na drugi je treba novinarjem omogočiti vseživljenjsko izobraževanje in specializacijo. Če hočemo

kovost dela svojih članov. Pri tem izgovor, da to častno razsodišče vendar počne, ne drži, saj pri tej analizi ne gre za ekscesne primere kršitve kodeksa društva novinarjev, temveč za evalvacijo kakovosti dela.

Je tudi zato v pripravi ustanovitev nove fakultete za medije?

V dokumentu sveta je zapisano, da je izobraževanje medijev za prihodnost, ki prihaja, posebej pa za obdobje t. i. novih medijev in digitalizacije, konvergence ter multimedijske produkcije, nujno. Potrebujemo intelektualca, umetnika in inženirja v eni osebi. Potrebujemo ljudi, ki poznajo družbene procese in hkrati obvladajo tehnologijo v praksi. Fakulteta, ki izobražuje novinarje, daje predvsem teoretsko izobrazbo, kot da bi medijci morali znati teoretizirati o medijih, ne pa jih ustvarjati. Kajti fakulteta s Kardeljeve ploščadi se ukvarja pretežno s teorijo. Upam, da ne samo zato, ker je na Kardeljevi ploščadi, saj veste, kaj mislim. Podpiram ustanovitev fakultet za medije, ki bi izobraževale integralnega multimedijsca za 21. stoletje.

V dokumentu je omenjeno, da je zdajšnje stanje na področju radiodifuzije nezadovoljivo. Kateri so največji problemi? Omenjeno je čezmerno podeljevanje radijskih frekvenc brez jasnih meril.

Problem naše medijske krajine je, da so bile vse t. i. kvalitetne frekvence razdeljene že v začetku devetdesetih let. Naš medijski prostor je tako trdno zabetoniran. Obstajajo proste frekvence, vendar te niso tržno zanimive. Sedaj deluje okoli 80 radijskih postaj, ki imajo med seboj preveč podoben program, hkrati pa premalo kvalitetnih oddaj. In tu je izvirni problem. Dobili smo veliko število šibkih gospodarskih subjektov, ki niso sposobni lastne produkcije. Zato to pomanjkljivost pokrivajo s predvajanjem slovenske glasbe, ki jo »prodajajo« kot lastno produkcijo, kar jim žal omogoča zakon o medijih. Ko se vozim v avtu in poslušam radio ter preklapljam radijske postaje, imam vtis, da poslušam eno in isto postajo, katere program so ene in iste reklame, prekinjene z eno in isto glasbo.

Kakšne pristojnosti sploh ima svet za radiodifuzijo?

Pristojnosti Sveta za radiodifuzijo RS so definirane v 100. členu Zakona o medijih. Lahko rečem, da so te pristojnosti hkrati resne in po drugi strani samo formalne. Vsa odgovornost za regulacijo na področju medijev je pri nas razdeljena med tri subjekte: ministrstvo za kulturo, agencijo za pošto in elektronske komunikacije ter svet za radiodifuzijo. In v tej razklanosti se marsikaj dogaja. Svet za radiodifuzijo v skladu s svojimi pristojnostmi poskuša narediti največ, kar se da, vendar ga pri tem omejuje drugi, ki so po našem za-

Peticijo so sprožili prav tisti, ki imajo monopol nad besedo in sliko, česar napadeni nima.

ter dviga profesionalnosti v medijih. Tu je kup bistvenih dilem, med katerimi je ključna tista, da se dogovorimo, ali bodo mediji postali avtonomni podsistem sodobne družbe ali pa bodo ostali sredstvo boja za oblast.

Katere vrednote bi morali po vaše zastopati mediji?

Svoboda, nedotakljivost človeške osebe in dostojanstva, spoštljivost, resnicoljubnost, odprtost pretoka informacij, družbeno in

medijski napredek, potrebujemo kompetentne novinarje, ne pa faliranih študentov, ki zase mislijo, da so svetilniki modrosti in da so zmožni voditi novinarsko organizacijo. Novinarstvo je predvsem obrt, ampak resna. Zato si novinarji, ki nekaj dajo na svoje ime, prizadevajo, da se vse življenje izobražujejo in izpopolnjujejo. Prvi pogoj za takšen razvoj pa je objektivna in sistematična analiza lastnega dela. Zanimivo, nisem slišal, da bi kdaj proslavljeno društvo novinarjev ocenjevalo ka-

konu pristojni za urejanje radiodifuzije. To je tako, kot da bi na nogometni tekmi sodili trije glavni sodniki, ki bi se ob vsakem prekršku kregali v nedogled.

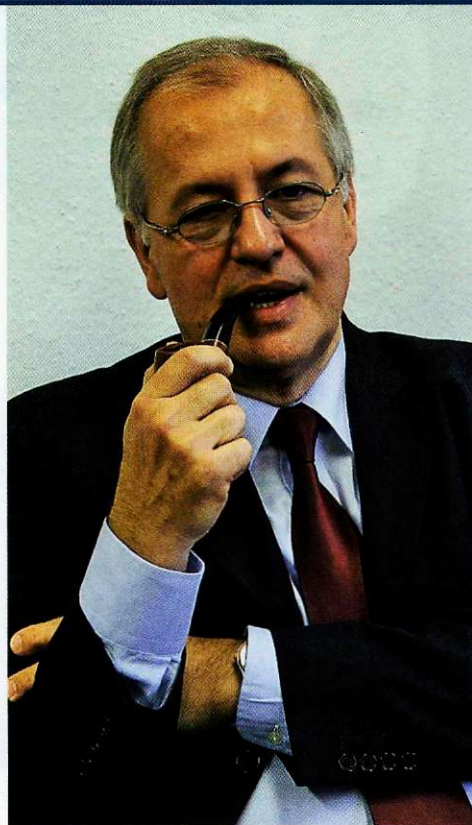
Omenjeno je tudi, naj bi se zaradi digitalizacije v prihodnje pristojnosti sveta za radiodifuzijo zmanjšale, njegovo sedanjo vlogo pa naj bi prevzel svet za medije. Bo omenjeni organ pokrival tudi tiskane medije?

Po zakonu o digitalni radiodifuziji so kljub našemu ostremu ugovarjanju in nasprotovanju takšni rešitvi naše pristojnosti res zelo zmanjšane, Predlagali smo enoten organ medijske regulacije za elektronske in tiskane medije. Tako bi se na enem mestu zbrali vsi tisti, ki imajo bistveno vlogo pri regulaciji medijskega prostora. Na ta način bi se ne samo pospešilo, temveč tudi uredilo sedanje stanje pri dodeljevanju frekvenc, pri onemogočanju nepreglednega lastništva, pri neuresničevanju programske zasnove in sheme, za katero je pridobljena frekvenca ipd. *Svet za medije*, kako smo ga imenovali, bi moral biti neodvisno in strokovno telo, ki bi ga imenoval državni zbor. Vzorec teh dobrih praks najdemo v gospodarstvu. Večina delniških družb namreč danes prehaja na enotirno upravo, ker je ta učinkovitejša. Če iztiri, vsaj vemo, kdo je kriv. Enako bi bilo pri svetu za medije.

V dokumentu je omenjena tudi problematika lastništva. Nekdaj ste bili član nadzornega sveta Dela, ki je tako rekoč v celoti v lasti Pivovarne Laško, slednja pa ima velik vpliv tudi na Večer. Je torej mogoče pričakovati ukrepe glede nepreglednega lastništva?

Najbrž so me zamenjali zato, ker ne pijem piva. Toliko za hec. V resnici pa gre pri nastanku nepreglednega lastništva in medijskih monopolov ali oligopolov pri nas za stranski nezaželeni učinek procesa koncentracije kapitala, ki je zakonitost v razvoju vsakega kapitalističnega gospodarstva. To je zgodba, v kateri večje ribe pojejo manjše. Na koncu dobimo močne gospodarske subjekte kot zmagovalce v neusmiljenem konkurenčnem boju na trgu. Vse to spremlja bolj ali manj odprto nasprotovanje in slabo prikrita jeza na strani poražencev. Lahko jo psihološko razumemo, vendar pa jo z vidika ekonomske racionalnosti ne moremo opravičevati. Seveda, v razvitih zahodnih družbah obstajajo jasna in stroga pravila igre. Nobenega dobrega razloga ni, da bi bilo v medijskem prostoru drugače. Poglejmo.

Po eni strani morajo imeti izdajatelji medijev zadostno kapitalsko ustreznost, ki zagotavlja kadre, tehniko, znanje in razvoj, brez katerih uresničitev lastne programske produkcije ni mogoča. Medij brez lastne produkcije na daljši rok ne more preživeti. Evropska unija podpira razvoj močne avdiovizualne industrije, ki bo uspešen tekmeč v svetovnem merilu.

Bistvo opevane uredniške in novinarske avtonomije je prav v tem, da se samostojno odločajo o temi dneva, problematiki, ki si zasluži javno pozornost.

Po drugi strani Evropa zagovarja preprečevanje vzpostavljanja navzkrižnega lastništva v medijih, kar pomeni, da se družbam prepoveduje upravljanje dveh medijev s podobnim dosegom ali oddajanje gospodinjstvom v isti geografski regiji. Zato se stimulira ustanavljanje malih in srednjih podjetij, ki bodo dovolj fleksibilna, mobilna in tekmovalna, kar bo omogočilo zdravo konkurenco na odprtem trgu. Nam manjka prav to. Zaradi tega moramo čim prej zagotoviti preglednost lastništva in učinkovit nadzor nad kršilci zakonodaje.

Kako v luči pritiska kapitalskega lastnika gledate na problematiko tednika Mag?

Najprej so obtoževali vlado, da nadzira medije, kar je absurd, ki mu lahko nasedejo le tujci, ki ne vedo, za kaj gre. In seveda tisti, ki se delajo, da ne vedo, za kaj gre. Se vam ne zdi, da že od nekdanj velja maksima: Napad je najboljša obramba. In vidimo, kako ta strategija vžge v medijskem prostoru: to, kar sam delam, projiciram na nasprotnika. In to jim uspeva. Toda kaj se zares dogaja? Mag je tipičen primer tednika, ki je bil »ukinjen« v tistem trenutku, ko je začel avtonomno delovati s polno paro in objavljati resne raziskovalne članke. Posledično je celo začela naglo naraščati prodaja. Nekateri skeptiki sicer trdijo, da je to zaradi združitve Maga s tednikom Več. Ostaja pa dej-

stvo, da se je prodaja zviševala, kar bi vsakega pravega lastnika spravilo v dobro voljo. A ne v Magovem primeru, ko je bil sprožen preteč alarm: zmagovalno ekipo so čez noč zamenjali z drugim timom, katerega produkt je začel izgubljati verodostojnost in bralce. Ko pa izgubiš verodostojnost, si izgubil vse. Saj se mediji prodajajo in živijo samo od verodostojnosti. Žongliranje z njo je vedno kontraproduktivno. Zato je čudno, zakaj je podjetniško naravnani lastnik lahko to dopustil.

Kaj pa odvisnost medijev od velikih oglaševalcev?

To je problem majhnosti našega trga in bo to tudi v prihodnosti. Močni oglaševalci bodo vedno imeli vpliv. Ko sem svoj čas vodil poslovanje enega od radijev z večdesetletno tradicijo, mi je hitro postalo jasno, kako nevarno je biti odvisen samo od enega vira prihodkov. Moja temeljna strategija je bila razpršitev virov. Ko smo financiranje radia postavili vsaj na tri ključne stebre, je postalo nemogoče, da bi bil njegov program odvisen od enega velikega oglaševalca. Če lahko nekaj utemeljeno trdim na podlagi svojih

praktičnih izkušenj, je to, da morajo mediji dnevno skrbeti, da niso odvisni od enega ali nekaj velikih oglaševalcev. Res je najlažje, da se priseseš na korito – toda to ima svojo ceno. Pregovor pravi: Kdor plača, izbira muziko. Tako je vedno bilo. Treba je torej dobiti več naročnikov. Na ta način lahko v medijih preprečimo vpliv velikih oglaševalcev na programsko politiko. Tako se lahko programska avtonomija varuje pred kapitalskimi vplivi. Vsem lastnikom je nekaj skupno. Vedno bodo poskušali uveljaviti svoj interes. Nekateri bodo aktivno posegali v medijske vsebine, drugi pa bodo mediju omogočili, da deluje svobodno v programskem smislu. V slednjem primeru ne bo odločilno, čigav je medij, temveč količina dobička prinaša.

Pred skoraj tremi leti ste podprli zakon o RTV. Kako gledate na njegove učinke? Je upravičil svoj obstoj?

S časovne distance ne obžalujem, da sem zakon podprl, tudi danes bi ga. Bolj me moti to, da je namen zakona le delno uresničen, in to je tisto, kar me skrbi. Nietzsche je rekel: Bog, reši nas malih zmag. Pomembno je, da se nadaljuje proces, ki se je začel na javni RTV z uveljavitvijo zakona. Gre za spremembe, ki zahtevajo veliko časa, da pridemo do želenega stanja, ki je definirano s tem zakonom. ■

Škof Anton Vovk, potem ko so ga komunisti poskušali umoriti z zažigom

Instrumentalizacija »pisma«

Ivo Žajdela, foto: arhiv Demokracije

Prejšnje dni smo bili spet priče, kako se v Sloveniji iz muhe dela slon: poskusom levičarjev, da bi z dvomljivim besedilom (njegov avtor naj bil škof Anton Vovk) čim bolj očrnili medvojne žrtve komunistične revolucije.

Nemalo smo lahko prese-nečeni, ko nekdo znova poskuša manipulirati s slovensko javnostjo z na novo odkritim dokumentom iz konca leta 1945, ne da bi hkrati pojasnil, za kakšen dokument gre, kdo ga je napisal, kakšno vlogo je odigral, če jo je, predvsem pa izjemno zapletene in z nasiljem nasičene okoliščine časa, ko je ta »dokument« nastal.

Odlomek iz »pisma« Zgodovinar dr. France M. Dolinar ga je 4. aprila predstavil na četrtem Forumu za dialog med vero in kulturo v Lovranu, kjer so se zbrali nekateri vidni slovenski kulturniki in zgodovinarji ter razpravljali na temo *Škof Gregorij Rožman in njegov čas*.

Ker gre za »dokument«, za katerega zdaj nekateri trdijo, da je na novo odkrit in da dodatno osvetljuje medvojno in povojno dogajanje v Sloveniji, predvsem pa, ker je takoj postal predmet manipu-

lativnih interpretacij nekaterih znanih (levičarskih) novinarjev in publicistov, si najprej v celoti preberimo odlomek, ki je predmet teh manipulacij (vzet je iz daljšega besedila, ki naj bi ga bil napisal pooblaščen generalni vikar Anton Vovk, poznejši ljubljanski škof, namenjen pa naj bi bil pastirskemu pismu za novo leto 1946):

»Strašne so rane, ki jih je zadajal sovražnik med štiriletno okupacijo našemu narodu in naši domovini. Njegov najhujši zločin pa je ta, da se mu je posrečilo razdvojiti naš narod in nahujskati brata zoper brata. Nedvomno je, da je tudi ta del naroda, izvemši redke posameznike, mrzil fašističnega zavojevalca in se mu nameraval ob ugodnem trenutku upreti s silo, a dejansko se je le dal zapeljati v boj proti onemu delu, ki je takoj v začetku prešel v oboroženo akcijo. Z izrabljanjem verskega prepričanja, ki je bilo v naši preteklosti preveč povezano s politično-strankarsko opredelitvijo, je pritegnil okupa-

tor en del naroda s precejšnjim številom duhovnikov tako, da ga je vodil v boj proti drugemu delu, ki si je takoj v začetku okupacije zastavil nalogo boriti se do kraja proti okupatorju, osvoboditi našo domovino in prispevati znaten delež k velikanskemu naporu zaveznikov, da se stre fašistično nasilje med narodi Evrope in vsega sveta. Kakor je pokazalo ravnanje katoličanov in njihov z nekatoličani združen odpor proti fašističnemu zavojevalcu v drugih deželah, je bila v tem primeru neosnovana razlaga papeževih besed, na katere so se pri nas sklicevali zagovorniki tega početja. Nepopisno gorje in strašno sovraštvo je rodilo tudi ovajanje svojih nasprotnikov okupatorju, ki je s posmehom in zlobnim veseljem pošiljal naše rojake v ječe in taborišča in na morišča. Ostro obsodbo zasluži – da nekrščansko postopanje, da so nazadnje tudi naši rojaki v imenu obrambe vere morili brez sodnega postopka in brez zadnje

verske tolažbe kar vprek tiste, ki so jim bili ovađeni kot pripadniki osvobodilnega gibanja. Kristjani ne smejo tako ravnati niti v času najhujšega preganjanja vere. Žal so tudi nekateri duhovniki v neki napačni, slepi gorečnosti izgubili pravi krščanski čut in so, ne le da niso nastopili proti takemu postopanju in svarili pred njim, celo opravičevali, če ne še bodrili k takemu delu in se ga udeleževali. Ni jih vodilo potrpežljivo in vztrajno zaupanje v božjo previdnost, ampak bolj predrzna misel, kakor da je predvsem od njihovega lastnega posvetnega in s strankarskim mišljenjem prepojenega prizadevanja odvisna ohranitev in rast božjega kraljestva med našim ljudstvom. Ljubezen, prva krščanska krepost, ki ne pozna mej (proximorum caritas limitum ignara – Pij XII.) se je sprevrgla v sovraštvo in posnemanje metod nevernikov.

Nismo sodniki nad subjektivno vestjo posameznika in voditeljev tega početja – Bog je sodnik; lah-

ko pa danes vsakdo vidi, kako je bilo vse to početje usodno zgrešeno in kako kruto se je ta nena ravna, protinarodna, neiskrena in nemoralna zveza maščevala in koliko nepreglednega gorja je prizadejala tudi premnogim nedolžnim udom našega naroda.

Ko se tega sedaj ob koncu leta z bridkostjo spominjamo in obžalujemo, ne bomo nehali prositi Kneza miru, naj z močjo svoje milosti razsvetljuje in usmerja naše misli in naša srca, da bodo pripravljena s ponižnim priznanjem svojih napak in z vsem naporom svojih misli nesebično in požrtvovalno služiti svojemu narodu in svoji domovini. Ne bomo nehali prositi, naj On, ki ima človeška srca v svoji oblasti in pomirja njegove viharje, kakor je pomiril vihar na morju, umiri in ublaži strastno hlepenje po maščevanju ter navdahne misel velikodušnosti, kar je posebna odlika zmagovalca in znak v trpljenju preizkušene in očiščenega plemenitega človeka.« (Nadškofijski arhiv, ŠAL, Škofje, fasc. 73)

Medijska zloraba Najprej je bil odlomek iz tega »dokumenta« objavljen v *Delu*, 8. aprila, potem v *Družini* z datumom 13. 4. (izšla je 10. aprila), v glasilu *Svobodna misel* (11. april) ga je za obračun s škofom Rožmanom uporabil novinar Gojko Brvar, naslednji dan, v soboto, 12. aprila, je bil predmet razmišljanja v dveh sobotnih prilogah, *Dnevnikovi* in *Delovi*, čez nekaj dni pa še v *Nedeljskem dnevniku*. V *Dnevnikovi* je pod naslovom *Pismo iz zgodovine* o njem pisala novinarka Ranka Ivelja, v *Delovi* pa pod naslovom *Priložnost za novi začetek* kar na treh straneh publicistka Spomenka Hribar. Članek v *Nedeljskem dnevniku* pod naslovom *Trdni temelji »rdečega« škofa* je podpisal Tomaž Bukovec. V vseh petih primerih (izjava Foruma ter v *Svobodni misli*, *Dnevniku*, *Delu* in *Nedeljskem dnevniku*) so avtorji najdeni »Vovkov dokument« uporabili, da so še enkrat okrivili medvojnega slovenskega škofa Gregorija Rožmana, da je počel nekaj, česar po njihovo ne bi smel: da je, če poenostavimo, podpiral domobrance, ki naj bi bili sodelavci okupatorja, da je

sodeloval z okupatorjem in da se je med vojno opredelil in podpiral le eno stran (protirevolucijo), partizanske pa ne.

Nič novega v Sloveniji Prva pomisel bralca pri tem je: nič novega v Sloveniji. Vse to manipuliranje s polresnicami in neresnicami, zamolčevanje bistvenega, »odkrivanje« novih »dokazov«, predvsem pa izrazito enostransko in krivično obsojanje medvojne vloge škofa Rožmana in strani, ki je nastala zaradi komunističnega nasilja, oziroma pripisovanje, da sta sodelovala z okupatorjem, namesto da bi se (po možnosti skupaj s partizani) bojevala proti okupatorju, smo v Sloveniji brali in poslušali že nešteto krat.

Zelo čudno je, da je »dokument« dal v javnost ugledni zgodovinar v precej čudnih okoliščinah: najprej na forumu, ko se je govorilo o škofu Rožmanu, na katerem so sodelovali ljudje zelo različnih pogledov, tudi takšni, ki so jim takšni »dokumenti« lahko zelo koristili. Predvsem pa, da ni bil »dokument« opremljen z osnovnim zgodovinskim aparatom: kdo ga je sestavil, kje se je nahajal, zakaj je bil več kot 60 let »skrit«, kakšno vlogo je, če jo je, odigral tiste prve dni januarja 1946, ko naj bi bil kot pastirsko pismo poslan duhovnikom po ljubljanski škofiji. Še bolj kot to pa bi ga zgodovinar moral opremiti z okoliščinami, v katerih je bilo besedilo napisano. Brez vsega tega »aparata« se da danes s takšnimi besedili zelo preprosto manipulirati.

Pomen dokumenta Poglejmo torej nekaj vprašanj, ki se odpirajo ob tem »dokumentu« (v narekovaje ga dajem zato, ker še ni jasno, kdo ga je napisal in ali je imel sploh kakšno aktivnejšo vlogo oz. ali je bil sploh uporabljen kot pastirsko pismo).

Najprej, ne ve se natančno, kdo ga je sestavil. Potem se ne ve, ali ga je škof Vovk (takrat še pooblaščen generalni vikar) sploh uporabil za pastirsko pismo in ga poslal duhovnikom na župnije v ljubljanski škofiji. Če se to ni zgodilo, potem ima »dokument« le naravo osnutka oz. predloga, ki pa iz takih ali drugačnih razlogov

(tudi zaradi vsebine) ni bil uporabljen oz. ni imel učinka kot uradni dokument. Funkcionira torej le kot osebno mnenje sestavljavca besedila in nič več. Še več, če ga škof Vovk ni razposlal na župnije kot pastirsko pismo, potem je s tem izrazil svoje mnenje, da se z vsebino ne strinja.

Ampak to je manj pomembno. Veliko pomembnejše je nekaj drugega. Vzemimo predpostavko, da je škof Vovk dokument podpisal, ga poslal duhovnikom kot pastirsko pismo, kot uradno stališče škofije torej, s čimer je izrazil svoje stališče o medvojnem dogajanju v Sloveniji na katoliški strani. Če se je to res zgodilo in je zgodovinar dr. Dolinar predstavil uradni dokument ljubljanske škofije, potem je nujno, da naredimo dvoje: dokument vsebinsko analiziramo in njegovo vsebino soočimo najprej z razmerami, ko je bil napisal in poslan duhovnikom, potem pa še z razmerami, ki se jih dotika – z medvojnimi dogajanjem v Sloveniji torej.

Revolucija Vsak dokument je »otrok« svojega časa: obstajajo razlogi, zakaj je nastal, predvsem pa zakaj je njegova vsebina takšna, kot je. Gremo torej po vrsti.

Prvo, kar bralcu pride na misel, je: nič novega v Sloveniji. Vse to manipuliranje s polresnicami in z neresnicami, zamolčevanje bistvenega, »odkrivanje« novih »dokazov«, predvsem pa izrazito enostransko in krivično obsojanje medvojne vloge škofa Rožmana ter strani, ki je nastala zaradi komunističnega nasilja, oziroma pripisovanje jima, da sta sodelovala z okupatorjem, namesto da bi se (po možnosti skupaj s partizani) bojevala proti okupatorju, smo v Sloveniji brali in poslušali že nešteto krat.

Iz »dokumenta« se vidi, da je bil napisan konec leta 1945. V kakšnih okoliščinah je bila takrat Katoliška cerkev na Slovenskem? To je bil čas neposredno po končani vojni. Hude vojne rane se še niso zacelile, ampak so verni ljudje doživljali še nove udarce. Vojna – revolucija! – se je z nezmanjšanim ritmom nadaljevala tudi vse mesece po vojni. Katoliška cerkev je bila takrat silovito pretresena z medvojnimi in povojnimi dogajanjem. Čisto na kratko si poglejmo nekaj podatkov. Z okupacijo treh okupatorjev so se Slovenci (in z njimi Cerkev)

znašli v težkih razmerah. Okupator je odpravil civilne ustanove države (vojsko, policijo, sodstvo, oblast) in uvedel svoje, ki so bile za prebivalstvo (ozemlje) manj učinkovite. Že pred tem so Slovenci izgubili vodilnega politika (Antona Korošca), pred okupacijo pa se je v tujino umaknil tudi minister Miha Krek; drugi politiki so se soočali z okupatorskimi ukrepi, ki jim niso dopuščali nobene aktivne vloge. Sprva je Marko Natlačen kot takrat najvišji politik v deželi še poskušal nekoliko vplivati na razmere, vendar je hitro ugotovil, da okupator ne dopušča nič drugega kot lojalnost, zato se je umaknil v zasebnost (pa so ga komunisti kljub temu umorili in za nameček še označili za izdajalca).

Zloraba okupacije Na eni strani smo imeli torej med tri okupatorje razdeljeno domovino in okupatorjevo oblast. Te razmere so izkoristili komunisti, ki so se že pred vojno pripravljali na obračun z obstoječim svetom, na »svetovno revolucijo« in s tem na prevzem oblasti ter posledično za oblast po komunistični (leninistični) ideologiji (»diktatura proletariata«). Izkoristili so razmere,

ki so nastale z okupacijo: domoljubna čustva ljudi in zaradi okupatorskih ukrepov slabo informiranost prebivalstva o tem, kaj se dogaja. Pohitili so z uporniškimi gesli, z nekaterimi uporniškimi akcijami, predvsem pa z organiziranjem svoje vojske, kasneje pa tudi prave države v državi. Pri tem jih niso prav nič zanimale žrtve (ne lastne, ne »tuje«, torej civilnega prebivalstva), saj naj bi te na neki način legitimirale (upravičevale) njihovo početje (boj). Zelo hitro je prišlo do situacije, ko se ni več razločilo, kaj je vzrok in kaj posledica oziroma kdo je za ▶

► kaj kriv. V takšnih razmerah so lahko komunistični voditelji (tu je treba izpostaviti Edvarda Kardelja, ki je bil izjemno aktiven) vodili še drugo pomembno fronto, to je bila propagandna vojna: najprej propagandna aktivnost za zakritje resničnega početja (revolucija), hkrati pa izjemno agresivno blatenje notranjih političnih nasprotnikov, ki so jih – čisto po nedolžnem! – razglašali za mlačneže, neodločneže, preživeli ljudi, izkoriščevalce »delavskega razreda«, sodelavce okupatorja, izdajalce, kasneje pa celo za morilce in zločince. Ker javno obveščanje takrat ni delovalo oz. je bilo daleč od tega, kakor smo navajeni danes, ko takoj »vse« izvemo, so ljudje hitro verjeli. Ljudsko razmišljanje pač deluje po načelu: nekaj bo že res.

Žrtve revolucije Pravzaprav se (komunistični) partizani nikoli niso spopadali z okupatorjem tako, kot so nam to skozi propagandne forme prikazovali po vojni. V prvi fazi, prvi dve leti vojne, so glavnino aktivnosti usmerjali proti notranjim političnim nasprotnikom. Proti okupatorju so izvajali le nekatere teroristične akcije (imenovali so jih diverzantske), ki navzven (upor) niso imele skoraj nobenega učinka, na znotraj, z okupatorjevimi povračilnimi ukrepi (t. i. talci, izgoni v taborišča ...), pa zelo hude učinke. Civilno prebivalstvo je zelo trpelo (»talci«, ofenzive) in, zanimivo, več desetstisoč žrtev teh okupatorjevih ukrepov (talci, umrli v taboriščih) še vedno ni priznanih niti kot nepotrebna (»kolateralna«) škoda. Komunistični borci si te žrtve, ki so jih s svojo revolucionarno dejavnostjo v veliki večini sami povzročili, pripenjajo v »svojo kvoto« oz. naj bi bile to »njihove« žrtve. Posledično naj bi zanje nosili odgovornost drugi: od okupatorja do »domačih izdajalcev«, ki jih omenjajo tudi v zvezi z »Vovkovim pastirskim pismom«.

Usodno leto 1942 Že leta 1941, od julija naprej, so komunisti ubili čez sto Slovencev. Med drugim so streljali tudi na Rupnika in Hacina, oba ranili, Hacina celo hudo, kasneje pa so

Škof Gregorij Rožman

ju – vse do danes – razglašali za »narodna izdajalca«, in to le zato, ker sta kasneje aktivno delovala proti njim. O tem, zakaj sta tako delovala in ali sta delovala tudi »proti narodu«, se ne sprašujejo. Huje od tega je, da se o tem danes ne sprašujejo niti publicisti niti zgodovinarji.

Spomladi 1942 so komunistični morilci izvedli nekaj drznih umorov v Ljubljani, kar je dokončno zganilo stran, ki je bila s tem napadena – večinoma katoliški del naroda. Neizmerno kruto partizansko nasilje nad civilnim prebivalstvom od aprila do jeseni 1942 je sodu izbilo dno in stvari v Sloveniji zapečatilo. Bolj ali manj spontano se je s to revolucionarno morijo napadeni in ogroženi del naroda kljub okupaciji organiziral v upor in zaščito pred tem neodgovornim in podlim početjem neke ideologije. Seveda je bila tu izjemno velika ovira – okupator. Mimo njega se pač učinkoviteje in množičneje ni dalo organizirati. To se zdi nekaterim velikim umom na Slovenskem še danes nekaj, kar ne obstaja oziroma ni realno stanje, in pravijo, da se z okupatorjem ne sme sodelovati.

Seveda ne, razen v nadvse specifičnih razmerah, kot so bile tiste, sprva predvsem v Ljubljanski pokrajini, od pomladi 1942 naprej. Partizani so leta 1942 izvedli tudi že več množičnih pomorov »vojnih ujetnikov« (pri Šentjoštu, pri Ajdovcu, pri Suhorju).

Morija jeseni 1943 Potem ko so partizani (komunisti) ob kapitulaciji Italije, septembra 1943, povsem neovirano pustili Italijane, da so odšli domov proti Italiji, in so vse sile usmerili v uničenje notranjih nasprotnikov (Turjak, Grčarice, Bloke, Begunje ...), »poti nazaj« ni bilo več. Še posebej ne po množičnih pokolih vojnih ujetnikov (Veliki Osolnik, Turjak, Velike Lašče, Grčarice, Mozelj, Jelendol, Travna gora, Mačkovec, Padež, Suhor), ko so v mesecu in pol pomorili okoli 600 Slovencev (poimensko jih je v svoji knjigi *Dies irae* dokumentiral zgodovinar dr. Tone Ferenc). Zato so bile vse besede (nekaterih v tujini, npr. po angleškem radiu, Kuhar npr., mnogih po vojni, vse do danes), da bi se morala protirevolucija (vaške straže, domobranci) pridružiti

partizanom v upor proti okupatorju, besede tistih, ki bodisi niso poznali strahotnega stanja na relaciji revolucija-protirevolucija, bodisi jih to ne zanima in raje manipulirajo z lepo zvenečimi floskulami o »sodelovanju«, o uporništvu in celo o skupnem uporništvu proti okupatorju.

Domobrankska zgodba Domobrankska zgodba po partizanski moriji septembra in oktobra 1943 se je tako rekoč morala zgoditi. Obup in jeza zaradi početja revolucije pa tudi edini izhod, naj se to komu zdi še tako čudno, so zakoličili organiziranje domobrankske vojske. Njen temeljni in tudi edini namen je bil, kot pove že ime, braniti dom, svoje okolje pred nasiljem partizanov oz. komunistične revolucije.

Seveda so se tudi organizatorji domobranstva (ki so že imeli izkušnje pri nastajanju vaških straž več kot eno leto pred tem) znašli pred neprehodno oviro – pred Nemci. Seveda tem na kraj pameti ne bi padlo, da bi dopustili nekomu, da se vojaško organizira mimo njih, brez njihovega nadzora torej. To je bilo tako jasno, da je bilo tako rekoč samoumevno. Zato so očitki domobrancem oz. njihovemu vodstvu, zakaj so sodelovali z okupatorjem, popolno ignoriranje neizprosni dejstev. Z revolucijo napadeni Slovenci so imeli takrat, jeseni 1943, na razpolago samo dve možnosti in obe sta bili zelo slabi: prva je bila, da se pustijo še naprej pobijati komunistom, druga pa, da se temu početju partizanov uprejo v obliki samoobrambne vojaške organizacije. Ta pa seveda ni mogla obstajati brez sodelovanja z okupatorjem, ki je to dosledno zahteval (v nasprotnem primeru bi jih v kali zatrl in uničeval). Absurd medvojne slovenske zgodovine je, a o tem noče nihče pisati, da je v tistem trenutku okupator pomenil večjo varnost kot pa morilska revolucionarna partizanska vojska.

Povračilni ukrepi Protirevolucija (domobranci) so se takrat, jeseni, pozimi in spomladi 1943–1944, znašli v zelo težkih razmerah: na eni strani je bila morilska partizanska vojska, na drugi pa tesen okupatorjev »objem«. V tej

brezizhodnosti je zato prihajalo tudi do ekscesnih pojavov, ki jih povzročijo življenjska stiska in t. i. sveta jeza, ker te je nekdo s svojim popolnoma neodgovornim početjem (komunisti s svojo revolucijo) potisnil v tak položaj. Prišlo je do (maščevalnega) obračunavanja z nosilci revolucije (aktivisti, terenci), znanega pod imenom »črna roka«. Teh pojavov ne moremo zagovarjati. Moramo pa jih razumeti (si jih pojasnjevati). Če tega ne počnemo, smo površneži, lažni pravičniki in krivični do nosilcev teh pojavov.

Božični proces in »pismo« Po koncu vojne, ko so predvsem po zaslugi sovjetske Rdeče armade, ki je bistveno pomagala »osvobajati« Jugoslavijo, zasedli Slovenijo komunistični partizani in so ji zavladali komunisti, so se takoj dobesedno vrgli na svoje politične (in vojaške) nasprotnike. Po spletu naključij, prevar in kupcij (za Koroško) so dobili v roke skoraj celotno domobransko vojsko in jo neusmiljeno pomorili na mnogih krajih po Sloveniji. Sloveniji so zavladali s primitivnim totalitarizmom (z obupno propagandno vojno: zase in proti nasprotnikom): ljudi so zapirali in začeli prirejati montirane procese. Eden takšnih – v času pisanja »Vovkovega pastirskega pisma«! – je bil t. i. božični proces, na katerem so skupino Slovencev v medijih oklevetali do nerazpoznavnosti, jih večinoma »obsojili« na smrt in takoj umorili. Življenje takrat ni imelo skoraj nobene cene. V razmerah tistega časa je bilo mnoge Slovence strah za golo življenje. Zato se ne smemo čuditi, da je nekdo tiste dni napisal tudi takšno besedilo, kot je »Vovkovo pismo«.

Krivični očitki Vse to so okoliščine, tu omenjene čisto na kratko, ki so vplivale tako na nastanek domobrancev, na njihovo obnašanje kot tudi na obnašanje škofa Rožmana in pisanje takšnih »dokumentov«, kot je bilo »Vovkovo pastirsko pismo«.

Zato je veliko »očitkov«, ki jih nenehno poslušamo na račun žrtev komunistične revolucije, milo rečeno nerazumljivih in krivičnih. Na forumu v Lovranu je nekdo

ponovil floskulo, da škof Gregorij Rožman ob koncu vojne ne bi smel zapustiti Slovenije (omenjena je bila celo beseda beg). To lahko izjavi le nekdo, ki popolnoma ignorira prej omenjeno nasilje komunistične revolucije, saj je bilo npr. 1. maja 1945 jasno, da bi novi oblastniki škofa takoj aretirali in z njim uprizorili velik montirani proces in mu na njem komunisti naprtli odgovornost za medvojno dogajanje (za zločine), za katero so bili odgovorni sami, hkrati pa bi obračunali s Cerkvijo kot zelo pomembno družbeno silo na Slovenskem.

Vloga prisega Tudi očitek, da se škof Rožman ne bi smel udeležiti prisega domobrancev, ignorira bistvene podatke: domobranci so bili v prisego prisiljeni in se ji niso mogli izogniti. Če bi to poskušali, bi bili podvrženi nemškimi represivnim ukrepom, česar pa si takrat zaradi bistva stvari, komunističnega nasilja, nikakor niso mogli privoščiti. Nemci so aretirali in poslali v taborišča nekaj protirevolucionarjev že samo zato, ker so jih sumili simpatiziranja z Angleži. Domobranska prisega ni jemala življenj tako kot revolucija, ampak jih je ohranjala, saj so se z njo domobranci zavarovali pred nemškimi povračilnimi ukrepi.

Ker so se domobranci s (prisiljeno) prisego znašli v zelo težkem položaju, jim je nadškof v tistih težkih razmerah stopil ob stran in jim daroval mašo: da ni bilo videti, da jih je »zapustil ves svet«, kot se je takrat zdelo.

Zloraba sprave Spomenka Hribar v svojem članku v *Delu* ponavlja svoje že velikokrat zapisane besede, da se Slovenci moramo spraviti, da si ne bi smeli več očitati krivde in da bi morali »po poti sprave«, ne pa »po poti nadaljevanja kulturnega boja«. Hkrati je v istem članku zapisala, da moramo svojo zgodovino raziskovati. To ne gre skupaj in se celo izključuje ali pa smejo raziskovati in o naši polpretekli zgodovini javno govoriti le tisti, ki so všeč njej. Po njeno »nikakršna instrumentalizacija polpreteklega dogajanja ni primerna«. Ne z leve ne z desne, zapiše. Očitno je ona

lahko o tem piše in deli sodbe levo in desno (bolj desno), drugi pa se po njeno gredo »kulturni boj«. Po 18 letih demokracije bi pač pričakovali, da se bo navadila na različne razprave, tudi na tiste, ki prihajajo z »desne« oziroma s strani, ki je bila velika žrtev komunistične revolucije.

Nadškofove oči Ko se je pred meseci zdaj že pokojni nadškof Franc Perko v televizijskem omizju soočil z nesmiselnimi izjavami predsednika borčevske organizacije Janeza Stanovnika in zgodovinarja Jožeta Pirjevca, je njegove besede, kolikor jih je v tisti oddaji sploh lahko izrazil, preslišala, videla pa je njegov »pogled, ki ubija«. Ni je zanimalo, kako vehementno sta gospoda »z leve« mahala z »znanstvenimi dognanji«, ki so v resnici bile navadne čenče. Npr. Pirjavec, ki je ponovil za neko žensko, ki se je pred kakšnim desetletjem v nekem pismu bralcev zlagala, da je med vojno osebno slišala pridigo škofa Rožmana, v kateri je govoril čez partizanske matere. V tej Sloveniji se lahko nekdo javno zlaže, gospod zgodovinar pa bo to potem naprej prodajal kot »zgodovinsko dejstvo«. Ne, Spomenke

Priče smo bolesten instrumentalizaciji nekompetentnih pisanj, ki so nastajala v hudem času, nabitem s komunističnimi zločini. Še enkrat: nič novega pod obnebjem Slovenije. Črnimo žrtev, da ne bo kdo opazil storilcev (zločincev).

Hribar to ne zanima, zazdelo se ji je, da nadškofove oči ubijajo. O tem potem napiše pamflet proti nadškofu Perku, ga objavi v reviji 2000, potem pa, ko se je na ta pamflet v *Družini* skromno in obzirno odzval Justin Stanovnik, se spravil nanj, češ da ji dela krivico. Kaj naj ob tem početu rečemo? Gotovo ne gre za zmedo, ampak za držo, ki jo je gospa od leta 1991 že nešteto izkazala na straneh *Mladine*, *Dela*, *Dnevnika*, televizije ...

Seveda, enim demokracija težko pade, saj si ne zamišljajo, da lahko tudi »z desne« kdo kaj

pove. Dežela je nabita z množičnimi grobišči in s partizanskimi spomeniki, žrtve pa bi morale zaradi njene »sprave« molčati. Revija *Zaveza*, ki jo vzorno ureja Justin Stanovnik, je dobesedno nabita s partizanskimi zločini, zato se ne čudimo, zakaj zakonca Hribar (Tine Hribar v pogovoru z voditeljem L. Ambrožičem na *Televiziji Slovenija* v nedeljo, 6. aprila) sovražita tako *Zavezo* kot njenega urednika.

Žrtve in storilci Zgodovinar dr. France M. Dolinar zdaj sicer trdi, da je odlomke iz tega »Vovkovega pisma« predstavil že novembra 2004 na okrogli mizi, ki jo je o slovenski polpretekli zgodovini organiziral državni svet, predavanja so kasneje izšla v zborniku, na voljo pa so tudi na internetu. Dr. Dolinar bi se pač moral zavedati, da bo njegova (vnovična) predstavitev besedila iz »Vovkovega pisma« pri nekaterih, ki komaj čakajo na kaj, s čimer bi lahko obremenili Cerkev in domobranstvo med vojno, povzročila značilno (pričakovano) reakcijo, še posebej če povedanega v »pismu« ne bo opremil z obširnejšo razlago časa in okoliščin, tako tistih med vojno in revolucijo kot tistih po vojni. Čeprav so podpisniki lovranske izjave zapisali, naj se tema ne instrumentalizira za današnje politične razmere, so najprej sami s svojo izjavo, potem pa tudi levčarski publicisti in mediji izvedli tipično strupeno instrumentalizacijo skrajno dvomljivega vira. Novinar Gojko Brvar je škofa Vovka prikazal tako rekoč kot svetnika, škofa Rožmana pa kot izrazitega negativca.

Zgodovinarica dr. Tamara Griesser Pečar je te dni raziskala okoliščine »Vovkovega pisma« in ugotovila, da z veliko gotovostjo lahko trdimo, da gre le za osnutek, za katerega se ne ve, kdo ga je napisal in čemu naj bi služil. Skoraj gotovo pa ni postal dopis škofa Antona Vovka duhovnikom.

Skratka, priče smo bolesten instrumentalizaciji nekompetentnih pisanj, ki so nastajala v hudem času, nabitem s komunističnimi zločini. Še enkrat: nič novega pod obnebjem Slovenije. Črnimo žrtev, da ne bo kdo opazil storilcev (zločincev). ■

Vojak do zadnjega diha

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Avstrijski feldmaršal Josef Radetzky je morda najbolj znan po koračnici, ki jo je v njegovo čast zložil Johann Strauss st. A z dvainsedemdesetimi leti vojaške službe je verjetno postavil svetovni rekord.

Feldmaršal Josef Radetzky von Radetz, zmagovalec pri Novari

Kakšnih dvajset let je prebil po bojiščih Evrope, pri tem pa imel s svojo ženo, po rodu Tržičanko, osem otrok. Verjetno je bil najslavnejši avstrijski feldmaršal Josef Radetzky, zmagovalec bitk pri Custozzi in Novari. Zlasti zmaga pri Novari ga je uvrstila med slavne vojskovodje. Nekateri zgodovinarji sicer trdijo, da je bil pač »na pravem mestu ob pravem času«. To pa bi bilo krivično do vojščaka, ki je vse svoje življenje posvetil službi. Navsezadnje je bil v vojaški službi vse od najstniških let do svoje smrti leta 1858, ko je bil star enaindevetdeset let! To je verjetno

rekord v nepretrganem služenju vojske, saj je Radetzky služil polnih dvainsedemdeset let. Okoli dvajset let svojega vojaškega službovanja je preživel na bojiščih v vseh vlogah, od mladega poročnika do poveljujočega maršala. Zaradi njegovih zaslug mu je bila namenjena morda edinstvena priložnost za navadnega smrtnika, da ga namreč po smrti pokopljejo v Kapucinski grobnici na Dunaju, kjer počivajo samo člani habsburške vladarske hiše. A upoštevali so njegovo željo, da ga pokopljejo blizu njegovih tovarišev v orožju, zato so ga pokopali v spodnještajerskem Heldenbergu, na spo-

minskem vojaškem pokopališču. Feldmaršal je bil namreč vedno skromen vojak in se ni potegoval za najvišje časti, čeprav se mu je leta 1848 ponujala priložnost, da bi lahko celo postal nekakšen diktator. Njegovi vojaki so ga skozi čas vojskovanja imenovali »očka Radetzky«, kar je iz ust vojakov, ki se navadno ne najbolj navdušeno udeležijo vojaških pohodov, za nadrejenega veliko priznanje.

Feldmaršalu v spomin je skladatelj Johann Strauss starejši skomponiral sloviti »Radetzkyarsch«, dandanes sklepno točko tradicionalnega novoletnega koncerta Dunajskih filharmonikov. In ko smo že pri Dunaju, menda je prav Radetzky iz italijanskih pokrajin prinesel način pripravljavanja telečjih zrezkov, priljubljenih »vineršniclov«.

S Slovenijo je Radetzky povezan toliko, da se je precej naših fantov pod njegovim poveljstvom sodelovalo v različnih bitkah. Še v Prešernovih poezijah je zapisano: »... pri Custozzi bal se nisem smrti.«

Leta 1798 si je Radetzky izbral za ženo Tržičanko Francisko von Strassoldo Grafenberg. Od ženinine družine je odkupil zadolženi grad Neuberg in več let prebival tam, kadar seveda ni bil na bojiščih. Zakon je bil srečen, saj sta imela zakonca kar osem otrok, pet sinov in tri hčere. A velika družina, ženinina precejšnja zapravljalivost pa tudi širokosrčnost Radetzkega, precej so je bili deležni Tržičani, je pripeljala do tega, da je bil feldmaršal finančno vedno nekoliko v škripcih. Radetzky je za svoje zasluge dobil spomenike v skoraj vseh večjih mestih habsburške monarhije. V Ljubljani pa mu je cesar leta 1852 podelil v dosmrtno uporabo Tivolski grad. Radetzky je grad na lastne stroške prenovil, uredil grajski park in ga dal v uporabo meščanom.

Za zmago zavezniških sil nad Napoleonom pri Leipzigu je imel Radetzky kot načelnik štaba avstrijskih čet pomembne zasluge.

Radetzky je dobil od cesarja v dosmrtno uporabo Tivolski grad, a ga je s parkom preuredil in dal v uporabo Ljubljančanom.

Pogumni konjenik Prihodnji vojskovodja se je rodil 5. novembra 1766 v družinskem gradu v Trebnicah na Češkem v plemiški družini in bil krščen na ime Johann Josef Wentzel Graf Radetzky von Radetz. Zgodaj je postal sirota in na domačem gradu ga je vzgajal njegov ded. A ne le na gradu, obiskoval je tudi konjeniško vojaško šolo v Brnu. Po smrti starega grofa je odšel na Dunaj, kjer se je vpisal na Terezijško vojaško akademijo, spogledoval pa se je tudi z mislijo, da bi študiral pravo. Po enem letu študija je bila akademija razformirana, Josef pa se je dokončno odločil za vojaško kariero. Leta 1785, ko je bil star 19 let, je kot kadet vstopil v cesarsko konjenico, v drugi kirasirski regiment. Naslednje leto je bil imenovan za oficirja, v vojno s Turki leta 1787 pa je odšel že kot nadporočnik. V turški vojni je največji del časa preživel kot oficir-kurir grofov Laudona in de Lacyja, ki sta poveljevala celotnemu vojnemu pohodu.

Turški vojni je kmalu sledila vojna na drugem koncu evropske celine. S četami je Radetzky odšel v avstrijsko Nizozemsko (današnja

Belgijo) in sodeloval kot stotnik v bojih s francoskimi revolucijskimi četami. Tri leta se je tako bojeval v severni Franciji, Belgiji in ob Renu, osebni pogum pa je pokazal pri Fleursu, ko je z majhno konjeniško enoto odšel skozi sovražne črte na izvidniško nalogo.

Leta 1796 so Radetzkega predstavili v Italijo, kjer so se spet spopadli s francoskimi četami pod vodstvom mladega generala Napoleona. Izkazal se je v bitki za deblokado obkoljenih avstrijskih čet v trdnjavi Mantova, velik osebni pogum pa je spet izka-

zal pri Vallegiu sul Mincio, kjer je z majhno konjeniško enoto prodril skozi sovražne črte in pri tem še celo rešil svojega poveljujočega generala pred ujetjem.

Z Radetzkyjevo koračnico Johanna Straussa st. se tradicionalno konča vsakoletni novoletni koncert Dunajskih filharmonikov.

Svoj pogum je pokazal nato še v spopadih leta 1799 pri Novi in pri Trebbiu ter napredoval v polkovnika.

Boji tudi z birokrati Radetzky je kot štabni polkovnik pred bitko pri Marengu kritiziral razporeditev avstrijskih čet in neuspešno predlagal prerazporeditev. Izkazalo se je, da je imel prav, kajti pri Marengu leta 1800 je Napoleon dosegel eno svojih najodmevnejših zmag. Radetzky je bil hudo ranjen, saj ga je zadelo kar pet krogel, ko pa je okreval, je

času poučeval vojaške vede na vojaški akademiji pa tudi sam je študiral najnovejša dognanja vojaške veščine. V solistični vojni Avstrije proti Napoleonu je bil Radetzky poveljnik divizije pri še enem hudem porazu, pri Wagramu. Bil pa je med redkimi visokimi oficirji, ki so se izkazali, zato je bil imenovan za komandirja reda Marije Terezije, po njem pa je bil poimenovan peti dragonski konjeniški polk. Zaradi zamenjav in upokojitev več visokih poveljnikov je bil Radetzky imenovan za načelnika generalštaba.

V dvainsedemdesetletni vojaški karieri je Radetzky služil pod petimi cesarji, se udeležil sedemnajstih vojnih pohodov in prejel stošestitirideset domačih in tujih odlikovanj.

bilo že sklenjeno premirje. A vseeno je dobil za zasluge red Marije Terezije, najvišje odlikovanje avstrijske vojske.

Med koncentracijo čet pred bitko pri Ulmu leta 1805 je dobil Radetzky sporočilo, da je napredoval v generalmajorja, in ukaz, naj se pridruži vojski v Italiji. To ga je rešilo, da ni bil udeležen v katastrofalnih porazih pri Ulmu in kasneje Austerlitzu, ki sta končala vojno.

Sledila so tri leta akademskega življenja. Radetzky je v tem

Na tem mestu je tri leta vodil vojno z okostenelimi vojaškimi kolegi, ko je poskušal reformirati vojsko in modernizirati njeno opremo ter vojaško taktiko. Še trdovratnejši nasprotnik pa so bili birokrati finančnega ministrstva, ki so zatrjevali, da ni denarja, zato je Radetzky leta 1812 odstopil s funkcije.

Avstrija je kot del velike koalicije načrtovala novo vojno proti Napoleonu. Radetzky je postal načelnik štaba pod knezom Schwarzenbergom, ki je poveljeval glavnini ▶

Z bitko pri Novari se je Radetzky dokončno pridružil najbolj znanim vojskovodjem v zgodovini.

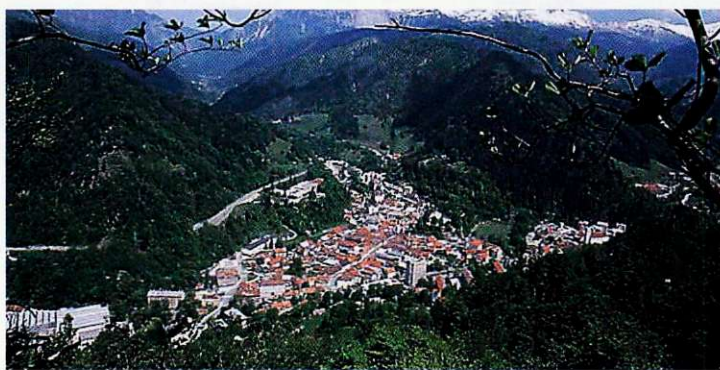
▶ avstrijske vojske. Radetzky se je tako udeležil mnogih sestankov s pruskimi, ruskimi in švedskimi generali, na katerih so izpopolnjevali načrt pohoda proti francoskemu cesarju. Večino slave za veliko zmago v bitki pri Leipzigu leta 1813 so sicer poželi glavni poveljniki, a delež Radetzkega pri tem ni bil majhen. Prav tako ni bil majhen njegov delež v dveh zmagah v Franciji, ko so koalicijske enote podile Napoleonovo vojsko nazaj proti Parizu. Marca 1814 je bil Radetzky med zmagovalci, ki so vkorakali v poraženo francosko prestolnico.

Radetzky je bil po vojni z Napoleonom udeleženec dunajskega kongresa, na katerem so zmagovalci na novo urejali Evropo. Imel je še dodatno vlogo mediatorja med ruskim carjem Aleksandrom in avstrijskim prvim ministrom knezom Metternichom. Ta najmočnejša moža na kongresu sta često zapadala v nasprotja in po prepririh včasih dneve in celo tedne nista govorila med seboj. V teh obdobjih sta komunicirala prek Radetzkega.

Konec vojne je pomenil mirno življenje v ganizonih. Radetzky je bil tako zapovrstjo divizijski poveljnik v Odenseju, Pešti in Olovcu. Potem pa so ga, čeprav je bil uradno še vedno le divizijski general, spet postavili na mesto načelnika generalštaba. Ponovila se je zgodba izpred poldrugega

Čeprav je pri Marengu Radetzkega zadelo kar pet sovražnih krogel, je preživel in služil v vojski še skoraj šest desetletij.

desetletja. Radetzky je vedno znova predlagal načrte, kako spremeniti in modernizirati vojsko, njeno opremo in vojaško taktiko, politiki, finančni birokrati in okosteneli vojaški kolegi pa so ga vztrajno zavračali. Na političnem parketu se vojak očitno ni najbolj znašel in kaj kmalu so se njegovi vse številčnejši nasprotniki združili in sklenili, da se ga znebijo. Na-

Radetzky je s plemkinjo iz Tržiča imel osem otrok, več let pa mu je bil Tržič tudi dom.

mignili so vladarju, da Radetzky že desetletja služi v vojski, da že dvajset let ni napredoval, končno pa zdaj v mirnem obdobju njegove sposobnosti niso več potrebne, in mu predlagali, da ga pošlje v pokoj. Cesar ni hotel tako ponižati zvestega vojaka in ga je povišal v generala konjenice ter postavil za poveljnika vseh avstrijskih trdnjav, zamenjal pa ga je kot načelnika generalštaba in ga tako umaknil s političnega parketa. Leta 1831 je bil Radetzky

prestolih nekaterih od teh držav pripadniki stranskih vej habsburške vladarske hiše.

Leta 1834 je prišlo do upora v papeški državi. Uporniki so želeli odpraviti papeško oblast nad državo in se združiti z drugimi državnicami. Čete pod poveljstvom Radetzkega so intervenirale na papeževi strani. Deloma zato, ker je bil interes Avstrije, da ohrani status quo, deloma zato, ker so se Habsburžani kot katoliška dinastija šteli za varuhe Svetega sedeža. Uspešno zatrtje upora je prineslo Radetzckemu leta 1836, ob sedemdesetletnici, najvišji vojaški čin, čin feldmaršala.

V pomladi narodov leta 1848 je tudi v italijanskih pokrajinah avstrijskega cesarstva izbruhnila revolucija. Revolucionarji z izdatno podporo savojske kraljeve dinastije so poskušali vreči avstrijsko nadoblast. Radetzky, ki je dobro poznal teren in razmere, ne nazadnje se je po teh pokrajinah bojeval in tu bival s presledki že kakšnih petdeset let, se je odločil, da ne bo tvegval. Svoje vojske je umaknil v »trdnjavski štirikotnik«, ki so ga sestavljale trdnjave v Veroni, Mantovi, Peschieri

in Legnanu. S tako zavarovano glavnino je čakal ter v kratkih in manjših bitkah z močnejšim, a manj izurjenim nasprotnikom dosegel zmage v spopadih pri Veroni, Santi Lucii in Custozzi. Glavni podpornik upornikov, kralj Karel Albert Savojski, je bil prisiljen v sedemmesečno premirje. To je bila sreča za Avstrijo, ki se je morala spopadati z revolucijami na Dunaju, Češkem in Madžarskem. Dobili so čas, da lahko revolucije zatrejo.

Sredi marca 1849 pa je Karel Albert Savojski pretrgal premirje in popeljal svojo prenovljeno vojsko v nov napad. Dvaindvajsetega marca 1849 je prišlo do dvodnevne bitke pri Novari, v kateri je sedemdeset tisoč Radetzkyjevih vojakov razbilo petinosemdeset tisoč nasprotnikov. Radetzky je razbitega nasprotnika gnal proti Alpam, Savojski pa so prosili za premirje. Pogoji so bili težki, Karel Albert se je moral odpovedati prestolu v korist svojega sina Vittoria Emanuela, sam pa oditi v pregnanstvo na Portugalsko, kjer je pozneje umrl. Savojski so se morali odpovedati podpiranju (vsaj uradno) upornikov v italijanskih pokrajinah avstrijskega cesarstva, poražena stran pa je morala plačati še petinšestdeset milijonov frankov vojne odškodnine.

Radetzky je tako rešil državi Lombardijo in Benečijo. Hvaležni cesar in dvor bi ga takoj, če bi le namignil, imenovala za »rešitelja domovine«. A Radetzckemu ni bilo do tega, popolnoma je bil zadovoljen s svojim položajem poveljnika čet na Apeninskem polotoku in je prevelike časti, za katere je v skromnosti menil, da si jih ne zasluži, bolj ali manj uspešno zavračal. Imenovali pa so za generalnega guvernerja vseh italijanskih pokrajin v okviru cesarstva.

Feldmaršal Radetzky je v svoji rekordni, dvainsedemdesetletni vojaški karieri služil pod petimi avstrijskimi cesarji, se udeležil sedemnajstih vojnih pohodov in prejel stošestinštirideset domačih in tujih odlikovanj! Kljub visoki starosti in zdravstvenim težavam je vsak dan jezdil. Umrl je 5. januarja v starosti enaindevetdesetih let v Milanu, in sicer tako, kot se staremu vojaku spodobijo, v sedlu. ■

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

 hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15	ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50	

BANKA TURISTIČNIH PRILOŽNOSTI SLOVENIJE

Slovenska turistična organizacija

KOPER korak bližje pri uvajanju turističnih novosti

Mestna občina Koper je maja lani na spletnih straneh BTPS objavila energijski polog ep07052101-mok, na podlagi katerega je v sodelovanju z BTPS in Univerzitetnim inkubatorjem Primorske izvedla javni razpis za sofinanciranje uvajanja novosti turistične ponudbe v vrednosti 20.000 EUR.

Komisija je izbrala tri inovativne ideje, ki so bile vsebinsko najbolj izvedljive, realne in domiselne in katere bo MOK v prihodnje tudi sofinancirala. Predstavljamo vam prejemnike sredstev: Autentica - turizem in svetovanje, Matjaž Primc s.p., Rezerviraj.si d.o.o., in Kulturno izobraževalno društvo PINA.

Turističnorazvojna agencija Autentica

Turistična agencija je specializirana za **območje Slovenske Istre**. Agencija bi po zgledu specializiranih turističnih agencij iz pokrajine Chianti v italijanski Toscani razvijala in tržila aranžmaje, ki bi zagotavljali **avtentično doživetje** (istrskih) mest in vasi.

Večina aranžmajev bo z vsebinskega vidika edinstvenih in bodo pomenili nadgradnjo enega do dveh podobnih aranžmajev, ki se ta čas pojavljajo na trgu. Poleg tega bo imel potencialni povpraševalec za konkretno območje na izbiro več programov, ki bodo tematsko prilagojeni različnim tržnim segmentom.

Rezerviraj.si

Po grškem načelu *Vsakemu svoje* (Suum cuique), se bo na portalu Rezerviraj.si našlo za vsakogar nekaj. Oseba, ki bo želela preživeti dopust v mestni občini Koper, bo na portalu Rezerviraj.si imela na voljo **spletni formular**, ki bo vseboval dovršeno in bogato ponudbo. Tako se bo potencialni turist sam odločil za aktivnosti, ki jih želi vključiti v svoj dopust. Portal bo **orodje za sestavljanje lastne - individualne turistične ponudbe**. Ko bo turist določil potek svojega dopustovanja, izbral aktivnosti in izrazil morebitne posebne želje, bo ekipa Rezerviraj.si poskrbela za realizacijo želja povsem individualnega dopusta.

V svoji turistični ponudbi bodo velik poudarek namenili tradicionalnosti. Kot prvi na trgu bodo ponujali aktivno vključitev v avtohtone dejavnosti.

Multimedijski center Pina

Mestna občina Koper in Multimedijski center Pina pripravljata nadgradnjo turistične ponudbe v mestni občini Koper. Vzpostavili bodo časovno omejen **brezplačni brezžični dostop do svetovnega spleta** z dodanimi vsebinami za koprskе turiste, občane in študente, ki bo uporabnikom omogočal dostop do medmrežja s poljubne lokacije na prostem. Pokrili bodo celotno Pristaniško ulico, mestno plažo, potniški terminal in Titov trg. Uporabniki s prenosnim računalnikom se bodo s teh območij na zelo preprost način povezali na medmrežje in brskali po internetu.

Cilj projekta je **obogatiti koprsko turistično ponudbo** z brezžičnim omrežjem za dostop do svetovnega spleta v mestnem jedru in tako povečati prepoznavnost Kopra kot prijazne turistične destinacije. S to storitvijo se bo Koper približal drugim evropskim mestom, ki tako storitev že ponujajo.

Več informacij je na voljo na spletnem mestu www.BTPS.si.

pina

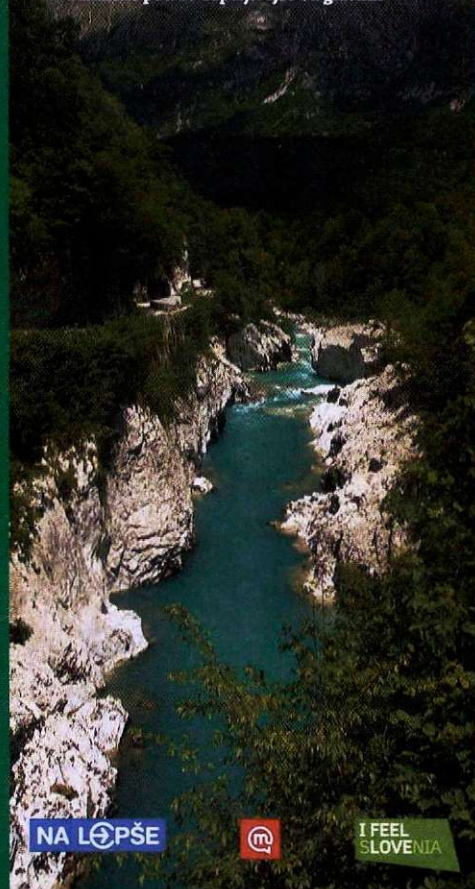
→ VETROVA POT
→ KROŠNJARSKA POT

Stranske poti so zapeljivejše od glavnih

→ ZLATOROGOVA POT
→ SMARAGDNA POT

Stranske poti so zapeljivejše od glavnih

→ JANTARJEVA POT
→ SONČEVA POT

Stranske poti so zapeljivejše od glavnih

»Na lepše« vas vabimo tudi letos

Slovenska turistična organizacija letos že sedmič zapored pripravlja največji projekt promocije slovenskega turizma »Na lepše – stranske poti so zapeljivejše od glavnih«, s katerimi želi tako domače kot tuje goste spodbuditi k doživljaljskemu potepanju po šestih slovenskih tematskih turističnih poteh. Tudi letos bodo izšle tri zloženke (po ena za dve tematski poti), ki vabijo na Smaragdno, Vetrovo, Jantarjevo, Sončevo, Krošnjarsko in Zlatorogovo pot. Novost letošnjih zloženek je vris pohodniških poti, zloženke pa bodo poleg angleške, nemške in italijanske letos na voljo tudi v madžarski in hrvaški jezikovni različici.

Vzemite si čas, ubežite vsakdanjemu vrvežu in se pustite razvajati pri izbranih ponudnikih, ki se predstavljajo v zloženkah projekta! Več informacij o projektu je na voljo na www.slovenia.info/nalepse

Drama Ivana Mraka

1.

Založba 2000

Založba 2000 je izdala še eno knjigo dr. Tarasa Kermaunerja iz njegovega obsežnega niza študij v zbirki *Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike*. Tokrat pod naslovom *Drama (maša?) Ivana Mraka* o Mrakovi dramatiki. Delo je razdeljeno na štiri poglavja: *Drama z bogovi in hudiči, Rdeči pasijon, Črne, rdeče in bele maše ter Po maši – dramati*. V ospredju so naslednja Mrakova dramska besedila: *Abraham Lincoln, Andrej Chenier, Anton Aškerc, Apostol Peter, Beg iz pekla, Blagor premagancev, Chrysisippos, Džordže in Miloš, Emigrantska tragedija, Gorje zmagovalcev, Herodes Magnus, Heroji južnega tečaja, Ivan Grohar, Janez Evangelist, Jozefina Baker, Marat, Marija Tudor, Mirabeau, Orfej, Proces, Rdeča maša, Rdeči Logan, Robespierre, Sinovi starega Rimljana, Slep prerok, Spoved lučnim bratom, Talci, Van Goghov vidov ples*. Spremnio besedo *Sokratski Simpozion Ivana Mraka* je napisal Peter Kovačič Peršin.

Raba tal v Alpah

Založba ZRC

Knjiga Francija Petka *Spremembe rabe tal v slovenskem alpskem svetu* odgovarja na dve glavni vprašanji: kako se je raba tal spremenila v 19. in 20. stoletju in katere so glavne zakonitosti, ki so vplivale na ugotovljene spremembe. Odgovor avtor izpeljuje na primeru slovenskega alpskega sveta, ki je zaradi planinskega gospodarstva svojstvena slovenska pokrajina, zato pa močno občutljiva za spremembe. Knjiga je izšla v zbirki *Geografija Slovenije*, ki jo pripravlja Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU.

Pogovor z znanstveniki

2.

Ustanova Slovenska znanstvena fundacija

Slovenska znanstvena fundacija je pod naslovom *Strast po znanju in spoznavanju* izdala drugo knjigo pogovorov z velikimi slovenskimi znanstveniki. V njej je 16 pogovorov z naslednjimi doktorji znanosti: Zora Janžekovič (kirurg), Rado L. Lenček (slavist), Alojz Šercelj (palinolog), Mario Plesničar (paleontolog), Berta Jereb (radioterapevtka), France Bernik (literarni zgodovinar), Jože Maček (fitopatolog in zgodovinar), Kajetan Gantar (klasični filolog), Matija Horvat (kardiolog), Vito Turk (biokemik), Zinka Zorko (slavistka), Franc Gubenšek (biokemik), Boštjan Žekš (fizik), Ivan Kreft (agronom), Peter Fajfar (gradbenik), Radovan Komel (biokemik).

Francoski simbolizem

Študentska založba

V zbirki *Scripta* je izšlo delo *Francoski simbolizem*, v katerem je dr. Boris A. Novak predstavil to umetniško gibanje iz druge polovice 19. in iz začetku 20. stoletja. Razdeljeno je v osem poglavij: *Francoski simbolizem: časovni pregled, Kaj je simbol?, Kaj je simbolizem?, Temeljne značilnosti simbolistične poetike, Zgodovina francoskega simbolizma, Belgijski simbolizem, Mednarodna razširitev simbolizma: časovni pregled in Seznam literature*. In kdo so glavni francoski simbolisti? Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé, Paul Valéry, Paul Claudel.

Vigenjc

3.

Muzej radovljiške občine, INZ

V okviru glasila Kovaškega muzeja v Kropi *Vigenjc* je izšlo monografsko zgodovinsko delo dr. Jožeta Prinčiča *Tovarna vijakov Plamen Kropa: od konca druge svetovne vojne do stečaja in novega začetka (1945–1997)*. V uvodnih poglavjih je avtor predstavil značilnosti razvoja kovinske industrije v drugi polovici 20. stoletja, poslovanje v okoliščinah centralno-planinskega gospodarstva. V osrednjem delu spremljamo razgiban razvoj Plamena do začetka 70. let, ko se je preusmeril v izvoz in se uvrstil med najuspešnejša podjetja vijačne industrije v državi. V sklepnem delu avtor analizira poslabšanje rezultatov, poskuse preživetja podjetja in lastninsko preobrazbo ter stečaj. Knjiga je napisana na bogatem arhivskem gradivu in opremljena z mnogimi fotografijami.

Spimo in hujšajmo

Založba Mladinska knjiga

Spanje je najdaljše obdobje izgorevanja maščob. S pomočjo te knjige lahko moč hormonov in biološkega ritma učinkovito izkoristimo za hujšanje. Pomembno je, da zjutraj, popoldne in zvečer zaužijemo prava živila. Čez

dan potrebuje telo ogljikove hidrate za energijo, zvečer pa beljakovine, ki poskrbijo za obnovo tkiv in sproščanje energije iz maščobnih celic. Z ustrežno prehrano lahko brzdamo hormon debelosti inzulin ter načrtno aktiviramo hormone vitkosti. Vadba za moč, vzdržljivostna vadba ter razgibani vsakdanjik idealno dopolnjujejo načelo hujšanja v spanju in skrbijo za razgradnjo maščob in krepitev mišic. Sanje o lepi, skladni postavi bodo kmalu postale resničnost. Knjigo so napisali ugledni nemški zdravniki in drugi strokovnjaki (dr. Detlef Pape, dr. Rudolf Schwarz, Elmar Trunz-Carlisi, Helmut Gillessen), ki so načelo uspešno preizkusili v praksi.

Zdravstvena enciklopedija

4.

Tehniška založba Slovenije

Družinska zdravstvena enciklopedija je jedrat, strokoven in sodoben vodnik po več kot 120 boleznih. Knjigo odlikuje bogato in nazorno slikovno gradivo, v njej najdemo več kot 500 barvnih fotografij, shem človeškega telesa in slik sodobnih medicinskih preiskav. Jasno, zgoščeno in poljudno besedilo pojasnjuje in opisuje pogoste simptome in najverjetnejše vzroke bolezni. V knjigi najdemo praktične nasvete glede diagnoze, zdravljenja in preprečevanja bolezni. Bolezni so razvrščene v sklope po organskih sistemih. Avtor prof. Peter Abrahams, vrhunski strokovnjak in avtor več drugih poljudnih in strokovnih knjig z medicinskega področja, je knjigo zasnoval v obliki, ki je enostavna za branje, ima veliko fotografij in je bogat vir kakovostnih informacij. Sodobne informacije o boleznih nam bodo v pomoč pri sprejemanju pravih odločitev o našem zdravju in zdravju naše družine. Splošno poznavanje delovanja človeškega telesa in osnov bolezenskih procesov nam bo pomagalo pri pogovoru z osebnim zdravnikom. Prepoznavanje simptomov in znakov pogostih bolezni bo v trenutkih, ko zdravniška pomoč ni na voljo, neprecenljivo. Celostno poznavanje bolezni nam bo omogočilo tudi izbiro načina življenja, s katerim lahko preprečite nastanek številnih kroničnih bolezni.

Tlenje (71)

Mak ob pesmi Toneta Pavčka

Podobe in pesmi Slovenije

Lucija Horvat, foto: Lado Jakša

Izbor dveh stoletij slovenske poezije za angleško govoreče bralce in knjižne sladokusce predstavlja knjiga pesmi *Images and Poems from Slovenia*.

Podobe in pesmi iz Slovenije je izbor, ki je konec lanskega leta izšel pri založbi *Littera Picta*. Za oblikovalsko podobo knjige je poskrbel Bronislav Fajon. Prevajalec Andrej Rijavec je izbor sedemdesetih slovenskih pesmi, ki jih je prevedel v žlahtno angleščino s poglobljenim občutkom za ritem, zven besede in pesniško formo, zastavil kronološko. Fotografija na platnici knjige se tako nenevadno sklada s prvo pesmijo,

Dramilom Valentina Vodnika, ki mu sledijo štiri pesmi Franceta Prešerna Krst pri Savici, Vrba, Memento mori in Zdravljica. Rijavec izbor se nadaljuje s pesmimi Simona Jenka, Simona Gregorčiča, Josipa Murna, Otona Župančiča, Rudolfa Maistra, Alojza Gradnika, Srečka Kosovela, Edvarda Kocbeka, Franceta Balantiča, Jožeta Udoviča, Ivana Minattija, Toneta Pavčka, Daneta Zajca, Kajetana Koviča, Vena Tauferja, Svetlane Makarovič in

Toneta Kuntnerja. Prebiranje knjige ali tudi le listanje in ogledovanje fotografij Lada Jakše ob vsaki pesmi potopi bralca v nekakšno zamišljeno romantiko, ki se povsem sklada z nekoliko temačno skrivnostnostjo, ki jo pričarata beseda in slika.

Globoki motivi Knjiga je torej pretresljiva kombinacija pesmi in fotografij vsestranskega ustvarjalca Lada Jakše, ki je tudi skladatelj in multiinstrumentalist. Prizore

in motive, ki so ovekovečeni v izboru poezije *Images and Poems from Slovenia*, je Lado Jakša »lovil« po vsej Sloveniji; na prvem mestu so pokrajine, ki puščajo pretresljivo vizualno sled, tu pa so tudi očarljivi detajli, kot sta zaledenela vejica in list ali tleči ogenj. Tako fotografija sončnih žarkov, ki prodirajo skozi kopreno oblakov in ustvarjajo milobno žarčenje, prodirajoče v najbolj skrit kotiček duše, kjer se hranijo spomini na vse, od katerih smo se bili prisiljeni kadar koli posloviti, sestavlja čudovito celoto s pesmijo Simona Jenka *Po slovesu*. Osušeni štrclji dreves se lepo skladajo s pesmijo Kajetana Koviča, še posebej zanimiva pa je fotografija sence, ki nosi *Sizifovo skalo* – ker je samo senca, je ne more premakniti, znajde se v začaranem krogu Vena Tauferja. Nasploh se vse fotografije posredno ali neposredno navezujejo na vsebinske pesmi, jih bogatijo in zbujaajo svojevrstne vizualno estetske užitke. Vznemirljiva knjiga se lahko za svojo grafično podobo zahvali oblikovalcu Bronislavu Fajonu, ki jo je naredil pregledno. Še vznemirljivejše pa utegne biti preučevanje faksimilov podpisov slovenskih pesnikov, ki so na nekaterih straneh dodani pesmim in dopolnjujejo celovitost celotne knjižne kompozicije. ■

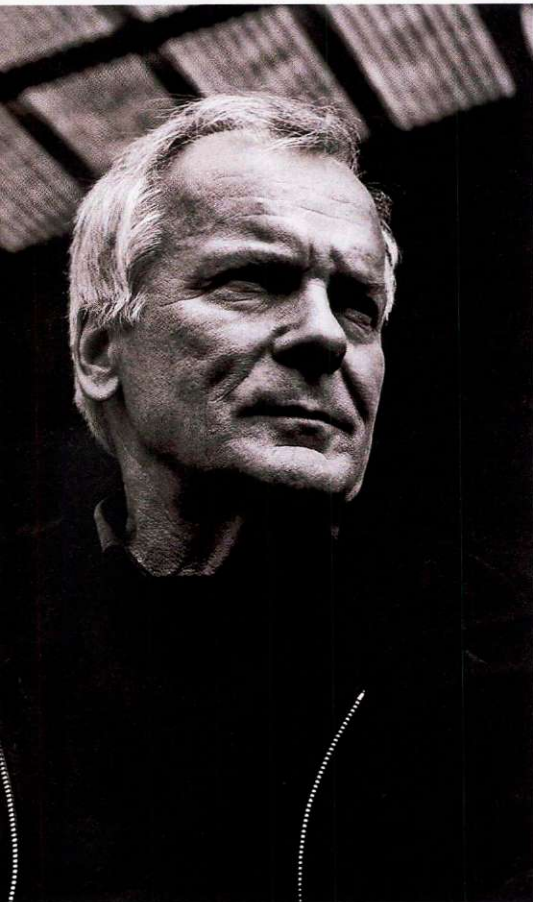

Sizifova skala (105)

Globokarjev Angel zgodovine

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

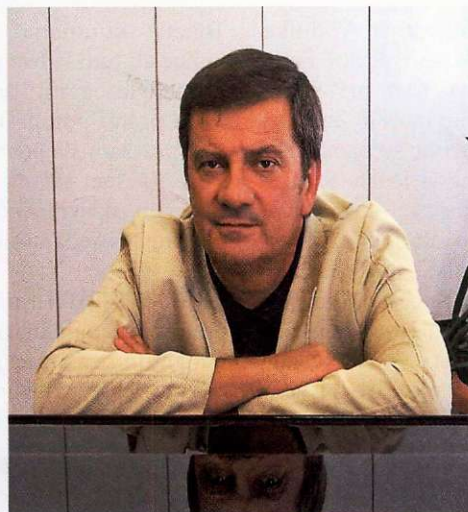
Od ponedeljka do danes so potekali Slovenski glasbeni dnevi, ki so predstavljali predvsem ustvarjalnost Vinka Globokarja, pri čemer so sodelovali tudi glasbeniki iz tujine.

Skladatelj Vinko Globokar

Orkester
Slovenske
filharmonije

Pianist
Hinko Haas

Slovenski poslušalci bodo na že tradicionalnem festivalu sodobne slovenske glasbe prvič lahko slišali eno njegovih najbolj znanih del, triptih *Angel zgodovine*. Ustvarjalnost enega vodilnih glasbenih inovatorjev Vinka Globokarja je na Slovenskih glasbenih dnevih spet zazvenela po dveh letih. Slovensko prazvedbo *Angela zgodovine*, koncerta v treh delih za dva orkestra in dva dirigenta, so pripravili orkester Slovenske filharmonije, francoski dirigent Diego Masson, dolgoletni interpret Globokarjevih del, in njegov nemški kolega Michael Wendberg, elektronsko realizacijo v živo pa bo izvajal Eksperimentalni studio iz Freiburga. Globokar je o svojem delu zapisal, da je hotel skonstruirati zvočno fresko o času, v katerem živi, zato skladba govori o razpadih demokracij, držav in s tem povezanih vojnih katastrofah. Delo ni izvedljivo v koncertni

dvorani, ker morata biti orkestra na različnih koncih prizorišča, publika pa mora sedeti nekonvencionalno, med obema orkestroma. Za podobo prizorišča koncerta in delitev orkestra so poskrbeli arhitekti, scenografijo koncerta pa so zasnovali iz recikliranih plastičnih steklenic, projekta *United Bottles* avtorjev Instant Architects.

Triptih Vinka Globokarja, ki je bil Prešernov nagajenec leta 2002, bodo izvedli za konec Slovenskih glasbenih dni, danes, 24. aprila, v Studiu Vibe filma. O podrobnostih koncerta je skladatelj govoril na okrogli mizi v Mestnem muzeju pred dvema dnevoma.

Slovenski samospev Prireditev so v ponedeljek v Slovenski filharmoniji odprli Simfonični orkester RTV Slovenija, dirigent Anton Nanut ter pianista Bojan Gorišek in Hinko Haas z deli Emerika Berana, Lojzeta

Lebiča in Janeza Matičiča. Tokov koncert je minil znamenju slovenskega samospeva, ki so ga izvajali sopranistka Katja Konvalinka, tenorist Marjan Trček, baritonist Jože Vidic in pianistka Andreja Kosmač. Samospev je bil poleg zborovskega petja najpogostejša glasbena oblika slovenskega narodnega prebujenja po letu 1848. Zgodnji slovenski ustvarjalci samospeva so bili Gašper in Kamil Maško, Jurij Flašman, Josipina Turnograjska in Miroslav Vilhar, nekaj samospevov je napisal tudi Antom Martin Slomšek, velik repertoar samospevov pa je v zapuščini romantikov Josipa Tomaževca, Alojzija in Benjamina Ipavca, Hrabroslava Volariča, Frana Gerbiča in Rista Savina. Vrhunec samospeva pri nas so dosegli skladatelji Anton Lajovic, Lucijan Marija Škerjanc in Gojmir Krek, med mlajšimi skladatelji pa se mu še najbolj posveča Žiga Stanič.

Sinfonieta Žilina V Ljubljani je na Slovenskih glasbenih dnevih nastopil še slovaški ansambel Sinfonieta Žilina, ustanovljen leta 1974, ki je imel na programu tudi deli Benjamina Ipavca in Marka Mihevca. Sinfonieta Žilina je do sedaj imel že več kot 2.300 koncertov in redno sodeluje na glasbenih festivalih, kot so Praška pomlad, Dunajski pomladanski festival in Salzburške poletne igre. Danes se v Mestnem muzeju v Ljubljani končuje tudi Mednarodni muzikološki simpozij, ki je potekal od 22. aprila, na njem pa je sodelovalo 25 domačih in tujih strokovnjakov iz desetih evropskih držav. Posvečen je bil glasbi dvajsetih let 20. stoletja. Slovenski glasbeni dnevi so pri nas ena redkejših priložnosti poslušanja predvsem slovenske glasbe, saj so bila na programu večinoma vsa glasbena dela, razen redkih izjem, slovenska. **D**

Slovenski dnevi knjige

V Ljubljani še danes in jutri potekajo 13. slovenski dnevi knjige z osrednjim prizoriščem v Parku Zvezda. Letošnji slogan je *Jezik je svet*, pod njim pa se samo v Ljubljani skriva vrsta ne samo literarnih prireditev. Slovenske dneve so praznovali tudi v Mariboru, Kopru, Velenju, Novem mestu in drugih slovenskih krajih. Toda najdaljšo tradicijo ima prireditev prav v Ljubljani, kjer so knjižne stojnice in nepredvidljivo aprilsko vreme postale že stalnica. Letošnje geslo Jezik je svet slavi svetost jezika kot takega, poudarja pomen nacionalnega jezika in predvsem svetost jezika pri otroku. Dopolnanski program v Zvezdi poteka povsem v znamenju najmlajših: od predstavitve otroških knjig, branja pravljic do glasbenih nastopov. Ljubljanski 13. slovenski dnevi knjige bodo potekali tudi v Društvu slovenskih pisateljev (DSP), kjer so prostor namenili okroglim mizam: Svetost besede

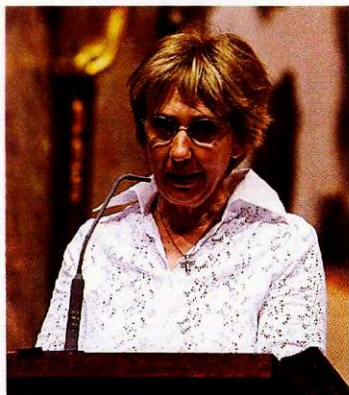
Dnevi knjige v Parku Zvezda

pri otroku, Radio – največji izvoznik slovenske besedne umetnosti, Kritika kot stik s svetom in s svetostjo jezika, Prevodni stiki z jeziki Bližnjega vzhoda, Jeziki na odrih sveta in Svoboda umetniškega izražanja. DSP gosti tudi številna literarna branja; posebni gostje so letos iz Srbije: Vule Žurić, Laslo Blašković, Dejan Čančarević in Jasmina Topić. Dneve slovenske knjige bogatijo tudi večerni koncerti in brezplačna izmenjava knjig. L. H.

Simpozij o slovenščini

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je ob letošnji 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja pripravil tridnevno mednarodno znanstveno srečanje o slovenskem knjižnem jeziku slovenskih protestantskih piscev, zlasti Trubarjevega. Namen simpozija je bil znova opozoriti na začetke slovenskega jezika, na njegovo zgodovinsko pojavenost in skrb za njegovo prihodnost, ki ni samoumevna. Kot je še pojasnila

voditeljica simpozija dr. Majda Merše, so bili drugi nameni simpozija še strniti, ovrednotiti in dopolniti ugotovitve o slovenskem knjižnem jeziku 16. stoletja, ki so se nakopičile v zadnjih 50 letih. Vabilu na simpozij se je odzvalo 35 referentov, 26 domačih in devet tujih, ki prihajajo iz sedmih držav: Nemčije, Hrvaške, Italije, Avstrije, Srbije, Rusije in Belorusije. Jezikoslovcem so se pridružili tudi strokovnjaki z drugih področij, ki se raziskovalno ukvarjajo s slovensko reformacijo. Prispevki, ki jih je bilo slišati v treh dneh v Prešernovi dvorani SAZU, segajo od prikaza najpomembnejših vlog slovenskega knjižnega jezika v 16. stoletju, to je narodotvorne vloge in vloge posredovalca božje besede, prikaza razmerja med narečjem in knjižnim jezikom, predstavitve teorij o temeljih slovenskega knjižnega jezika, do osrednjih jezikoslovnih tem. Večina prispevkov je s področja oblikoslovlja in besedoslovlja. L. H.

Dr. Majda Merše, voditeljica simpozija

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 24. 4. 2008

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: L. Prenner: Kdo je umoril Anico L.?

20.00 Špas teater Mengeš: Andrej Rozman Roza: Najemnina ali We Are The Nation On The Best Location

20.00 Ljubljanski grad: Zavod Sensorium: Mesto vzdihljajev – gledališko-glasbena predstava

20.00 Stara pošta: Henrich von Kleist / Silvan Omerzu: Kleist

20.00 SNG Drama: Mare Bulc: Slovenec Slovenca gori postavi

PETEK, 25. 4. 2008

19.30 Gospodarsko razstavišče: Sergej S. Prokofjev: Romeo in Julija – balet

20.00 SNG Drama: Mare Bulc: Slovenec Slovenca gori postavi

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: L. Prenner: Kdo je umoril Anico L.?

20.00 Ljubljanski grad: Zavod Sensorium: Mesto vzdihljajev – gledališko-glasbena predstava

SOBOTA, 26. 4. 2008

19.30 SNG Drama: Andrej Hieng: Osvajalec

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: L. Prenner: Kdo je umoril Anico L.?

20.00 Gospodarsko razstavišče: Gala koncert baletnih zvezd. V sodelovanju z Italijanskim inštitutom za kulturo.

NEDELJA, 27. 4. 2008

20.00 Križanke: Katie Melua (Velika Britanija) – pop, bluz, džez. Britanska pevka gruzijskega rodu Katie Melua je ena najuspešnejših popglasbenic zadnjih let. Njena glasba je svojevrstna mešanica popa, bluz, folka in džeza.

PONEDELJEK, 28. 4. 2008

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

19.30 MGL: Anton Pavlovič Čehov: Tri sestre

TOREK, 29. 4. 2008

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza: Art

19.30 SNG Drama: Tennessee Williams: Orfej se spušča

19.30 MGL: Anton Pavlovič Čehov: Tri sestre

20.30 Cankarjev dom: Boots Brown (Švedska) – džez

SREDA, 30. 4. 2008

19.30 SNG Drama: J.-Baptiste Molière: Tartuffe

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

19.30 SNG Drama: Andrej Hieng: Osvajalec

20.00 Plesni teater Ljubljana: Vania Rocvisco, Leja Jurišič, Teja Reba: Dancelab: Improvizacija kot odrska forma – plesna delavnica

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Pozabi Saro

Monika Maljevič

Producenti komedij 40-letni devičnik in Napumpana predstavljajo zgodbo o neuspešnem glasbeniku Petru, ki ga povsem nepričakovano zapusti postavno dekle Sara.

Peter Bretter, glasbenik, ki je bil skoraj šest let srečen s svojim dekletom, televizijsko zvezdnico Saro Marshall, ji držal torbico in se umikal iz kadra, ko so jo obletavali fotografi, jo spremljal na rdeči preprogi in za njeno televizijsko serijo pisal glasbo, iznenada izve, da je zveze konec. Sara ga pusti. Brez opozorila. Peter niti slutil ni, da je kaj narobe. Da je šok še večji, mu Sara pove, da ima drugega. Pretreseni Peter jo poskuša preboleti z množico aferic za eno noč, ki pa se vse porazno končajo. Skrušen je, v službi zgublja živce in nazadnje sklene, da je edini način, kako priti k sebi, prijeten dopust daleč od vsega, kar ga spominja na Saro.

Zato odpotuje na havajski otok Oahu, kjer pa ga namesto sprostivne čaka najhujša mōra. Tam namreč naleti na Saro in njenega novega fanta, odštekane britanskega rokerja Aldousa Snowa. Ne le da sta na istem otoku, celo v istem hotelu sta nastanjena. Iz nekakšne mazohistične trme in želje, da ne bi bilo videti, da beži pred nekdanjim dekletom, Peter ostane v hotelu. Ne preostane mu drugega, kot da žalost utaplja v koktajlih in se malce spogleduje s prelepo uslužbenko hotela Rachel.

Vsi smo se zmožni neskončno zaljubiti. In zato smo vsi ranljivi. Toda tudi sredi najhujše ljubezenske bolečine se skriva komedija. Segel je že pred leti omenjal, da ga zanima pisanje scenarija in igra v komediji o brezupnem romantiku, ki se popolnoma zlomi, ko ga dekle zapusti. Lotil se je pisanja in osnutek, ki je nastal, je bil dolg 2.000 strani. Za dobrih osem filmov. Zato ga je moral skrajšati na 120 strani.

Seglov prvenec je osupnil vse, celo tiste, ki so vedeli, da je kot

Forgetting Sarah Marshall

Režija: Nicholas Stoller

Žanr: romantična komedija

Scenarij: Jason Segel

Igrajo: Jason Segel, Kristen Bell, Mila Kunis, Russell Brand, Bill Hader, Johan Hill, Paul Rudd, Kristen Wiig, Carla Gallo

Premiera: 24. 4. 2008

Distribucija: Karantanija Cinemas

igralec odličen. Tudi producentka Shauna Robertson je bila navdušena. Sicer pa pravi, da je svojemu poslovnemu partnerju Apatowu rekla: »Če najdeš film, pri katerem bom lahko ves čas snemanja v natikačih, sem takoj za.« In on je odvrnil: »Spakiraj, gremo na Havaje.« Nicholas Stoller je ravno tedaj iskal scenarij, pri katerem bi se lahko poskusil tudi kot režiser, in ko je v roke dobil Pozabi Saro, je bil navdušen, da so se spomnili nanj.

Tako ... Imeli so najpomembnejše: scenarij, producente, režiserja in glavnega igralca. Zdaj je bilo treba samo še poiskati družino, ki jim bo pomagala zganjati cirkus na tropskem otoku. Na pomoč so poklicali nekdanjo najstniško detektivko, hipijevko iz 70. let, šokantnega Britanca

in četico že preizkušenih Apatowovih igralcev.

Sicer so opravili kar nekaj avdicij, toda med vsemi dekletmi, ki so se pojavila, sta najbolj izstopali Kristen Bell in Mila Kunis. Zato ni bilo nikakršno presenečenje, da sta dobili vloži. Največje odkritje za ameriško ekipo pa je bil njim do tedaj neznan britanski igralec Russell Brand. Ko se je pojavil, niso vedeli, kaj naj si mislijo o njem. Prišel je v svoji običajni opravi – črnih usnjenih hlačah, prepasanih z več pasovi, dolgih las in s črnim črtalom za oči. Ker niso vedeli, kaj naj pričakujejo, so mu dali en sam napotek – naj bo s scenarijem sproščen. In ko je odprl usta, so se vsi strinjali, da česa bolj smešnega že zelo dolgo niso slišali. Morda nikoli. Preprosto moral je biti v filmu. **D**

ZAVEZANI TRADICIJI

Vi zaupate zavarovalnicam. Zavarovalnice zaupajo nam. **Pozavarovalnici Sava.** Zavarujemo zavarovanja, ki jih vi sklepate z zavarovalnicami.

Pozavarovalnica Sava smo stabilna mednarodna finančna skupina. Naše poslovanje sega prek meja Evrope.

Našo skupino sestavljajo tudi zavarovalnice, katerim zaupate vi in drugi; Zavarovalnica Tilia, zavarovalnice v Srbiji, Črni gori, na Kosovu in v Makedoniji. Pomemben delež imamo v Zavarovalnici Maribor in pokojninski družbi Moja naložba.

Zavezanost tradiciji je naša filozofija in vodilo, ki ga uresničujemo od začetka samostojnega delovanja leta 1977.

Potrditev naše zaveze so rast skupine, širitev poslovanja na nove trge, rast premij (leta 2007 je skupina ustvarila dobrih 188 milijonov evrov) in dobička (leta 2007 več kot 20 milijonov evrov). Zaveza tradiciji ustvarja vrednost.

Dolgoročna in stabilna. Takšna je panoga, v kateri poslujemo. In takšni smo mi. Pozavarovalnica Sava. Zavezani tradiciji.

Zanesljiva, a prav nič všečna

Tekst in foto: Pavel Furlan

Opel astra sedan 1,6 16V cosmo

podaljšani astri so inženirji izbrali za osnovo podvozje astre karavan, ki je z 2703 milimetri dalje slabih 10 centimetrov od kombilimuzinske različice. Če ostaja nos do vključno strešne silhete nad prednjimi vrati te astre enak kot pri vseh drugih različicah, se lok nad zadnjimi vrati spusti proti zadku precej položneje in bolj na dolgo. Zato so lahko zadnja vrata zelo dolga in z gornjim robom globoko zajedena v C-stebriček. Odlična stvar za vstopanje potnikov na zadnje sedeže. Klasični prtljažni pokrov je oblikovan v slogu celotne oblike. Na sredi koničasto preguban, kratek in nič kaj elegantno zaključen navzdol. Zdi se, kot da mu nekaj manjka. Majhni luči na zadku sta potisnjeni na stran, oblikovno premajhen odbijač pa preveč nav-

Da bi prodajno polico do konca napolnili, so Oplovi snovalci avtomobilov v segmentu nižjega srednjega razreda, kjer je pri njih doma astra, izdelali še zadnji manjkajoči voz. Tako kot pri obeh prejšnjih generacijah. Opel astra sedan. S štirimi vrati, klasično limuzinskim zadkom in najkonservativnejšo obliko izmed vseh različic.

Ta astra pri nas zagotovo ne bo prodajna uspešnica. Takšni avtomobili so namenjeni vzhodnejšim trgom evropskih in neevropskih držav. Zato tudi takšna oblika. Pri limuzinsko

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	OPEL ASTRA SEDAN 1,6 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1598
moč v kW (KM) pri vrt./min	85 (115) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	155 pri 4000
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4587 x 1753 x 1447
medosna razdalja v mm	2703
prtljažnik v litrih	490/870
masa praznega vozila v kg	1306
največja hitrost v km/h	191
pospešek 0-100 km/h v s	11,7
poraba (po normah EU) v l/100 km	6,5/5,2/8,7
poraba na testu v l/100 km	8,8
cena vozila v EUR	16.650

zgor. Našemu trgu nesimpatično, na vzhodu pa moderno. Težava je tudi nepreglednost nazaj.

Notranjost ostaja enaka Tudi notranjost ostaja pri tej astri povsem identična drugim. Enaka opremljenost torej, ki zajema klimatsko napravo, radio s predvajalnikom mp3, nerodno pregleden potovalni računalnik, delno oblaženje z usnjem, šestdelno garnituro zračnih blazin, večfunkcijski volan in vso serijsko obvezno varnostno opremo z izjemo opozarjanja na ne pripet pas. Tu je ni, niti alarma niti lučke. Notranjost te limuzinske

tudi z dolgotrajnim tiščanjem gumba za odklepanje vrat na ključu. Nepripravno.

Sredina ponudbe je motor

Motorna tehnika, ki skrbi za pogon testne astre, je tokrat bencinska. Atmosferski bencinski agregat klasične konstrukcije pod oznako Ecotec je po papirnatih zmogljivostih zadovoljiv, a se v realnosti iz 1,6 litra razvitih 85 kilovatov (115 KM) pri 6000 vrt./min in 155 Nm pri 4000 vrt./min navora izkaže, da je v svojih zmožnostih le povprečen. Pospeševanja so dolga, sploh pri obremenitvah. Radoživost motorja je umerjena na uglajene voznje, zato vrtenje v najvišje vrtljaje ni učinkovito. Tako se zdi petstopenjski menjalnik v vseh prestavah predolg. A se pri tem pogonu pokaže kvaliteta druge. Poraba. Pri normalni vožnji je poraba tako nizka, da bi astro s tem motorjem zlahka zamenjali za dizelsko. Dolgoročno povprečje ne doseže porabe niti 7 l/100km, pri živahnosti testnih poti pa je poraba dobrih 8,5 litra v mejah prijetne normale. Dobro uglajeno podvozje daje že pri drugih modelih odlične vozne rezultate, kar se tiče lege na cesti, udobja in stabilnosti, tako da je zanesljivost tudi pri sedanu za volanom prepričljiva.

Ali bo Oplu uspelo prepričati katerega izmed kupcev glede takšne astre, je težko predvideti vnaprej. Dejstvo, da je policja z astrami znova lepo založena in zložena, daje upanje. Tu in drugod po svetu, zato je načrtno pospeševanje prodaje v globalu zelo pomembno. **D**

Novici

VOLKSWAGEN CADDY MAXI Letos v Sloveniji raste segment vseh znamk z gospodarskimi vozili, kar še vedno odraža spodbudno gospodarsko rast. Med velikimi mestnimi dostavniki se je pri nas uspešnima modeloma renault

kangoo in citroën berlingo sedaj pridružil še novi volkswagen caddy maxi v treh različicah. Čeprav pri Volkswagnu v Sloveniji kar 60 odstotkov prodaje predstavlja transporter, imajo z novim caddyjem drzne načrte, saj bi jih radi do konca leta prodali 150. Maxi ima za 319 mm povečano medosje, previs čez zadnji kolesi je 151 mm daljši, za 70 kilogramov je zrasla nosilnost (največja 800 kg), 50 mm več je za noge prostora na klopi za voznikom in 1 m³ sedaj znaša prostor za prtljago, če so v vozilu tri vrste sedežev. V številkah gre torej za opazno večji kombi, novosti pa se skrivajo tudi pod motornimi pokrovi, saj si lahko sedaj omislite še motor 2,0 TDI s 103 kW (140 KM), ki ima ročni menjalnik s šestimi prestavami, pri 1,9-litrskem pa po novem tudi samodejni menjalnik DSG. Tretja možnost je bencinski motor z 1,6 litra delovne prostornine in 75 kW. Cene se začnejo pri 15.748, za modele s turbodizelskim motorjem pa pri 17.580 evrih.

JAGUAR XF Na domače ceste je pripeljala nova mačka, jaguar XF, ki pomeni za znamko pravi prepoved. Vsaj pri iskanju kupcev, ki bodo po pričakovanjih večinoma novi. Razlogov je več: v prvi vrsti oblika, ki se odmika

od tradicionalnih potez in hoče biti predvsem moderna ter podobna novodobnim kupejem; potem je tu notranost, ki je z izbiro materialov sicer ostala med prestižnimi znamkami, a je podoba spet zmes futurističnega in uporabnega; ne nazadnje pa še tehnika, ki glede motorjev prav tako temelji na predhodnikih, glede voznih lastnosti pa je blizu športnim avtomobilom. Kupci se lahko odločijo za en turbodizelski motor z 2,7 litra delovne prostornine, ki pri nas z osnovno različico opreme stane 52.812 evrov, ali med tremi bencinskimi s 3,0 ali 4,2 litra, kjer je slednjemu lahko dodan še kompresor za doseganje kar 306 kW, cena tega modela pa je ob izredno bogati opremljenosti postavljena na 88.330 evrov.

Ne izgubljam se več!

nüvi® 750T/760/770 GPS cestni navigatorji omogočajo brezskrbno vožnjo

* prednaložena podrobna cestna karta City Navigator® NT Europe, vključuje SLOVENIJO (model 770 ima dodatno še kartografijo Severne Amerike)

GARMIN
Arrive happy™

NAVTEQ

www.garmin.si

Gremo na kavo?

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Skodelica dišeče, pozivljajoče pijače ima na naše telo številne učinke. Raziskave kažejo, da v veliki meri deluje v naše dobro. Vseeno pa se priporoča zmerno pitje kave.

Za skodelico kave je cela filozofija in vrsta raziskav. Kava je tradicionalno poživilo in njeno pitje je za mnoge pravi obred. Redni pivci stežka začnejo dan brez skodelice črne kave, kave z mlekom ali s smetano, lahko pa tudi kakšne druge različice napitka, za katerega verjamejo, da jim pomaga pri prebujanju. Po legendi, ki jo je prvi zapisal Faustus Banesius Naironus, naj bi bilo odkritje poživilnih učinkov kave naključno. Neki pastir, ki je pasel kamele ali po drugih virih koze, naj bi se v kraljestvu Jemen potožil tamkajšnjim menihom, da njegove črede večkrat prebedijo

noč, hkrati pa čudno poskakujejo in poplesujejo. Menihi so bili prepričani, da je čudno obnašanje povezano z nečim, kar so živali pojedle, zato so neke noči odšli s pastirjem za čredo.

Kava uspeva le v toplem, vlažnem in deževnem tropskem podnebnju.

Tam so našli grmičje z rdečimi plodovi, ki so jih jedle živali. Eden od menihov je plodove prevrel in pil prekuhano pijačo. Ugotovil je, da ga je tekočina obdržala budnega vso noč. Od takrat dalje so menihi pijačo pili vsako noč pred molitvijo. Tako naj bi se kava razširila po vsem kraljestvu, kasneje pa še zunaj njega.

Kava je z vidika zdravilnih učinkovin zelo kontradiktorna. Še pred dvajsetimi leti je prevladovalo prepričanje, da je slaba za zdravje. Od takrat dalje pa je bilo objavljenih več kot 19.000 študij, ki so pokazale, da ima na zdravje veliko več pozitivnih učinkov kot negativnih. Študije kažejo, da je zmerno pitje kave pozitivno za organizem.

Dobra za ... Najbolj znano je, da kava stimulira organizem. Poveča koncentracijo, kognitivne procese, pospešuje obdelavo informacij v možganih, zmanjšuje glavobole in izboljšuje razpoloženje. Zadnje raziskave pa kažejo, da so poleg kofeina za te vplive zaslužne tudi druge kemične spojine, katerih sestava še ni znana, ki dvigujejo adrenalin in kortizon. Za kofein je potrjeno, da povečuje sposobnost pomnjenja, ker se veže na možganske receptorje in blokira pomirjujoče delovanje nevrottransmitra adeno-zina. Količina adeno-zina raste čez dan, večja pa je pri starejših. Kofein pomaga tudi športnikom pri vzdržljivosti.

Raziskovalci z Univerze Severna Dakota so v strokovnem časopisu *Journal of Neuroinflammation* zapisali, da redno pitje kave onemogoča bolezni, ki jih povzroča holesterol, in zmanjša možnosti za demenco. Dodajajo tudi, da so že prejšnje študije dokazale, da kava zmanjša možnost za alzheimerjevo bolezen. Ugotovili so, da pozitivni učinek prinese ena skodelica kave na dan. Nove raziskave na živalih po pokazale, da vnos kofeina zvišuje stopnjo neprepustnosti vitalnega filtra med možgani in glavnim dotokom krvi. Tako dodatno varuje osrednji živčni sistem pred potencialno nevarnimi kemičnimi snovmi iz krvi. Znano je, da visoka raven holesterola v krvi večja prepustnost tega filtra in tako povečuje možnosti za boleznijo možganov.

S francoskega nacionalnega inštituta za medicinske raziskave pa so sporočili, da več kot tri skodelice kave dnevno ženskam pomagajo, da jim ne peša spomin. Raziskovalci so preučili 7.000 moških in žensk v treh večjih francoskih mestih. Preučili so njihovo zdrav-

Zmerno pitje kave ne škodi organizmu.

Radio Krka
106.6 MHz

Na kratko

PODNEBNE SPREMEMBE IN UČINKOVITA RABA ENERGIJE

Slovenska poslanka v evropskem parlamentu Romana Jordan Cizelj se je z uvodnim nastopom udeležila okrogle mize Podnebne spremembe in učinkovita raba energije, ki jo je prejšnji ponedeljek v Hočah pri Mariboru organiziral Izvršilni odbor Ženskega odbora SDS Podravje. O podnebnju in energiji sta govorila tudi dr. Vlasta Krmelj, direktorica energetske agencije za Podravje, in dr. Jože Koprivnikar, svetovalec v Javni agenciji RS za energijo. Romana Jordan Cizelj je predstavila ključne dokumente o podnebnih spremembah in podnebno-energetskem svežnju predlogov zakonodaje, ki ga je evropska komisija sprejela 23. januarja 2008. Govorila je o ciljih, koristih in obveznostih iz naslova energetsko-podnebnega svežnja, ki se nanašajo na povečanje deleža obnovljivih virov energije in zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. Pri tem se je osredinila na to, kaj pomeni doseganje evropskih ciljev za Slovenijo in kaj prinaša sprejeti dokument Sloveniji, saj so posamezni cilji opredeljeni za vsako državo posebej, to je glede na opredeljene kriterije in glede na gospodarsko razvitost ter stanje in potencial posamezne države. Dr. Krmeljeva je predstavila pomen učinkovite rabe energije v

Evropska poslanka Romana Jordan Cizelj

gospodinjstvih in opozorila na prihranke, ki jih lahko prinese sprememba navad pri porabnikih. Osredinila se je na posamezne vrste največjih porabnikov električne energije v gospodinjstvih. Dr. Koprivnikar pa je govoril o razvoju in široki paleti možnosti na področju obnovljivih virov, izpostavil je pogostost njihove uporabe v Sloveniji ter trende in smeri razvoja v tujini. Okrogla miza je pokazala, da obstaja zanimanje za te teme in da je ozaveščanje javnosti korak naprej k spreminjanju navad in doseganju skupnih ciljev.

VISOKO PRIVITI DEPOZITI

Fiksna obrestna mera
5,25 %
za vezavo nad 2 do 3 leta.

Fiksna obrestna mera
5,05 %
za vezavo nad 1 do 2 leti.

Najmanjši znesek vezave
1.000 EUR

Ugodno financiranje,
če potrebujete denar
pred iztekom vezave.

BREZPLAČNA STEVILKA
080 17 50
www.nkbm.si

Nova KBM d.d.
Ulica Vita Kraigherja 4, 2505 Maribor, april 2008

je, mentalne sposobnosti in jih podrobno vprašali o prehranjevalnih navadah, pitju, prijateljskih in njihovih aktivnostih na splošno. S pomočjo teh informacij so lahko ugotavljali vpliv, ki ga ima kofein na njihovo življenje. Tudi zobem koristi aromatični napitek; kava (tudi brezkofeinska) namreč vsebuje tanin, ki preprečuje nastajanje bakterijskih zobnih oblog in posledično zobne gnilobe ter lukenj. Vendar strokovnjaki svetujejo, da je tako 'čiščenje' zob učinkovitejše, če se odpoveste sladkorju v kavi.

Pitje kave je za mnoge pravi obred.

Kava iz živalskih iztrebkov

Ta kava – imenuje caffe raro – je verjetno najdražja kava na svetu. Za skodelico kave, narejene iz živalskih iztrebkov, je namreč treba odšteti 50 funtov oziroma nekaj manj kot 75 evrov. Kava je izdelana iz dveh redkih vrst zrn, ki so v azijskih sadežih. Z njimi se hranijo azijske živali, podobne mačkam, njihove iztrebke pa nato prodajo po skoraj 500 evrov za kilogram. Te azijske mačke

so znane po tem, da izbirajo in jedo le najboljše sadeže. Encimi v prebavilih teh živali porabijo le meso sadežev, zrna pa izločijo. Plantažni delavci nato zrna naberejo, z njih sperejo živalsko blato in jih popražijo. Vendar na leto tako pridobijo le 200 kilogramov kave.

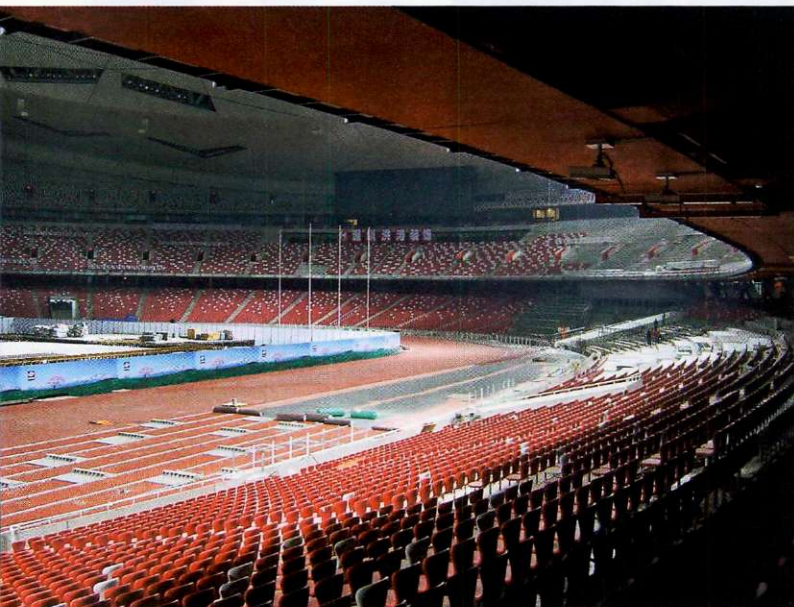
Minusi Kljub vsem dobrim lastnostim te črne pijače pa še vedno obstaja nekaj dejstev,

ki lahko negativno vplivajo na naše telo. Eden teh je, da kavni napitki motijo absorpcijo železa iz črevesa in pretirano pitje kave lahko povzroči slabokrvnost. Preveč kave tudi slabi kosti in povzroča njihovo mehčanje (osteoporozo). Ko užijemo kofein, je obnova kalcija v ledvicah namreč za tri ure motena; ledvice takrat več kalcija izločajo z urinom. Ker pa organizem poskuša ves čas ohranjati enako količino kalcija v krvi, jemlje to mineralno snov iz kosti, kjer so glavne zaloge kalcija v telesu. Znanstveno so tudi potrdili, da kava zvišuje krvni tlak. Korejski raziskovalci so preučili 11 študij, v katere je bilo vključenih 522 udeležencev. Zaradi povišanega krvnega tlaka obstaja večja nevarnost za bolezni srca in ožilja oziroma kap. Med tistimi, ki so na dan popili po tri skodelice kave in več, je bila kap dvakrat pogostejša kot pri tistih, ki kave niso pili. Pri kavi torej velja tako kot pri vsem drugem – zmernost! **D**

Olimpijske igre nekoč in danes

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Olimpijske igre imajo dolgo zgodovino. Do letošnjih poletnih v Pekingu manjka le še dobrih sto dni, zato je prav, da pregledamo zgodovino in pomen te prireditve.

Ptičje gnezdo – veličastna športna dvorana v Pekingu

Olimpijske igre so nekaj, kar naj bi pomenilo, da bi v času njihovega trajanja ne bilo vojn, ampak bi vladalo premirje in bi ves svet spremljal le šport. Toda to že dolgo ne drži več. Veliko ljudi protestira proti temu, da bi letos olimpijske igre (OI) sploh bile.

Antične olimpijske igre Dokument o začetkih antičnih OI se ni ohranil, obstajajo pa številne legende o njihovem začetku. Po eni od njih naj bi bile prve igre povezane z antičnim grškim pojmom »ekeicheiria« ali olimpijskim premirjem. Prve znane igre so potekale v Olimpiji leta 776 pr. n. št., vendar pa so jih s precejšnjo gotovostjo prirejali tudi pred tem. Igre so bile krajevnega značaja, edina disciplina, v kateri so se tekmovalci pomerili, pa je bil tek na stadionu.

Pozneje so igre počasi prerasle v vsegrški dogodek. Največji

razcvet so doživele v 6. in 5. stoletju pr. n. št. Olimpijada je bila verskega pomena, pri čemer so se atletska tekmovanja prepletala z žrtvovanji in obredi v čast Zeusa, čigar mogočni kip je stal v olimpijskem svetišču, in Pelopsa, božanskega junaka in mitičnega kralja Olimpije, slavnega po svoji legendarni dirki z bojnimi vozovi, v čigar čast so igre prirejali. Število športnih disciplin je naraslo na dvajset, slavje pa se je raztegnilo na več dni, medtem

Pierre de Coubertin, pobudnik OI moderne dobe

ko so bili zmagovalci deležni zelo velikih časti. Igre so prirejali vsaka štiri leta, obdobje med njimi pa je bilo znano kot »olimpijada«. Olimpijade so bile tako eden od načinov štetja časa.

Z rimsko nadvlado v Grčiji so igre sčasoma izgubile svoj pomen. Ko je krščanstvo postalo uradna vera v Rimskem cesarstvu, so na OI začeli gledati kot na »poganski« obred, ki je ogrožal prevlado krščanstva, zato jih je leta 393 rimski cesar Teodozij prepovedal. S tem je tudi končal tisoletje antičnih olimpijskih iger.

Igre moderne dobe Z odlokom cesarja Teodozija leta 393 pa OI niso dokončno zamrle. Že v 17. stoletju je v Angliji potekal športni festival, imenovan po OI. V stoletjih, ki so sledila, je bilo v Franciji in Grčiji organiziranih še več podobnih dogodkov, vsem pa je bilo skupno, da so bili krajevnega, ne pa mednarodnega značaja. Zanimanje za oživitve OI je naraslo, ko so nemški arheologi sredi 19. stoletja odkrili ruševine antične Olimpije.

Nekako v istem času je francoski baron Pierre de Coubertin razmišljal o vzrokih za francoski poraz v francosko-pruski vojni (1870–1871) in prišel do sklepa, da je treba izboljšati telesno pri-

pravljeno francoskih vojakov. De Coubertin si je igre zamislil kot način zблиževanja narodov, na katerem bi se mladeniči in mladenke pomerili v športnih disciplinah, namesto da se spopadajo v vojni. Oživitev OI je po njegovo izpolnjevala oba cilja.

Na kongresu, organiziranem med 16. in 23. junijem 1894 na pariški Sorboni, je svoje zamisli predstavil mednarodni javnosti. Zadnji dan kongresa je bilo sklenjeno, da se prve OI moderne dobe organizirajo leta 1896 v Atenah, v domovini antičnih olimpijskih iger. Ustanovili so tudi Mednarodni olimpijski komite, na čelo katerega je bil izvoljen Grk Demetrius Vikelas, in mu poverili organizacijo iger.

Prve OI moderne dobe so doživele uspeh. Čeprav je tekmovalo vsega 250 tekmovalcev, je bil to tedaj vendarle največji mednarodni športni dogodek vseh časov. Grška javnost in oblast sta bili navdušeni in sta predlagali, da bi igre organizirali v Atenah vsaka štiri leta, medtem ko se je Mednarodni olimpijski komite odločil drugače – vsake naslednje OI je podelil drugi državi.

Beijing 2008

Olimpijski simboli Olimpijski ogenj je poleg olimpijskih krogov, ki simbolizirajo pet celin, glavni simbol OI. Simbolizira ogenj, ki ga je Prometej ukradel bogovom. Njegove korenine torej segajo v antično Grčijo, kjer so med OI stalno skrbeli, da ni ugasnil. Ogenj po odloku cesarja Teodozija, ki smo ga omenili prej, nato za nekaj časa zamre, ideja o njem pa znova oživi leta 1928 na OI v Amsterdamu. Od OI v Berlinu 1936 pa se uveljavi potovanje olimpijskega ognja po vsem planetu od Aten do prizorišča OI, kjer na dan odprtja iger na osrednjem stadionu organizatorji že-

Ogenj prižgejo s sončnimi žarki.

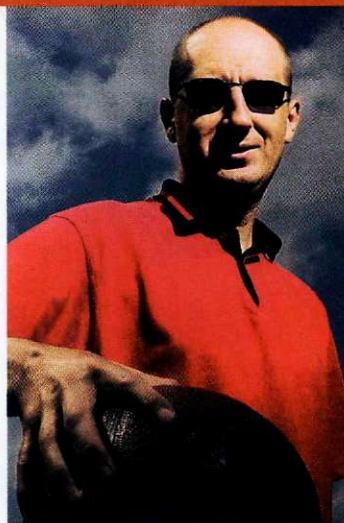
lijo vsakokrat bolj spektakularno prižgati olimpijski ogenj, ki tako nepretrgano gori do zaprtja iger.

Leta 1913 pa je Pierre de Coubertin ustvaril še drugi olimpijski simbol – olimpijsko zastavo, temeljno moč olimpijskega gibanja, med seboj povezane olimpijske kroge, ki predstavljajo zvezo petih celin in srečanje športnikov vsega sveta na olimpijskih igrah. Povezanost pomeni sožitje, medsebojno spoštovanje in prijateljstvo narodov petih celin na Zemlji. Barve petih krogov na beli podlagi, ki simbolizira mir, so točno določene in pomenijo v zgornji vrsti (z leve proti desni): modra Evropa, črna Afrika, rde-

in Tibetancev, saj o tem dnevno poročajo mediji. Tibetanci in njihovi podporniki po svetu so vse skupaj izkoristili za napad na kitajske oblasti in na problematiko Tibeta opozarjajo s protesti, ki spremljajo enega od simbolov OI – olimpijski ogenj.

Do letošnjih iger v Pekingu se še ni zgodilo toliko (vsaj pet do danes) namernih poskusov ugašanja olimpijskega ognja (1972 ga je začasno ugasnila nevihta, leta 2004 pa vetrovno vreme). Med drugim so protestniki v Franciji prisilili varnostnike, da so ogenj sami začasno ugasnili, kar kaže, da se nekateri ne strinjajo s politiko Kitajske do Tibeta, ki je v zadnjih letih za nekatere presešla moralne meje. Olimpijski ogenj, ki so ga prižgali v Grčiji, je seveda shranjen na varnem prav za take primere, in ga znova prižgejo, vendar na tak način protestniki dosežejo svoj cilj, saj se ta slika potem več dni zapored prikazuje po vsem svetu.

Nekateri visoki funkcionarji, nekdanji vrhunski športniki in celo predsedniki držav so že namignili, da bi lahko bojkotirali odprtje OI in s tem pokazali svojo nestrinjanje s politiko Kitajske do Tibeta, nagovarjajo pa tudi k bojkotu celotnih OI. Jasno pa je, da to tega ne bo prišlo, saj je finančni vložek prevelik; med drugim ima Kitajska hitro rastoče gospodarstvo, od katerega so zahodne države čedalje bolj odvisne. Po drugi strani pa je zaradi športnikov prav, da igre so in da na njih prevlada športni duh, predvsem pa da potekajo v resničnem »olimpijskem miru«. **D**

Vpoklic

Esad Babačić

Izjava Cristiana RONALDA, da želi z Barco opraviti že v prvi tekmi na Camp Nou, je izzvala različne reakcije.

Tisti, ki vidijo v letečem Portugalcu najboljšega igralca tega trenutka na svetu, so se z njim v popolnosti strinjali. Po vsem, kar je Manchester United pokazal v tej sezoni, se jim je zdel takšen optimizem povsem na mestu. Tisti, ki niso tako navdušeni nad samovšečnim napadalcem, so si njegove besede razlagali drugače. Takoj so ga napadli, češ da je nepopravljivi narcis, ki vidi le do svojih zbriljiranih las. Morda res, toda fant ima za takšen optimizem več kot realno podlago, ki jo je postavil skupaj s svojimi soigralci. Morda je malce nerodno le to, da se je šopiril pred Barcelono, in to pred tekmo na njenem širokem in prožnem travniku. Tam pa se igra precej drugačen nogomet kot na drugih površinah. Ronaldo resnično ne potrebuje skromnosti in jo velikodušno prepušča slabšim od sebe. Škoda le, da je pozabil, kako konservativni in vraževerni so privrženci nogometne igre. Prav nič čudnega ni, če je več tistih, ki so ga obtožili nadutosti, kot pa onih, ki so njegovo izjavo sprejeli z olajšanjem, češ da imajo dovolj zapetih zvezdnikov z diplomatskim potnim listom v torbi. Ronaldo je očitno bolj naklonjen Maradoni kot Peleju, ki je naredil največ za dobro vzgojo mladih nogometašev. Vsak posameznik naj pazi, kaj počne in govori, ker je vrhunski športnik in kot takšen zgled množicam mladih po vsem svetu. Kaj bi bilo, če bi bili vsi igralci uglašeni in previdni pri dajanju izjav? Verjetno bi bilo vse skupaj precej dolgočasno. Ronaldo je ta čas tako dober, da tega nekateri ne morejo prebaviti. Osebnostno menim, da so poredni fantje vedno dobrodošli, zato nimam proti takšnim izpadom, če jim sploh lahko tako rečemo, popolnoma nič. Moti me le to, da tako hitro pozabljamo preprosto dejstvo, da je najboljši igralec na svetu vendarle Lionel Messi in ne Ronaldo. Mi je prav žal, če mislite drugače, toda »mali zeleni« je povedal vse, ko ga je določil za svojega naslednika. In to ne zato, ker je Argentinec tako kot sam, temveč zaradi izjemne igre, ki pogosto meji na genialnost. Ronaldo je morda eksplozivnejši in predvsem hitrejši, toda še zdaleč ni tako navdahnjen in koristen kot mali Messi. In za konec še eno hokejsko vprašanje: Kako lahko selektor izbrane vrste pozabi vpoklicati najboljšega vojaka v državi? Toliko o Ivu Janu. Vi pa se sprašujte za mano.

Kakšna usoda čaka baklo na poti?

ča Ameriko (in spodaj od leve proti desni), rumena Azijo in zelena Avstralijo z Oceanijo.

Peking 2008 – da ali ne? Kitajci so upali, da se bodo z igrami v Pekingu svetovni javnosti predstavili kot moderna in nova svetovna velesila, vendar jim zadeve, kot kaže, uhajajo iz rok. Znana je problematika Tibeta

BAYERN iz Münchna je zmagovalac nemškega nogometnega pokala za sezono 2007/08. Bavarci so v sobotnem finalu v Berlinu premagali Borussia iz Dortmunda po podaljški z 2:1 (1:0, 1:1). Za klub, ki je pokal osvojil 14. v svoji zgodovini, je oba zadetka dosegel Luca Toni.

SLOVENSKI KOLESARJI so se udeležili dirke Beograd-Bijeljina, dolge 131 kilometrov. Zmagal je kolesar Save **INO ALDO ILEŠIČ**. Slovenski uspeh sta s 4. in 5. mestom dopolnila Matic Strgar (Radenska KD Finančna točka) in Matej Stare (Perutnina Ptuj).

Izza murgelske poštev so oboroženi roparji odnesli vrečo z denarnimi nakaznicami.

Oboroženi roparji

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Prejšnjo sredo sta bila v Ljubljani dva oborožena ropa. Oropani sta bili pošta in zasebna prodajalna ur. Roparje še iščejo, žal pa na zadnjem vhodu pošte ni bilo kamere.

Sreda prejšnji teden za ljubljanske kriminaliste ni bila niti najmanj dolgočasna. V slovenskem glavnem mestu je prišlo do dveh ropov. V enem je bila za sedaj še neugotovljena količina plena olajšana Pošta Slovenije, v drugem pa zasebni urar. Zaskrbljivo pri tem je, da je bilo obakrat uporabljeno orožje oziroma se je oropanim zdelo, da so roparji oboroženi s pištolami.

Pošta v Murglah je v sredo zvečer ob osemnajsti uri zaprla vrata za stranke. Uslužbenci so ostali v prostorih še kakšno uro, da sklenejo poslovanje tistega dne, med drugim pripravijo poštna pošiljke, da bi jih še istega večera odpravili. Okoli devetnajste ure je tako kot vsak delavnik pri zadnjem vhodu v pošto poslopje ustavil poštni kombi. Voznik je izstopil, uslužbenki murgeljske poslovalnice

pa sta skozi zadnja vrata prinesli vreče s pošto. Nenadoma se je pred vhom ustavil renault, ki se je vzel od kdove kod. Izskočili so trije zamaskirani roparji, ki niso izgubljali časa s pojasnjevanjem. Eden je s pištolo treščil po glavi voznika kombija, ki je prav tedaj nalagal vreče v kombi, in ga zbil na tla. Druga dva sta namerila orožje v uslužbeniki in jima ukazala, naj ležeta na tla, kar sta prestrašeni ženski tudi storili. Obtočeni voznik je moral pokazati vrečo z denarjem, roparji so jo pobasali, se stlačili v avto in oddrveli. V vreči naj bi bile večinoma običajne pošiljke, a tudi nekaj denarnih nakaznic. Plen naj sicer ne bi bil posebno zajeten, a za sedaj pošta še ni objavila njegove vrednosti. Voznik kombija je na bolniški, ker je zaradi udarca po glavi dobil lažje telesne poškodbe, začasno pa sta

na bolniški tudi obe uslužbenki, saj sta zaradi roparskega napada v šoku. Roparje še vedno iščejo, žal pa na zadnjem vhodu pošte ni bilo varnostne kamere. Morda bi morali na pošti razmisliti in malce izpopolniti elektronski nadzor svojih objektov.

Ropar z motoristično čelado

Tri ure pred poštnim ropom v Murglah je prišlo do oborožene ropa v središču Ljubljane. V trgovino Urca na Dunajski cesti je planil neznanec v črni motoristični jakni z motoristično čelado na glavi. Grozil je s pištolo in ukazal lastniku, prodajalki in naključni stranki naj mirujejo, nato pa z udarci sesul eno od vitrin ter v vrečo, ki jo je imel s se-

boj, stresel pladenj z urami. Vse je bilo dokaj hitro, ur, ki so zgrešile vrečo in padle po tleh, sploh ni pobiral, ampak jo je jadno pobrisal iz prostora. V bližini naj bi ga bil čakal pajdaš in izginila sta v neznanu. V ropu nihče ni bil poškodovan, vse tri priče pa so doživele nekaj neprijetnih trenutkov. Za sedaj je znano le, da je ropar odnesel od trideset do štirideset ročnih ur, kolikšna je njihova skupna vrednost, pa se še ne ve. Seveda bo na črnem trgu skoraj zagotovo dobil precej manj, kot so vredne, če ga ne bodo že prej prijeli. **D**

Zamaskirani ropar je odnesel od trideset do štirideset ročnih ur.

Prijeli trgovce z belo smrtjo

Prijeli peterico trgovcev z mamili. Obtoženi so devetnajstih kaznivih dejanj, zbirajo pa še dokaze za nadaljnjih trideset.

Nekaterih očitno nič ne izuči. Možem postave so pred dnevi padli v roke štrije možakarji, ki so že njihovi stari znanci v trgovini z mamili. Četverici iz pomursko-štajerskega konca, stari od 35 do 41 let, se je v njihovem donosnem, a tudi hudo kaznivem poslu z mamili pridružila še 63-letnica, ki doslej še ni prišla navzkriž z zakonom. No, za učenje ni nikoli prepozno, a ženska bi si za nabiranje znanja v tretjem življenjskem obdobju lahko izbrala kakšno drugo učno snov.

Del blaga, očitno afganistanskega izvora, se je ustavil v rokah 40-letnika iz Slovenske Bistrice in ta je navezal stik z vrstnikom iz Murske Sobote. Bistričan je včasih mamilo sam pripeljal v Mursko Soboto, včasih pa je Sobočanec prejel mamilo v Slovenski Bistrici. Pri teh poslih ga je včasih zamenjala omenjena 63-

letnica. Sobočanec je nato manjše odmerke po deset gramov prodal 35-letnemu someščanu in 41-letniku iz Gornje Radgone. Slednja, tudi sama odvisnika, sta nato mamilo prepakirala v manjše odmerke in jih prodajala drugim odvisnikom.

V šestih mesecih so policisti zbrali dokaze in proti peterici podali kazenske ovadbe za devetnajst primerov trgovine z mamili ter nedovoljeno trgovino z orožjem. Sumijo pa jih še kakšnih tridesetih kaznivih dejanj v zvezi z mamili. Po prijemu in zaplembi približno sto gramov mamil sta se 40-letna »grosista« znašla v priporu, kjer bosta počakala na sojenje, njeni kolegi pa se bodo zagovarjali s prostosti. Za trgovino z mamili je zagrožena kazen do deset let zapore, za orožje do pet, tako da jih čaka, če jih bodo obsodili, kar nekaj let zaporniške košče. B. S.

NE KOŠARICA, VOZIČEK Trendu predvolilnega tarnanja o rasti cen za potrošniško košarico je zapadel tudi novomeški 24-letnik, ki pa ni ostal le pri tarnanju, ampak je prešel k dejanjem. Ker se je že lotil dela, mu košarica ni bila zadosti, ampak si je omislil kar nakupovalni voziček. Sredi noči je tako vlomil v eno od lokalnih trgovin, v nakupovalni voziček naložil hrano, pijačo, cigarete in zaslon LCD, v žepe pa stlačil še nekaj gotovine iz pisarne. Dva tisočaka vredni plen, ki ga je nakradel v potu svojega obraza, je nato predrzno z vozičkom prevahal po pustih novomeških ulicah, dokler ga niso presenetili možje postave. Blago so vrnili lastniku, predrznež pa v priporu čaka na srečanje s sodnikom.

ENOLETNIK GA JE IZTIRIL Zaslužen mir je res sveta zadeva in si ga je treba na vsak način izbojevati. Tako je najbrž razmišljal 28-letnik iz Strunjana. V zgornje stanovanje bloka, kjer prebiva, je prišla namreč na obisk mamica z enoletnim otrokom. Enoletnik se je tako divje igral, da je Strunjancina vrglo iz nirvane in mu odneslo pokrov. Možato se je napotil v zgornje nadstropje, izrekel nekaj krepkih obiskovalki, potem pa za finale svoje predstave še malce davil mater glasnega enoletnika. Ob prihodu piranske policije je možakar hrabro pobegnul in se nekaj ur skrival, dokler se ni sam precej manj možato pojavil na postaji in skesano vzel položnico za plačilo globe.

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

Intereuropa
Globalni logistični servis

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov. Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošiljk. Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODJETJI OBSTAJA:

→ Slovenija → Francija
→ Hrvaška → Avstrija
→ BiH → Nemčija
→ Srbija → Rusija
→ Makedonija → Ukrajina

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovina EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8 MHz
radio velenje
www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Vesetje zmagovalcev

Slavje Modrijanov

Festival Slovenska polka in valček je za nami. Prenos po televiziji si je ogledalo povprečno 13,5 odstotka ali 244.900 gledalcev, starih nad 10 let, kar je 34-odstotni delež vseh gledalcev televizije v času oddaje. Na festivalu, ki je v petek, 4. aprila 2008, potekal v studiu 1 Televizije Slovenija, je nastopilo 12 izvajalcev, ki so se predstavili s petimi polkami in sedmimi valčki. Občinstvo je s telefonskim glasovanjem izbralo najboljšo skladbo festivala, valček Pusti mi pesmi (glasba: Brane Klavžar, besedilo: Jože Galič,

priredba: Smiljan Greif) ansambla Modrijani. Omenjena skladba je po mnenju strokovne komisije tudi slovenski valček 2008. Skladba Iz oči v oči (glasba: Franc Šegovc, besedilo: Metka Jauk, priredba: Franc Šegovc) je po mnenju strokovne komisije postala slovenska polka 2008 v izvedbi ansambla Tapravih 6. Med telefonskim glasovanjem sta gledalce in poslušalce zabavala ansambel Spev, lanski dobitnik nagrade slovenski valček, in ansambel Bum, dobitnik nagrade slovenska polka 2007, v uvodni plesni točki pa so nastopili plesalke in plesalci plesne šole Bolero v koreografiji Matevža Česna. Oddajo sta vodila Natalija Verboten in Andrej Hofer, ki je bil tudi urednik in scenarist festivala.

Težave v zakonu

Dokler nista bila poročena in nista živela skupaj, sta bila srečna in zaljubljena. Sedaj, ko sta po številnih ovirah poročena, pa naj bi se britanski prestolonaslednik princ Charles in njegova soproga Camila vse pogosteje prepirala, tako da v javnosti že krožijo ugibanja o hudih težavah v nju-

Praznovala sta 3. obletnico poroke.

nem zakonu. »Camilla je v letih, ko si moža vse bolj želi ob sebi in pogosta Charlesova odsotnost jo zelo moti, kar je povsem razumljivo. Charles pa si na drugi strani želi še več 'službenega' delovanja. Camilla njegove želje spoštuje, vendar njej veliko bolj ustreza, da je v zavetju doma. Mislim, da imata oba tak karakter in tudi poročila sta se že malce v letih, zato je usklajevanje že utečenih navad včasih toliko težje,« je dejal neimenovani vir za britanski Mail on Sunday.

Camilla naj bi motilo tudi Charlesovo nezanimanje za njeno počutje, predvsem po lanski operaciji. »Zdi se ji, da Charles ni bil pretirano razumevajoč. Zato se večkrat zgodi, da je nekdanji soprog Andrew njen boljši zaupnik,« je dodal vir. Charles pa je zelo nezadovoljen, ker se Camilla ne posveča dovolj uradni, javni strani njenega zakona, ki vključuje predvsem sprejeme in srečanja v njuni rezidenci.

Njen četrti »DA«

Ivana Trump, 59, je spet stopila v zakonski jarem. Svetlolaska, ki se je od ameriškega mogotca Donald Trumpa ločila leta 1990, je tako že četrtič stala pred oltarjem. Tokrat je njen izbravec 36-letni italijanski podjetnik Rossano Rubicondo. Ivana in Rossano sta se poročila na razkošnem obmorskem posestvu Donald Trumpa v Palm Beachu. V isti graščini sta se leta 2005 poročila

Poročila se je s 36-letnikom.

tudi Trump in slovenska manekenka Melanija Knaus.

Dobro ohranjena nevesta je nosila poročno obleko v pastelni roza in zlati barvi. Med 600 udeleženci poroke so bili tudi Trump in njuni otroci, zakonca Rick in Kathy Hilton

ter glasbenik Neil Sedaka. Ivana in Rubicondo sta se zaročila septembra lani, skupaj pa sta približno šest let, je dejala Ivanina tiskovna predstavnica Catherine Saxton.

Putina omrežila mladenka?

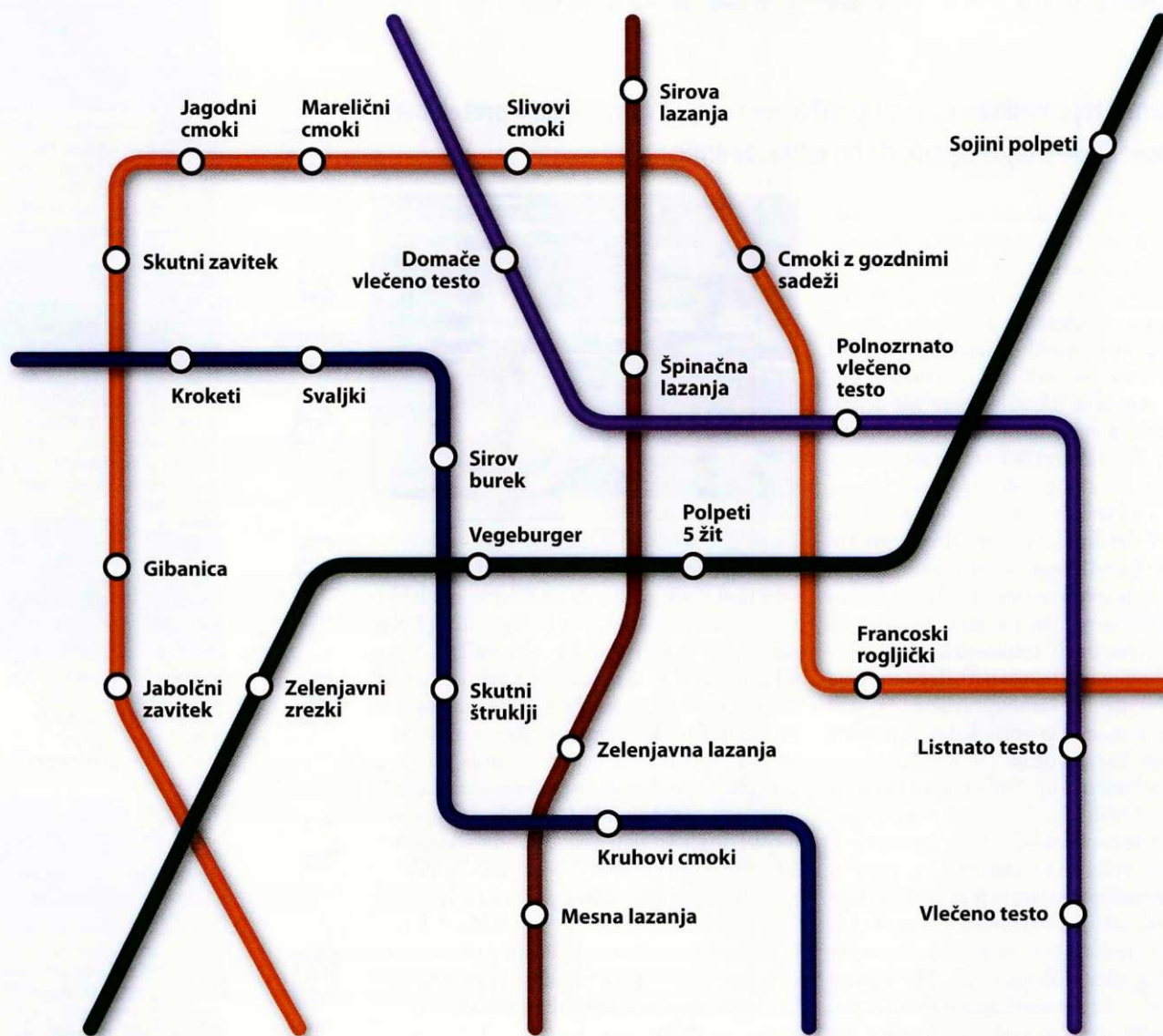
Vladimirju Putinu, ki se je ločil od žene Ljudmile, pripisujejo razmerje s 25-letnico. Usodna ženska za razpad Putinovega zakona naj bi bila Alina Kabajeva, najuspešnejša ruska ritmična gimnastičarka vseh časov. Na olimpijskih igrah leta 2000 v Sydneyju je

Ogrel se je za gimnastičarko.

osvojila bronasto medaljo, leta 2004 v Atenah pa zlato. Alina velja za eno najlepših znanih Rusinj, leta 2007 pa ji je kot predstavnic Putinove stranke Enotna Rusija uspelo dobiti tudi sedež v ruski dumi.

Najkrajše poti do okusnih jedi.

Zelena linija
Vegetarijanski
polpeti in zrezki

Oranžna linija
Francoski rogljički,
cmoki, zavitki in
gibanica

Rdeča linija
Lazanje

Modra linija
Svaljki, kroketi,
kruhovi cmoki, štruklji
in burek

Vijolična linija
Listnato in vlečeno testo
(hlajeno, zmrznjeno)

Novo! Hokusove dobrote
odslej v novih barvah.

Hokus

Ustvarjalna čarovnija

Spomini na Kavčiča

Magični gledalec

Čprav sem v tej rubriki že dvakrat pisal o poročanju TV Dnevnika v preteklosti, bom to naredil še tretjič. Upam, da bo tokrat zadnjič.

Razlog je v tem, da nacionalna televizija poleg svoje petdesetletnice praznuje tudi štirideset let slovenskega TV Dnevnika, ki je leta 1968 nadomestil tedanji jugoslovanski osrednji TV Dnevnik. Zato so televiziji jubileju osrednje televizijske informativne oddaje posvetili dokumentarno oddajo, za katero se je izkazalo, da je bila dejansko bolj dokumentarna oddaja o bojih med jugoslovanskimi centralisti in Stanetom Kavčičem, ki je nazadnje potegnil krajši konec. Svoj lonček so seveda pristavili tudi nekdanji novinarji in uredniki, ki so sodelovali pri TV Dnevniku. Od njih sem na primer izvedel, da cenzura takrat sploh ni bila tako huda (razen če je bila že samocenzura tako močna, da oblastniki niso imeli veliko dela z morebitnimi neubogljivimi televizijci). Tega mnenja očitno ni bil ideolog samoupravljanja Edvard Kardelj, ki je menda govoril, kako ga je sram zaradi vsega, kar se dogaja v Sloveniji, vključno s slovenskimi mediji. Toda Dušan Fortič je podobno kot Stane Kavčič moral oditi ne glede na to, ali je cenzura bila ali ne. Zanimivo je bilo, da je deset let po uvedbi TV Dnevnika dobil barve in tudi nov avizo, ki je spravljal na noge jugoslovansko armado in obveščevalne službe, češ da javno prikazuje tajne podatke (koordinatni položaj televizijskega studia, kjer nastaja TV Dnevnik). Zaplet so elegantno rešili tako, da so prikazali napačne podatke, in volk je bil sit in koza cela. Nato so v osemdesetih letih še dvakrat menjali avizo in tudi podobo ure, ki je kazala čas (tisti dve minuti pred pol osmo zvečer). Na dan priznanja Slovenije 15. januarja 1992 TV Dnevnik spet dobi nov avizo in ga že dobro leto kasneje zamenja. Da ne bo pomote: to govorim po spominu, kajti v sami dokumentarni oddaji ni bilo mogoče slišati kaj dosti besed o zunanji podobi TV Dnev-

nika, kar je po svoje velika škoda. Pogrešal sem tudi kakšno besedo o Obzorniku ali Slovenski kroniki. Lahko bi predstavili tudi več nekdanjih voditeljev TV Dnevnika. Nekaj od njih se jih je le oglasilo, na primer Matjaž Tanko, ki že kar nekaj časa deluje na Pop TV, in Janez Čuček, znan po svojem sklepnem stavku »Ostanite še naprej z nami«, ki so ga tudi tokrat predvajali. Je pa zanimivo, da so še leta 1990 osrednji TV Dnevnik vodili samo moški (le kje so zlati časi z Milanko Bavcon?), šele leto kasneje se kot voditeljci te oddaje pojavita Nada Lavrič in Danica Simšič.

Znova je bila zanimiva Piramida, v kateri je zmagal Janez Turinek, dušni pastir v Artičah. Pač še en duhovnik, ki se je pridružil že kar legendarnemu zaporniškemu duhovniku Robertu Friškovcu. Kar slišim, kako škripajo z zobmi tisti, ki že tako ali tako ne prenašajo »črnuhov«, še zlasti ne, če kateri od njih preseže stereotip slabega ugleda Cerkve v javnem mnenju. Žal pa v oddaji ni šlo brez škandala. Zanj je poskrbel razvpiti Jože Činč, ki bi »skinitil vse po spisku«, kar je povezano z NSi, potem pa pojasnil, da je govoril samo v prisposodobah. A kaj mu pomaga, če mu za tovrstno izražanje manjka inteligence ...

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V tem tednu bi bilo dobro, da v tistem kratkem času, ko ste skupaj z družino, prav vsakemu njenemu članu posvetite kar največ pozornosti. Pomlad vas bo razganjala in boste cveteli!

Bik
21.4.-21.5.

V službi boste imeli nekoliko napečnosti in z nekom se boste sprli, če se ne boste zadržali pri izražanju svojega mnenja. Ker boste razburjeni, se boste morali zadrževati tudi doma. Dobro se pogovorite z domačimi.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Bodite dobre volje in pogumni, tudi če vam bo kdo očital, da ste površni in neodgovorni. Vsekakor ni tako slabo, saj se v resnici vedno zelo dobro potrudite. Očitno je, da je očitajoča oseba vstala z levo nogo.

Rak
22.6.-21.7.

Nekaj dni vas bodo mučile hude sanje, vendar le tiste, ki imate tudi sicer skrbi. Morali si boste priskrbeti kakšen pomirjevalni čaj in poskrbeti, da bo stresa manj. Sprehod vam bo dobro del.

Lev
22.7.-21.8.

Pogrešali boste kakšno družbo, zato se boste skoraj vsak večer spravili ven in se veselo družili. Prav lepo se boste imeli in nič vam ne bo manjkalo. Finančne reči vam bodo šle kot po maslu in boste zadovoljni.

Devica
22.8.-21.9.

Vesnilo vas bo, da se bodo nekateri spomnili na vas, ko ste to najmanj pričakovali. Druženje s sodelavci vam bo te dni manjšalo družinski stres, ki mu boste izpostavljeni. Bодite odprti!

Tehtnica
22.9.-22.10.

Z veseljem se boste lotili opravila, ki vam je bilo na novo zaupano. Kmalu se boste zelo dobro znašli na svojem novem področju in boste postali pravi strokovnjak. Nekdo vas bo še posebej občudoval.

Škorpion
23.10.-21.11.

Škorpioni, ki ste zaljubljeni, boste imeli občutek, da lahko spremenite svet in postavite življenje na glavo. Sicer bo tiste, ki ste imeli kakšne slabe izkušnje, nekoliko dajal strah, a brez skrbi.

Strelec
22.11.-20.12.

Slab spanec vam bo kodral živce in sklenili boste, da se boste razbremenili. Iz objektivnih razlogov vam to ne bo uspelo še nadaljnjih nekaj tednov. Potrpajte, potem se boste zagotovo počutili bolje.

Kozorog
21.12.-19.1.

Znašli se boste v precepu, ko se boste morali odločiti, ali povedati neko informacijo naprej ali pa ne. Zdelo se vam bo, da vam vsi želijo slabo, vendar vedite, da to ni res.

Vodnar
20.1.-18.2.

Tiste, ki ste redoljubni, bo močno jezilo razmetano stanovanje, ki ga zaradi pomanjkanja časa ne boste mogli sproti spravljati v red. Drugi se boste z vso dušo posvetili delovnim nalogam in se ne boste sekirali.

Ribi
19.2.-20.3.

Pomlad bo dajala tudi ribe, posebno tiste, ki so na sveže zaljubljene. Nov odnos bo prinesel v vaše življenje mnogo sonca in veselja. Vendar pazite, da ne bo pri tem trpelo delo.

Radiozki program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

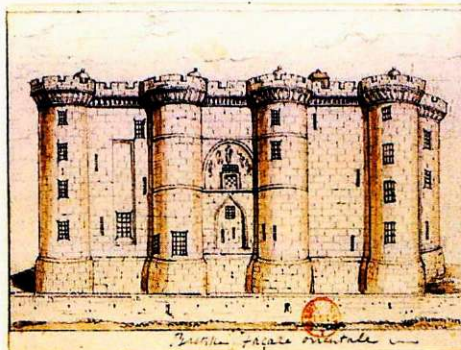
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › **21.4.1896** se je rodil francoski pisatelj Henry de Montherlant. Rekel je: »Ne zaupajte človeku, ki se nikoli ne smeje.«
- › **21.4.1910** so v Ljubljani postavili spomenik Primožu Trubarju.
- › **21.4.1926** se je rodila kraljica Velike Britanije in Severne Irske Elizabeta II.
- › **21.4.1990** je Delo objavilo izjavo o izstopu Franka Jurija in Braca Rotarja iz Odbora za človekove pravice, ki je bil ustanovljen za obrambo četverice.
- › **22.4.1834** se je rodil francoski fizik Gaston Plante. Leta 1859 je razvil prvo baterijo za shranjevanje elektrike, ki jo v izpopolnjeni obliki še vedno uporabljamo v avtomobilih.
- › **22.4.1861** so se v goriškem deželnem zboru poslanci odpovedali odškodninam za delo.
- › **22.4.1870** se je rodil Vladimir Iljič Uljanov - Lenin.
- › **22.4.1961** je prišlo v tedanji francoski Alžiriji do upora generalov, ki je ogrozil Francijo.
- › **23.4.1857** se je rodil italijanski skladatelj Ruggiero Leoncavallo.
- › **23.4.1897** se je začel na Goriškem prvi veliki bojkot italijanskih trgovcev in obrtnikov.
- › **23.4.1920** je bil Mustafa Kemal Atatürk izvoljen za turškega predsednika. Z vrsto reform je preobrazil državo iz fevdalno-absolutistične monarhije v sodobno republiko.
- › **24.4.1742** je francoski stotnik Rouget de Lisle zložil revolucionarno bojno pesem renske armade, ki je še isto leto dobila naziv marseljeza.
- › **24.4.1799** se je v Kranju rodil prvi slovenski velepodjetnik Fidelis Terpinč.
- › **24.4.1970** je Kitajska v krožnico okrog Zemlje utirila svoj prvi umetni satelit.
- › **24.4.1990** so sklenili, da bodo za predsednika izvršnega sveta predlagali Lojzeta Peterleta kot predsednika Demosove stranke, ki je na volitvah v DPZ dobila največ mest.
- › **25.4.1599** se je rodil angleški general in politik Oliver Cromwell. Leta 1649 je prisilil parlament, da je kralja obsodil na smrt. Tako je Anglija postala republika.
- › **25.4.1917** se je rodila ameriška pevkva Ella Fitzgerald.
- › **25.4.1953** se je OF preimenovala v Socialistično zvezo delovnega ljudstva – SZDL.
- › **25.4.1988** so v Cankarjevem domu objavili temeljna načela za ustavo Republike Slovenije, imenovano tudi pisateljska ustava.
- › **26.4.1986** je razgnalo reaktor JE v Černobilu (takrat SZ, kasneje Ukrajina).
- › **27.4.1941** so v Ljubljani ustanovili Proti-imperialistično fronto slovenskega naroda, ki se je kasneje preimenovala v OF.
- › **27.4.1992** je po razpadu SFR Jugoslavije nastala nova država Srbija in Črna gora.

POGLED NAZAJ (OD 21. 4. DO 28. 4.)

Bastilja – simbol zatiranja

Bastilja je bila nekdanja trdnjava v pariškem predmestju. Bila je velikanska štirinadstropna zgradba, ki jo je sestavljalo osem stolpov, povezanih z debelimi zidovi. Bastilja je bila prvotno splošna oznaka za francoske gradove, opremljene s stolpi ali bastioni, potem pa predvsem ime trdnjave, postavljene ob Vratih sv. Antona v Parizu. Trdnjava je pozneje postala državna jetnišnica. Graditi so jo začeli **22. aprila 1370** in so jo gradili 12 let. Zloglasna je postala, ker so vanjo zapirali nasprotnike absolutistične vladavine. Bastilja je veljala za simbol absolutistične samovolje.

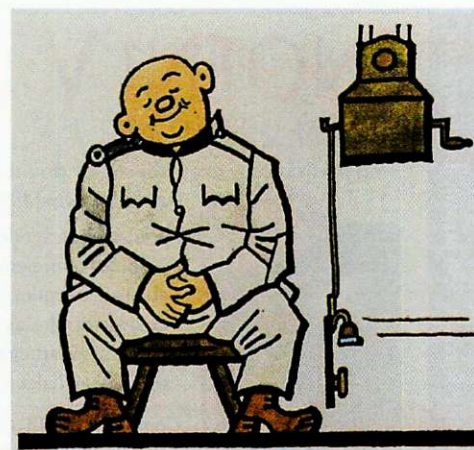

Ob izbruhu francoske revolucije so 14. julija leta 1789 zavzeli Bastiljo. Trdnjavo so kmalu po zavzetju porušili. Ta dan praznujejo v Franciji od leta 1880 kot svoj državni praznik. Sedaj stoji na kraju, kjer je bila nekoč Bastilja, spomenik, posvečen revolucionarjem iz let 1789 in 1830.

Pokorno javljam

»Pokorno javljam, gospod nadporočnik, ime mi je Švejk.« S temi besedami je Jaroslav Hašek, ki se je rodil **24. aprila 1883**, predstavil v torek, 1. marca 1921, v praških gostilnah dobrega vojaka Švejka.

Tri leta po koncu prve svetovne vojne je Vltava kot vedno mirno tekla pod Karlovim mostom v Pragi in na oddaljenem Dunaju je cesar že zdavnaj odstopil, monarhija pa razpadla. Čehi so uživali v Češkoslovaški republiki. Boemi so se spet zbirali po kavarnah okrog Venčeslavovega trga in vdove oficirjev niso hotele ostati same, zato so imeli trgovci s psi veliko dela. Človek, ki je poosebljal to ozračje, je bil takrat 35-letni Jaroslav Hašek. V tem tretjem letu miru je ustvaril literarno osebnost, skozi katero se je še enkrat na navivno zabaven način odvrtela celotna vojna. Švejka je naredil nesmrtnega njegov dvoumni

humor, ki je hkrati izražal tragične in komične občutke. Hašek je verjel v mednarodni uspeh svojega Švejka, a ga ni dočkal, saj je umrl januarja 1923, še preden mu je uspelo roman narekovati do konca.

V podrejenem položaju

V drugem krogu predsedniških volitev je bil **22. aprila 1990** izvoljen nekdanji predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan z 58,6 odstotka glasov. Kandidat Demosa Jože Pučnik jih je dobil 41,4 odstotka.

Novinarica TVS Rosvita Pesek je v svoji knjigi Osamosvojitve Slovenije zapisala: »Ugotovila sem, da je bil po navzočnosti v najbolj gledani oddaji TV Slovenija Milan Kučan v izraziti prednosti. V pripravah na drugi krog volitev se je odnos do kandidatov bolj izenačil, saj se je Milan Kučan v TVD 2 pojavil 13-krat, dr. Jože Pučnik pa 11-krat. Vendarle je, potem

ko sem z vidika enakih možnosti opravila tudi vsebinsko analizo – predvsem komentarjev, ki so si jih v svoji gorečnosti privoščili uredniki (kar je bilo že takrat z vidika novinarske stroke in etike v času kampanje povsem nesprejemljivo, za edino televizijsko hišo v državi pa še toliko bolj), potem pa še oblikovno analizo –, moja ugotovitev ostala enaka ... Vodstvo informativnega programa ni ponudilo obema kandidatom enakih možnosti, pač pa je Demosovega kandidata dr. Jožeta Pučnika postavilo v podrejen položaj.«

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št. 15/71

O krizi filmske produkcije ne moremo govoriti (2)

Spoštovani gospod minister dr. Vasko Simoniti! Revija »Demokracija« je dne 10. 4. 2008 objavila z Vami pogovor pod naslovom O krizi slovenskega filma ne moremo govoriti, v katerem med drugim govorite o obeh uspešnih projektih, ki sta nastala v produkciji Arsmédie, Petelinjem zajtrku scenarista in režiserja Marka Naberšnika in Otrocih s Petrička scenarista in režiserja Mirana Zupaniča.

Da ne bi dobili napačnega vtisa, da so za uspehe omenjenih dveh filmov zaslužni ljudje, ki na čelu z Igorjem Prodnikom ter ob Vaši polni politični podpori zadnjih nekaj let krojijo usodo slovenskega filma, želim javnost seznaniti z nekaj dejstvi.

Petelinji zajtrk je uvrstila v program nekdanja, s prihodom Igorja Prodnika odstopljena programska komisija Filmskega sklada, pogodbo za realizacijo filma pa je podpisala pod taktirko istega gospoda Prodnika odstavljena nekdanja direktorica Filmskega sklada Irena Ostrouška. To velja tudi za večino drugih filmov, prikazanih na lanskem, 10. festivalu slovenskega filma. O krizi slovenskega filma vsaj na lanskem in letošnjem filmskem platnih in 10. festivalu slovenskega filma res še ni bilo mogoče govoriti, saj je prejšnja, odstavljena ekipa Filmska sklada očitno poskrbela za kvaliteten program. Kakšna bo kvantiteta in kvaliteta filmskega

programa, ki sta ga skrojila Igor Prodnik in Stanko Malčič s pomočniki, pa se bo šele pokazalo na prihodnjih dveh nacionalnih filmskih festivalih. Kakšna bo potem bera gledalcev v kinematografih, pa bomo tudi še videli. Iz Vaših izjav bi se dalo sklepati, da ne poznate ozadja dogajanj okrog Petelinjega zajtrka, ki jih je s svojimi skrajno odklonilnimi stališči izzval trenutni veliki šef slovenskega filma Igor Prodnik.

V pojasnilo Vam in javnosti sem sklenil nekatera dogajanja in dogodke javno objaviti in zapisati, kdo je onemogočal dokončanje in distribucijo Petelinjega zajtrka, ter omeniti tiste, ki so zaslužni za to, da je film sploh prišel v distribucijo ter s petimi najpomembnejšimi nacionalnimi filmskimi nagradami, viktorjem za poseben dosežek in preseženim številom 180.000 gledalcev postal slovenski filmski hit.

Začelo se je februarja 2006 z ogledom nekaj sekvenc grobo zmontiranega filma v montaži Vibe. Vaša navzočnost nam je bila v veliko čast. Takoj po vašem odhodu je dobil Igor Prodnik silovit in nepričakovan napad kritike. S pritlehnimi izrazi je žalil film, režiserja, igralko in igralce, zahteval dosnemavanja, popolno premontažo filma, ki ga sploh ni videl v celoti, ponujal pri vsem tem svoje mentorstvo in vpil, da takemu filmu ne bo odobril sredstev za promocijo in distribucijo. Navzoči dami iz Filmskega sklada sta kar tekmovali, katera mu bo bolj vneta pritrjevala.

Nisem bil njegovega mnenja, verjel sem svojim občutkom in popolnoma zaupal Marku Naberšniku, Feriju Lainščku, Saši Lošiču, Vladu Novaku in drugim soavtorjem filma in jih s Prodnikovim izpadom nisem obremenjeval. Zanj bodo izvedeli šele iz tega pisanja.

Igor Prodnik je takoj začel uredniševati svoje grožnje. Takratni v. d. direktorja Filmskega sklada Stane Malčič je bil kar sedem mesecev gluha in nem za vse pisne prošnje po spoštovanju medsebojnih pogodbenih določil, določil iz Splošnih pogojev poslovanja Filmskega sklada RS in zakonskih obveznosti v zvezi s postopki za zagotovitev dokončanja filma, zagotovitev finančnih sredstev za

izdelavo distribucijskih kopij in sredstev za promocijo.

Bil sem že popolnoma obupan in pred tem, da odpovem distribucijo Petelinjega zajtrka, pretrgam dogovore z distributerjem in izničim vse napore strokovno zastavljene in že lep čas načrtno izvajane promocije filma. O vzrokih svoje stiske, posledične nezmožnosti zagotovitve distribucijskih kopij in promocijskih materialov sem tudi že obvestil distributerja.

V odločilnem trenutku za usodo Petelinjega zajtrka pa sta se zgodila dva čudeža. Prvi je bil družba DZS, ki me je z moralno in materialno podporo (njen prispevek k filmu je financiranje agencije Odmev) odvrnil od odpovedi leto in

pol vnaprej načrtovane distribucije filma. Drugi čudež je zakrivil sam Igor Prodnik z imenovanjem Denisa Miklavčiča za v. d. direktorja sklada. Njegovo direktorovanje je bilo kratko, pa vseeno dovolj dolgo, saj je za vzpostavitev opravilne sposobnosti Filmskega sklada, ki ga je prevzel v popolnem razsulu, ter izpolnitev potrebnih pogodbenih in zakonskih obveznosti sklada do distribucije Petelinjega zajtrka potreboval le borih dvajset dni. S tem je odločilno pripomogel k distribuciji tega filma v najugodnejšem, davno načrtovanem in pogodbeno dogovorjenem terminu.

Prodnikovo katastrofalno mnenje o filmu je najprej popolnoma demantirala projekcija filma v ▶

Location	Signal Strength
Murska Sobota	91,8
Gornja Radgona	105,9
Kalvarija Maribor	104,5
Radlje ob Dravi	96,5
Radnje Koroška	95,7
Mozirje	105,9
Boč	107,3
Kum	105,9
Kranjska gora	102,3
Tolmin	91,2
Krvavec	104,5
Sv. Gora	107,5
Planina	91,2
Ajdovščina	91,2
Dornberk	93,2
Novo mesto	98,3
Tomaj	93,2
Postojna	89,1
Lož	96,8
Koper	88,9
Tinjan	91,2
Ilirska Bistrica	97,3
Črnomelj	92,8
Lucija	100,1

Pomlad naj cveti, dehti in ... se SLIŠI!

RADIO OGNIŠČE

► Sarajevu, nato publika in strokovna žirija 10. festivala slovenskega filma, pa že več kot 180.000 slovenskih gledalcev ali 9 odstotkov prebivalcev Slovenije.

Igor Prodnik kljub nespornim uspehom nadaljuje s sistematičnim šikaniranjem Arsmedie in Petelinjega zajtrka. Mesece že zamuja s plačili in se ne odziva na pisna opozorila o neporavnanih pogodbenih obveznostih iz naslova izdelave filmskih kopij, promocije filma in dokončne realizacije intermediatov, ki jih zahteva zakon o arhivih.

Smo edina uspešna producent-ska hiša, ki ji Igor Prodnik kljub nespornim programskim in izvedbenim uspehom ni namenil realizacije filmskega projekta v letu 2007 in tudi v letu 2008 ne. Režiserja obeh nagrajenih filmov Arsmedie tudi nista bila deležna enake obravnave kot nagrajenec 9. festivala slovenskega filma.

Igor Prodnik dobro pazi, da ne bi skozi njegovo cenzurno sito ušel kateri od prijavljenih projektov Arsmedie na letošnjem AV-razpisu ministrstva za kulturo kljub dejstvu, da je Arsmedia s podporo AV-sredstev med drugimi realizirala dva najuspešnejša celovečerna dokumentarna filma: Kocbek, pesnik v pogrezu zgodovine in Otroci s Petrička, oba nagrajena s prestižnimi viktorji, Otroci s Petrička pa tudi z nagrado za najboljši film 10. festivala slovenskega filma.

Toliko o zaslugah in hvali. Predlagam, da ob priložnosti pohvalite tudi Prodnikovo vlogo pri preprečitvi realizacije celovečernega igrano-dokumentarnega filma Primož Trubar, ki bi odmevno zazanamoval 500. obletnico Trubarjevega rojstva. Z odločbo o

nadzorstveni pravici ste odpravili prvotno odločbo Filmskega sklada o realizaciji tega filma, ki bi s svojo kvaliteto in sporočilnostjo nedvomno pristal ob boku obeh omenjenima nagrajencema. S spoštovanjem,

Franci Zajc, ARSMEDIA

št.15/45

Zločinskost »kočevskega« procesa (1)

Kočevski proces 1943 – kdo so bili obtoženci?

Knjigo Kočevski proces 1943, ki je pred kratkim izšla, je napisal znani publicist in raziskovalec medvojnih in povojnih dogodkov iz obdobja druge svetovne vojne Ive A. Stanič.

Občudujem njegovo voljo in poštenost, da je v knjigi objektivno prikazal dogodke tega zgodovinskega obdobja, predvsem pa proces sam. Verjetno pa je to pri nekaterih zbudilo zaskrbljenost, da bi napisal kaj zgodovinsko ne-korektnega oziroma napačnega. Tako je bržkone ocenil tudi anonimni pisec članka V. M. v Demokraciji z naslovom Zločinskost kočevskega procesa, ko je zapisal: »Seveda Stanič ni zgodovinar, zato tudi njegova knjiga ni natančna zgodovinopisna analiza. Je bolj zbirka različnega gradiva ter komentar samega procesa in umorov v njegovi senci!« Ko prebereš to ugotovitev, nehote pomisliš, da mora biti to oseba, ki je kočev-

ski proces spremljala »v živo« ali zelo dober zgodovinar. Vendar po razpredanju njegove teme in zelo posplošenih sodbah hitro ugotoviš, da je kritik tega procesa in komunizma nasploh, da pa je imel težave s spominom in z jezikom!

Zakaj ta trditev? Anonimni pisec V. M. je namreč pozabil, ali je imel ali pa ima še težave z obema lapsusoma, ker je hote ali pa zaradi svoje zgodovinske nevednosti pozabil napisati, kateri vojski so pripadali obtoženci!

Vsi obtoženci so bili vaški stražarji in pa vojaki Jugoslovanske vojske v domovini JVvD – četniki, ilegalni zavezniški vojaki torej, ki so jih zverinsko in brezpravno pobile paravojaške formacije partizanov, ki niso imeli po nobeni mednarodni konvenciji urejene ga vojaškopravnega statusa. Do sporazuma Tito-Šubašič, torej do jeseni 1944, so bili partijska revolucionarna vojska. Že sam njihov napad na formacije JVvD na Grčaricah imamo lahko za direkten napad na zaveznike, predvsem če pomislimo še na kolaboracijo partizanov z italijanskim okupatorjem! To pa je v tem procesu bistveno v nasprotju z napadom na Turjak. Namerno ali zaradi doslednega upoštevanja komunistične »resnice« se namreč v skoraj vseh primerih združuje poraz in razbitje enot JVvD – četnikov na Grčaricah s porazom in kasnejšimi obsodbami, likvidacijami in poboji pripadnikov vaških straž in drugih legaliziranih protikomunističnih enot. To je bistvena razlika, ki pa jo nekateri krogi pri nas nekako težko sprejemajo. V čem je razlika? JVvD – četniki, ki so ohranili pravni status redne zavezniške vojske, ki ji je tudi v Sloveniji poveljeval vojni minister

emigrantske vlade v Londonu, armadni general Draža Mihailović - Dragoljub, je bila del zavezniških armad, ki so se bojevale proti okupatorjem, ki so zasedli našo državo. Druge oborožene enote na Slovenskem pa so zaradi samoobrambe in pred terorjem komunizma dobile orožje, strelivo in vso drugo logistično podporo od okupatorja. Torej jih v nobenem, najmanj pa v vojaško-političnem smislu ne moremo in ne smemo enačiti! Četnik je bil ilegalni borec proti okupatorju in komunizmu, vse druge vojaške formacije – ne samo na Slovenskem, tudi drugod – pa so bile zaradi obrambe lastnega naroda proti komunističnemu terorju nehote in prisiljeno v navezi tudi z okupatorjem! Vse to je zgodovinsko dokazano in verificirano, zato se ne more in ne sme dopuščati pačenja zgodovinskih dejstev!

Te ugotovitve anonimni pisec V. M. v Demokraciji ni objavil in zapisal, zato upravičeno menim, da je njegov prispevek k razsvetlitvi obdobja kočevskega procesa ob izidu Staničeve knjige Kočevski proces 1943 pomanjkljiv, ne eksakten in okužen s sindromom lapsusov.

Verjetno bomo v kratkem doživeli sodne obravnave pred mednarodnimi sodišči, ki bodo morala razsojati o delovanju tako imenovanega partizansko-komunističnega pravosodja in z njim povezanih obsodb, pobojev in množičnih likvidacij med drugo svetovno vojno ter predvsem po njej. V teh procesih bodo različni pristopi in obravnave primerov ilegalnih borcev proti okupatorjem in komunizmu ter tistim, ki so se legalizirano bojevali samo proti komunizmu.

Slovenski narod si lahko samo želi več Ivetov, ki bodo pisali »neavtentično« zgodovino, saj bodo prav takšni polagali kamne v mozaik, zgodovinar pa jih bo ovrednotil, preveril in uvrstil v svoja zgodovinska dela.

Kapetan JVvD Uroš Šušterič, četniški vojvoda triglavski

Delo resnično »misli širše«

Torek, 15. aprila 2008, poročila na TV Slovenija ob 15. uri: »V Združene države Amerike od-

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

haja papež Benedikt XVI.« Nadaljevanje kratke novice je opremljeno s posnetkom papeževega slovesa z letališča.

Iste dne, torej v torek, 15. aprila, okrog 16. ure vzamem v roke osrednji slovenski dnevnik Delo (jutranja 5. izdaja) in na zadnji strani, kjer je objavljena fotografija lutke v papeževi podobi, berem uvodni odstavek: »Papež Benedikt XVI. je včeraj zvečer priletel v ameriško glavno mesto. /.../ Velikega nasprotnika vojne v Iraku je gostitelj ameriški predsednik George W. Bush pričakal ob pristanku na letalskem oporišču Andrews in ga odpeljal do mesta /.../.«

Ob 16.45 odprem Teletekst TV Slovenija, stran 143. Najnovejša novica: »ZDA so v polnih pripravah na obisk papeža. /.../ Prvic se bo tudi zgodilo, da bo predsednik ZDA Bush gosta sprejel ze na letališču, /saj/ je mnenja, da gre pac za velikega moza vere /.../.«

Med TV oddajo Odmevi – še vedno v torek, 15. aprila – vidimo srečen papežev prihod v ZDA.

Če ne bi gledal televizije in bi verjel Delu, bi menil, da je papež prispel v ZDA že v ponedeljek. Članek, ki je bil vnaprej pripravljen za objavo v sredo, 16. aprila, so v Delu objavili že dan prej. In če bi, Bog ne daj, papežovo letalo v torek strmoglavilo v Atlantik, bi v sredo doktor teologije (!), ki je odgovorni urednik Dela, v uvodniku obsodil televizijca Vladimirja Voduška, da mu hoče nagajati. Sapienti sat!

P. S.: Napisano v noči na sredo.

Jakob Setničar, Ajdovščina

Takratni župan občine Maribor ni bil naklonjen postavitvi tega spomenika, saj nam je v dopisu napisal: »Žal zaradi pomanjkanja finančnih sredstev vaši prošnji ne moremo ugoditi.« Fotokopijo tega dopisa Vam prilagam kot dokaz.

Pisno in ustno smo vabili tudi veterane junijske vojne za Slovenijo, pa so naše vabilo »hvaležno odklonili«. Žalostno! Po vseh civilizacijskih normah naj bi bili veterani organizatorji, če že ne sami organizatorji proslav za dan državnosti in dan samostojnosti. Na teh proslavah naj bi govorili, da bi jih državljani spoznali. Žal v javnosti skorajda niso opazni. Ugotovljamo, da so pod vplivom nasprotnikov samostojne Slovenije in nimajo svojega »jaza«, saj jih te sile »vodijo«. Pri nas še vedno nimamo razčiščenih pojmov, kaj je bilo pred letom 1990 in kaj je sedaj. Veterani še do danes niso predlagali, da bi se kakšna ulica ali trg poimenoval po padlih veteranih junijske vojne. Tudi niso predlagali, da bi država postavila veličasten spomenik samostojni Sloveniji. Spomenik na državni ravni naj bi bil v Ljubljani in v Mariboru, saj se je v slednjem začel oboroženi odpor in vojna za samostojno Slovenijo. V Mariboru so padle tri žrtve: Josef Simčič, Robert Hvalc in Boris Adam. Maribor bi se moral oddolžiti tem žrtvam, ki so darovale svoja življenja, da danes živimo v samostojni domovini.

Že večkrat sem predlagal, da bi spomenik postavili na Trgu generala Maistra, pa to občinarjev ne zanima.

Ugotovljam, da slovenska oblast ni naklonjena samostojni Sloveniji, prav tako so državljani ravnodušni do samostojne domovine, saj niti ob dnevu državnosti ne izobesijo zastav. Lani polovica srednjih in osnovnih šol v Mariboru (s pravno fakulteto na čelu) ni imela izobešenih zastav. Kako pa naj mladina ima rada svojo domovino, če se šolniki tako ležerno vedejo do nje? Ko sem potoval po svetu, sem ugotovil, da imajo vse države spomenike samostojnosti in svobodi. Ob državnih praznikih so izobešene zastave, na dan praznika so že ob zori po vaseh in trgih budnice godb na pihala. Na take praznike so proslave na pro-

Čas strahu!

Marija Vodišek

Pastirsko pismo za novo leto 1946 takratnega generalnega vikarja ljubljanske škofije Antona Vovka je bilo prebrano 5. aprila 2008 na 4. forumu za dialog med vero in kulturo. Na forumu se je zbralo kar nekaj pomembnih slušateljev in razpravljavcev. Iz časopisnih objav je razvidno, da je bilo to neobjavljeno pismo Antona Vovka tokrat prvič predstavljeno javnosti. Pismo je prebral zgodovinar dr. France Martin Dolinar. Je storil prav ali ne? Menim, da je bilo prav. Vsebina pisma je neovrgljiv dokaz o strahu, ki je vse od prevzema oblasti komunistične partije vladal v Jugoslaviji, še prav posebno pa v Sloveniji. Niso se bali samo ljudje, ki niso bili podporniki OF, temveč skoraj vsi, zaradi česar je nastal čas ovajanja, zapiranja, pobijanja. Vladalo je splošno ozračje strahovlade. Kako tudi ne, saj je Tito z balkona slovenske univerze obljubil maščevanje. Pisatelj Tone Seliškar je v Slovenskem poročevalcu 26. maja 1945 napisal dolg članek, v katerem prav tako obljublja strašno maščevanje. Pa ne le on, razni »kulturniki« so kar tekmovali, kdo bo zavednejši in bolj prepričljiv v svojih napadih. Bil je čas, ko je bilo treba dokazati, da se strinjaš z vsem, kar bodo »zmagovalci« še storili, kajti vse je bilo povzdignjeno v absolutno pravico, da z nasprotno stranjo naredijo, kar hočejo. Prva na udaru je bila Katoliška cerkev, ki so jo imeli za največjo oviro pri popolnem obvladovanju vsega narodovega žitja in bitja. Zaradi tega je treba Vovkovo pastirsko pismo iz leta 1946 brati skupaj z njegovo knjigo V spomin in opomin, izdano leta 2003, 40 let po njegovi smrti. Škof Anton Vovk ni imel sovražnikov le v tedanji komunistični oblasti, temveč nekaj hudih nasprotnikov tudi v cerkvenih krogih, ki so se na vso moč trudili, da vsaj ohranijo svoj status quo. Med temi niso bili le prestrašeni zagovorniki nove oblasti, temveč kar navdušenci, na primer Fran S. Finžgar, Anton Trstenjak, Lampret, Šmon, Janez Oražem, profesorji teologije Košir, Cajnkar, Miklavčič in še bi jih lahko naštel. Vsi so vedeli, da je škof Anton Vovk skoraj vsakdanja tarča raznih udbovskih zasliševalcev, ampak skrbeli so le zase. Da ne bi pozabil, kaj so ga na zaslišanjih spraševali, si je skrivaj zapisoval kratke notice in jih tudi skrival, kajti hišne preiskave na škofiji so bile zelo pogoste. Le redkim zanesljivim osebam je zaupal, kje so ti zapiski, in tako imamo njegovo povsem verodostojno pričevanje. Največji dokaz, da so škofa Antona Vovka ves čas zasledovali, je nasilna prepričitev birme na Jesenicah in njegov zažig na Dolenskem. Se je še kje zgodilo kaj takega? Je za vse to, kar so mu delali in storili v letih njegovega škofovanja, kdo odgovarjal? Nihče, nagrajeni so bili vsi njegovi zasliševalci, Zdenko Roter, Zoran Polič, vsi udbovci in vsi, ki so zasedli škofijski dvorec in vohunili za njim. Pa še sram jih ni. Da so to delali novi oblastniki, sovražniki par excellence, je še razumljivo, da pa je imel v lastnih vrstah »metalce polen pod noge«, ni sprejemljivo. So se ti »služabniki božji« kdaj pokesali za svoje izdajstvo?

stem ves dan, ljudje se veselijo in spoštujejo svojo domovino. Kje pa je pri nas državljanska in domovinska zavest? Kdo je tega kriv?

Oprostite, gospod predsednik, da pišem samo o teh negativnih

zadevah. Morda bomo Slovenci dobili veličasten spomenik za 20. rojstni dan naše drage samostojne Slovenije.

S spoštovanjem!

Alojz Senekovič, Maribor

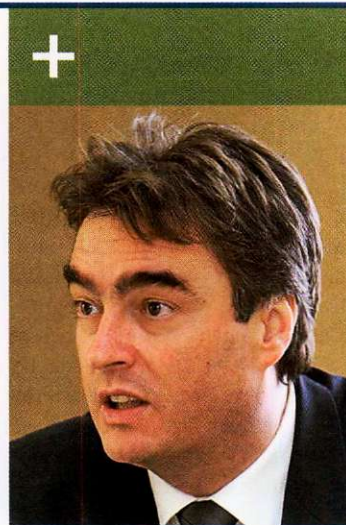
Politični semafor

Površno kritična Voditeljica poslanske skupine Lipe Barbara Žgajner Tavš zatrjuje, da je slovenska država neprijazna do upokoencev in starejših oseb. Meni tudi, da je vlada zanje premalo storila, zato se zavzema za raziskavo o socialnem položaju upokoencev in vzrokih za njihovo socialno izključenost. Pri tem pozabi povedati, da je prav ta vlada poskrbela, da so se pokojnine začele usklajevati z rastjo plač, čemur je opozicija nasprotovala.

Solidna varuhinja Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik je kritična do tolikšne pozornosti, kot jo namenjajo mediji in politiki ameriškim poročilom o človekovih pravicah, ki se dotikajo tudi Slovenije. Meni, da bi morali večjo pozornost namenjati poročilom, ki jih pripravi njen urad. No, varuhinja je v primerjavi s svojim predhodnikom Matjažem Hanžkom, ki je to funkcijo izbral za politični aktivizem, veliko bolj korektna in trezna.

Od besed k dejanjem Nordijski center Planica dobiva vse bolj konkretno obliko. Minister za šolstvo in šport Milan Zver je v Planici že podpisal prve pogodbe o odkupu zemljišč, na katerih bodo do leta 2010 v dolini pod Poncami zgradili sodoben nordijski center. Na ministrstvu pričakujejo, da bodo letos uredili vso potrebno dokumentacijo, glavnina gradbenih del pa naj bi potekala v letih 2009 in 2010. V ospredju bo seveda ureditev skalnic in tekaških prog.

0 lopati in denarju

Predsednik upravnega odbora SCT Ivan Zidar se je ob petkovem obisku predora Trojane, kjer poteka sanacija cestišč, odzval na afero »čista lopata«. Na prvi improvizirani tiskovni konferenci po odmevnih februarjskih aretacijah gradbenikov je dejal, da sama aretacija ni vplivala na poslovanje podjetja; podjetje normalno pridobiva posle, hkrati pa dosega še boljše rezultate kot prej. Glede akcije »čista lopata« pa je zatrdil, da to zanj ni bilo nič posebnega, čeprav je bil priprt. Spomnil je, da so ga pred leti že priprli, in sicer na meji med Irakom in Kuvajtom. Takšne zadeve naj bi ga utrjevale in naj ga ne bi spravile s tira, po njegovo pa se lahko pripetijo vsakemu človeku. »Vsako zadevo jemljem profesionalno in nikomur nisem nič zameril. Kakšen je bil odziv Cerke na moje priprtje, pa nisem dobro poslušal. Kar sem delal za Cerkev, sem delal kvalitetno in v

roku,« je Zidar pojasnjeval novinarjem. Hkrati je tudi dejal, da o tožbi ne razmišlja, saj ima veliko drugega dela, tako da je celotno afero že skoraj pozabil. Z drugimi priprtimi direktorji pa naj bi sodeloval normalno. Poudaril je tudi, da se ne čuti krivega za zadeve, ki mu jih tožilstvo očita, saj naj jih ne bi bil izvajal. Zidar se ni mogel izogniti niti najdbi denarja v kriminalistični preiskavi na njegovem domu, o čemer smo med prvimi poročali na naši spletni strani. Po naših podatkih je šlo za pol milijona evrov. Pisanje o denarju, ki so ga našli v hišnem trezorju, je po njegovo preseglo vse meje dobrega okusa, saj naj ne bi šlo za veliko vsoto denarja, temveč za 20.000 do 30.000 evrov. Poleg tega naj bi bil to trezor njegove žene, sam pa naj ne bi bil vedel, kaj je v njem in naj ga ne bi znal niti odpreti. Čeprav Zidar deluje precej betežno, mu je le težko verjeti. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Vasja Klavora: **Predel 1809** 28,07 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljich: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavora: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- NOVO** Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštno po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

- 2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«
- 3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
- 4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Podpis in žig naročnika

Ulica: _____

(samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: NE DA

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

ID za DDV: _____

MOBITEL, d.d., 1537 Ljubljana
Publicis + Ajac Studio, foto: T. Brejc

Najmočnejše vezi so tiste, ki jih ne vidimo.

Ohranjajte jih z ugodnostjo **Moje tri številke** in najljubše osebe kličite bistveno ceneje.

-70%

na številko
Mobitelovega uporabnika

-30%

na številko
drugega mobilnega ponudnika

-30%

na številko v
stacionarnem omrežju

Ob brezplačnem vklopu ugodnosti Moje tri številke (Tris) lahko naročniki Mobitel GSM/UMTS izberejo eno številko Mobitelovega uporabnika, eno številko drugega slovenskega mobilnega ponudnika in eno številko operaterja slovenskega fiksne javnega omrežja. Velja za omrežja, v katera lahko kličejo Mobitelovi uporabniki.

Za vklop ugodnosti obiščite najbližji Mobitelov center ali pa si na www.mobitel.si natisnete obrazec in ga pošljite po pošti. Pogoji uporabe in dodatne informacije na 041 700 700 in www.mobitel.si.

WWW.MOBITEL.SI